پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دهم	مرحله سوم
۱۴۰۵-۰۶	۱۴۰۵/مهر/۲۴

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	شقایق راهبریان
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی
علوم اجتماعی	الهام رضایی
عربی، زبان قرآن	اسرافیل قربان‌پور
تاریخ	بهروز یحیی
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر
منطق	علی جوانشیر ـ علی سلوکی
اقتصاد	نوشین خدایی‌نیا

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	شقایق راهبریان	شقایق راهبریان	عباس حسینی	علی شهرابی میثم حصارکی	علی افضل‌زاده عادل حسینی منصور زرکش اصفهانی ماهان فنی‌فر مریم نظری
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	طاهره موسی‌زاده مقدم	معصومه رحمانی امیرمحمد شیرزاد ثمرین مریم عبدی
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	هانی رکن‌الدینی فرناز سلیمانی	روژینا رحمتی گواری علی سلوکی نگار کاتبی
عربی، زبان قرآن	اسرافیل قربان‌پور	اسرافیل قربان‌پور	اسرافیل قربان‌پور	محمدمهدی طاهری	مریم آقایاری پروانه حسینی سمانه ریحانی
تاریخ	بهروز یحیی	بهروز یحیی	بهروز یحیی	حبیبه محبی	وجیهه صادقی مالواجردی علی زمانی حبیبه محبی
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر	سعید بهروزی‌فر	سعید بهروزی‌فر	حبیبه محبی	سحر سالیانی وجیهه صادقی مالواجردی حبیبه محبی حوریا نصرآبادی
منطق	محمد کشوری	محمد کشوری	محمد کشوری	محمد آقاصالح	محمد آقاصالح علی سلوکی سحر محمدزاده سالیانی
اقتصاد	علی محسنی	علی محسنی	علی محسنی	مهناز حامدی چرمخوران	مهناز حامدی چرمخوران سارا صدیقی رویا غفاری ساری قیه

مدیر تألیف آزمون: دکتر فاطمه آقاجانپور

ویژه دهمی‌های ۱۴۰۵

Azmoonkheilisabz.com

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

آزمون آزمایشی خیلی سبز

تیم اجرایی و تألیف آزمون	فرناز سلیمانی ـ مینا کریم‌زاده

سرپرست تولید	الناز علی‌یاری‌زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی ـ نیوشا پیمان ـ زهرا صفری الهه صفری ـ فاطمه علی‌اکبری ـ محیا غنی‌فرد ساناز فلاحی ـ نادره نازآوری ـ ساعده نمازی
رسام	ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه‌آرایی	مریم حسین‌زاده ـ سپیده سخائی ـ الهام سهرابی طاهره صادق‌نژاد ـ مائده صبری ـ نیلوفر فرخجسته فاطمه قیاسوند ـ مهدیه گل‌پور ـ دریا لطفی

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

Azmoonkheilisabz.com

۱ مقدار x در معادلهٔ $۳(۲x-۴)=۲(x+۱)+۶$ کدام است؟

۱) ۳ ۲) ۴ ۳) ۵ ۴) ۶

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

Hint جملات xدار را یک طرف و عددهای ثابت را به سمت دیگر مساوی ببر.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: اعداد پشت پرانتز را در پرانتز ضرب می‌کنیم:

$$۳(۲x-۴)=۲(x+۱)+۶ \Rightarrow ۶x-۱۲=۲x+۲+۶ \Rightarrow ۶x-۲x=۱۲+۸ \Rightarrow ۴x=۲۰$$

گام دوم: مقدار x را به دست می‌آوریم:

$$۴x=۲۰ \Rightarrow x=\frac{۲۰}{۴}=۵$$

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲ **دو عدد زوج متوالی مفروض‌اند. اگر از ۴ برابر عدد بزرگ‌تر، ۳ برابر عدد کوچک‌تر را کم کنیم، حاصل ۱۴ می‌شود. عدد بزرگ‌تر کدام است؟**

۱) ۴ ۲) ۶ ۳) ۸ ۴) ۱۰

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

درس Box

۱) **مسائل توصیفی**: بعضی وقت‌ها سؤال، معادله را مستقیم به ما نمی‌دهد و با یک جمله در مورد یک مجهول با ما صحبت می‌کند. ما باید آن مجهول را x بگیریم و با اطلاعاتی که سؤال به ما می‌دهد، یک معادله برحسب x بنویسیم و آن را حل کنیم.

۲) در تبدیل جملات فارسی به زبان ریاضی، چند اصطلاح پرکاربرد داریم که در جدول زیر آورده‌ایم:

اسم اصطلاح	معنی	مثال با x
قرینهٔ عدد	پشت عدد، منفی می‌گذاریم.	$-x$
معکوس (وارون) عدد	جای صورت و مخرج را عوض می‌کنیم.	$\frac{1}{x}$
مربع (مجذور) عدد	توان ۲	x^2
مکعب عدد	توان ۳	x^3
جذر عدد	رادیکال	$\sqrt{x}$
نصف، ثلث، ربع و خمس عدد	به ترتیب $\frac{1}{2}$، $\frac{1}{3}$، $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{5}$ عددی	$\frac{x}{2}$، $\frac{x}{3}$، $\frac{x}{4}$ و $\frac{x}{5}$

۳) وقتی می‌خواهیم عبارات فارسی را به ریاضی تبدیل کنیم، از سمت چپ به راست عمل می‌کنیم.

مثلاً در عبارت «مربع ثلث عددی»، اول ثلث و بعد مربع را اثر می‌دهیم:

(مرحلهٔ ۲: مربع، مرحلهٔ ۱: ثلث)

$$x \text{ عدد اولیه} \xrightarrow{\text{مرحلهٔ (۱)}} \frac{x}{3} \text{ ثلث} \xrightarrow{\text{مرحلهٔ (۲)}} \left(\frac{x}{3}\right)^2 = \frac{x^2}{9} \text{ مربع}$$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: فرض می‌کنیم دو عدد زوج متوالی، x و $x+2$ باشند. حالا صورت سؤال را با استفاده از آن‌ها می‌نویسیم:

$$\underbrace{4(\underbrace{x+2}_{\text{عدد بزرگ‌تر}})}_{} - 3(\underbrace{x}_{\text{عدد کوچک‌تر}}) = 14 \Rightarrow 4x+8-3x=14$$

گام دوم: معادلهٔ به‌دست‌آمده را حل می‌کنیم:

$$4x-3x=14-8 \Rightarrow x=6$$

گام سوم: سؤال از ما عدد زوج بزرگ‌تر را خواسته که برابر است با:

$$x+2=6+2=8$$

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۳ **ناصر ۴ سال از برادرش بزرگ‌تر است. اگر حاصل‌ضرب سن آن‌ها ۴۴ واحد بیشتر از مجموع سن آن‌ها باشد، ناصر چندساله است؟**

۱) ۶ ۲) ۸ ۳) ۱۲ ۴) ۱۰

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: فرض می‌کنیم سن برادر ناصر x باشد، پس: $x+4$:سن ناصر

گام دوم: حاصل‌ضرب سنشان ۴۴ واحد بیشتر از مجموع سنشان است، یعنی:

$$x(x+4)=x+x+4+44 \Rightarrow x^2+4x=2x+48 \Rightarrow x^2+2x-48=0$$

گام سوم: عبارت بالا را با استفاده از اتحاد جمله‌مشترک، تجزیه می‌کنیم:

$$x^2+2x-48=0 \Rightarrow (x+8)(x-6)=0 \Rightarrow \begin{cases} x=-8 \text{ غ ق ق} \\ x=6 \end{cases}$$

گام چهارم: سن ناصر برابر با $x+4$ بود. پس برابر است با:

$x+4=6+4=10$:سن ناصر

کتاب درسی

نیما از پسرعموش کیان، سه سال بزرگ‌تر است. اگر حاصل‌ضرب سن این دو ۴۰ باشد، پسرعموی کوچک‌تر چند سال دارد؟

(ریاضی و آمار (۱) ـ کار در کلاس صفحهٔ ۱۴ کتاب درسی)

اگر سن نیما برابر x باشد، طبق فرض مسئله، سن کیان برابر ..... است؛ بنابراین:

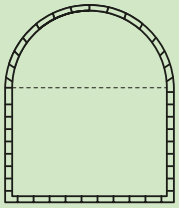
$$x\times(\ldots\ldots\ldots)=40$$

آیا می‌توانید جواب‌های معادلهٔ فوق را حدس بزنید؟ این معادله از درجهٔ چند است؟

این معادله چند جواب دارد؟ آیا عدد منفی در معادله صدق می‌کند؟ این جواب در این سؤال معنی دارد؟

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴ **یک پنجره‌ساز، قابی به شکل زیر، شامل یک مربع در پایین و یک نیم‌دایره در بالا ساخته است. اگر مساحت این قاب برابر با $۴\pi + ۳۲$ باشد، طول ضلع مربع کدام است؟**

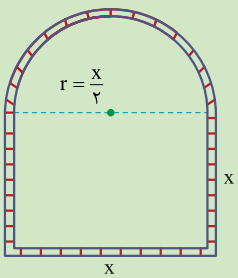

۱) $۲\sqrt{۲}$
۲) $۴\sqrt{۲}$
۳) $۲\sqrt{۳}$
۴) $\sqrt{۲}$

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ **گام اول:** قاب ساخته‌شده متشکل از یک نیم‌دایره و یک مربع است، فرض می‌کنیم اندازهٔ ضلع مربع x باشد:

$$S_{\text{کل}} = S_{\text{نیم‌دایره}} + S_{\text{مربع}} = \frac{\pi r^۲}{۲} + x^۲$$

$$\text{شعاع نیم‌دایره } r = \frac{x}{۲} \Rightarrow S_{\text{کل}} = \frac{\pi}{۲}\left(\frac{x^۲}{۴}\right) + x^۲ = \frac{\pi x^۲}{۸} + x^۲$$

گام دوم: مساحت این قاب به ما داده شده و برابر $۴\pi + ۳۲$ است، پس با مقدار به دست آمده برابر قرار می‌دهیم:

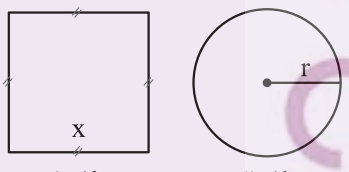
$$\frac{\pi x^۲}{۸} + x^۲ = ۳۲ + ۴\pi \xrightarrow{\text{فاکتورگیری}} x^۲\left(\frac{\pi + ۸}{۸}\right) = ۴(۸ + \pi)$$

$(۸ + \pi)$ را از دو طرف حذف می‌کنیم:

$$\frac{x^۲}{۸} = ۴ \Rightarrow x^۲ = ۳۲ \Rightarrow x = ۴\sqrt{۲}$$

کتاب درسی **اگر مجموع مساحت‌های دو شکل زیر برابر ۶ باشد، طول ضلع مربع چه‌قدر است؟**

(ریاضی و آمار (۱) ـ سؤال ۴ صفحهٔ ۱۵ کتاب درسی)

شکل (۱) شکل (۲)

$$r = \frac{۱}{\sqrt{۲\pi}}x$$

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵ اگر $x=-۳$ تنها ریشهٔ معادلهٔ درجه‌دوم $ax^۲+۱۲x+c=۰$ باشد، حاصل $a+c$ کدام است؟

۱) ۲۰ ۲) ۱۵

۳) ۲۴ ۴) ۱۸

$x_۱=x_۲$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

درس Box

اگر $x_۱$ و $x_۲$ ریشه‌های معادلهٔ درجه‌دوم $ax^۲+bx+c=۰$ باشند، می‌توان معادله را به فرم‌های زیر نوشت:

- اگر $x_۱=x_۲$ ← یعنی معادله یک ریشه دارد و $x_۱$ تنها ریشهٔ آن است. $\xrightarrow{\text{فرم معادله}} a(x-x_۱)^۲=۰$
- اگر $x_۱\neq x_۲$ ← معادله دو ریشهٔ متمایز دارد. $\xrightarrow{\text{فرم معادله}} a(x-x_۱)(x-x_۲)=۰$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: وقتی $x=-۳$ ریشهٔ مضاعف است، یعنی معادله از اتحاد $(x+۳)^۲$ ساخته شده است، پس معادله به فرم $a(x+۳)^۲=۰$ است.

گام دوم: بازشدهٔ عبارت بالا به صورت زیر است:

$$a(x^۲+۶x+۹)=ax^۲+۶ax+۹a$$

چون در صورت سؤال، ضریب x، عدد ۱۲ است، پس:

$$۶a=۱۲ \Rightarrow a=\frac{۱۲}{۶}=۲$$

گام سوم: پس:

$$c=۹a=۹\times۲=۱۸$$

گام چهارم: پس $a+c$ برابر است با:

$$a+c=۲+۱۸=۲۰$$

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶ برای کدام مقدار m، معادلهٔ $x^2 - 7x + m = 0$ دارای جواب‌های صحیح ۳ و a است؟

۱) ۱۰ ۲) ۱۲ ۳) ۱۴ ۴) ۱۶

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ یکی از جواب‌های معادله ۳ است، پس در معادله جای‌گذاری می‌کنیم:

$$x^2 - 7x + m = 0 \xrightarrow{x=3} 3^2 - 7\times 3 + m = 0 \Rightarrow m = 12$$

یه‌جور دیگه

$$S = \frac{-b}{a} \Rightarrow 3 + x_2 = 7 \Rightarrow x_2 = 4$$

$$P = \frac{c}{a} \Rightarrow 3x_2 = m \Rightarrow m = 12$$

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷ به ازای چه مقادیری از m، معادلهٔ $(x-۲)^۲ = \frac{m-۳}{۲}$ دو ریشهٔ حقیقی متمایز دارد؟

۱) $m < ۳$
۲) $m = ۳$
۳) $m > ۳$
۴) $m > ۰$

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ برای این‌که عبارت توان دوم داده‌شده، دو جواب داشته باشد، باید سمت راست تساوی مثبت باشد.

$$\frac{m-۳}{۲} > ۰ \Rightarrow m-۳ > ۰ \Rightarrow m > ۳$$

نکته دقت کنید که چون می‌خواهیم حتماً ریشه‌ها متمایز باشند، عبارت باید بزرگ‌تر از صفر باشد نه بزرگ‌تر مساوی.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸ مجموع ریشه‌های معادلهٔ $(۲x-۳)^۲-۴۹=۰$ کدام است؟

۱) ۷

۲) ۵

۳) -۳

۴) ۳

مشاوره بعضی سؤالات در ظاهر و باطن ساده هستن، ولی اگه یه‌کم دست‌کم بگیریشون و دقت نکنی، ممکنه گزینهٔ اشتباه رو انتخاب کنی.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

نکته عبارت‌های به فرم $A^۲-B^۲$ را به کمک اتحاد مزدوج تجزیه می‌کنیم: $A^۲+B^۲=(A-B)(A+B)$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: به جای ۴۹ می‌نویسیم $۷^۲$ و از تجزیهٔ مزدوج استفاده می‌کنیم:

$$(۲x-۳)^۲-۷^۲=۰ \xrightarrow{\text{تجزیهٔ مزدوج}} (۲x-۳-۷)(۲x-۳+۷)=۰$$

$$\Rightarrow (۲x-۱۰)(۲x+۴)=۰ \Rightarrow \begin{cases} ۲x-۱۰=۰ \Rightarrow x=۵ \\ ۲x+۴=۰ \Rightarrow x=-۲ \end{cases}$$

گام دوم: مجموع ریشه‌ها برابر است با: $۵+(-۲)=۳$

یه‌جور دیگه

گام اول: ۴۹ را به صورت $۷^۲$ می‌نویسیم و به سمت دیگر تساوی می‌بریم:

$$(۲x-۳)^۲=۷^۲$$

گام دوم: از دو طرف جذر می‌گیریم:

$$\sqrt{(۲x-۳)^۲}=\sqrt{۷^۲} \Rightarrow ۲x-۳=\pm ۷ \Rightarrow \begin{cases} ۲x-۳=۷ \Rightarrow x=۵ \\ ۲x-۳=-۷ \Rightarrow x=-۲ \end{cases}$$

گام سوم: مجموع ریشه‌ها: $۵+(-۲)=۳$

نکته اگر $x^۲=k$ و $k\geq ۰$، آن‌گاه $x=\pm\sqrt{k}$.

گول نخوری حواست باشه اگه یه جور دیگه استفاده کنی و به جای $۲x-۳=\pm ۷$، بنویسی $۲x-۳=۷$، یک جواب رو به دست نمیاری و گزینهٔ (۲) رو انتخاب می‌کنی.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۹ تعداد جواب‌های متمایز معادلهٔ $x^۳ - ۵x^۲ + ۶x = ۰$ کدام است؟

۱) صفر

۲) ۱

۳) ۲

۴) ۳

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

Hint ابتدا فاکتورگیری و سپس تجزیه.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: از x فاکتور می‌گیریم:

$$x^۳ - ۵x^۲ + ۶x = ۰ \xrightarrow{\text{فاکتورگیری از } x} x(x^۲ - ۵x + ۶) = ۰$$

گام دوم: پرانتز دوم را از طریق تجزیهٔ جمله‌مشترک می‌نویسیم:

$$x(x^۲ - ۵x + ۶) = ۰ \Rightarrow x(x-۲)(x-۳) = ۰ \Rightarrow x = ۰, ۲, ۳$$

گام سوم: پس تعداد جواب‌های متمایز معادله، سه‌تا است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۰ اگر $x=-۲$ یکی از ریشه‌های معادلهٔ $(x+a)(x+۴)=ax+۶$ باشد، مقدار a کدام است؟

۱) $۲/۵$
۲) ۱
۳) -۱
۴) $-۲/۵$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

$x=-۲$ جواب معادله است، پس آن را در معادله جای‌گذاری می‌کنیم:

$$a\times(-۲)+۶=(-۲+۴)(-۲+a) \Rightarrow ۶-۲a=۲(a-۲) \Rightarrow ۶-۲a=۲a-۴$$

$$\Rightarrow ۴a=۱۰ \Rightarrow a=\frac{۱۰}{۴}=۲/۵$$

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۱ **کدام گزینه اطلاعات نادرستی دربارهٔ مبانی تحلیل یک متن ادبی به دست می‌دهد؟**

۱) نخستین گام مؤثّر در رویارویی با یک متن، خواندن دقیق آن است.

۲) برای کشف لحن و آهنگ متن، لازم است پیش از خوانش، یک نگاه کلی از ابتدا تا پایان به متن بیندازیم.

۳) در مرحلهٔ بررسی فکری یک متن ادبی، خواننده در واقع عینک زیبایی‌شناسی به چشم می‌زند.

۴) با هدف درک ارتباط طولی و فهم محتوایی اثر، ضروری است تمام آن، یکباره و بدون گسست خوانده شود.

مشاوره این پرسش نمونه‌ای است از اهمیت دقت در جزئیات مطالب کتاب درسی. هر چیزی که بین دو جلد ابتدا و انتهای کتاب درسی نوشته شده، (به‌جز مواردی که واقعاً جزء مطالب علمی کتاب درسی نیست مانند سال انتشار و قیمت پشت جلد یا محتویات نامربوط به موضوع درس)، مثل برخی جزئیات تصاویر و نقشه‌ها و مواردی که گاهی در مقدمهٔ کتاب‌ها یا بخش‌نامه‌ها بر ضرورت پرهیز از طرح سؤال از آن‌ها تأکید شده، مهم هستند و باید جزء‌به‌جزء خوانده شوند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

در حقیقت در مرحلهٔ بررسی **ادبی** یک متن است که ما عینک زیبایی‌شناسی به چشم می‌زنیم و از پشت آن به متن نگاه می‌کنیم.

در گزینهٔ (۳) این موضوع به اشتباه به مرحلهٔ بررسی فکری نسبت داده شده است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۲ **با توجه به قلمروهای سه‌گانهٔ بررسی متن، کدام گزینه تحلیل درستی دربارهٔ بیت ندارد؟**

۱) همه آفاق پرستاره شود / گازری را مراد برناید (به‌کارگیری واژگان کهن)

۲) گر سر تربت من بازگشایی بینی / قالبم سوخته و گل شده از خون همه خشت (کاربرد شبکهٔ معنایی)

۳) افسوس از این حیات که بر باد می‌رود / کآیین ما نه بر روش داد می‌رود (کاربرد کنایه)

۴) بر این زور و این کتف و این یال اوی / شود کشته رستم به چنگال اوی (دارابودن مفهوم عرفانی)

مشاوره این‌طور سؤالات را بهتر است از آخر، یعنی از سمت چپ بخوانیم، تا از همان ابتدا بدانیم دنبال چه چیزی باید بگردیم! چون هر گزینه ویژگی‌های متنوعی در هر سه قلمرو زبانی، فکری و ادبی دارد و بی‌اطلاعی از چیزی که قرار است دربارهٔ بیت، پرسیده شود، ذهن را بیهوده درگیر می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

مفهوم بیت گزینهٔ (۴) حماسه است، نه عرفان. عرفان دربارهٔ شناخت حقیقی خداوند و راه‌های آن بحث می‌کند، در حالی که موضوع حماسه، دلاوری‌های یک ملت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): به‌کارگیری واژگان کهن: گازر (رخت‌شو)

گزینهٔ (۲): کاربرد شبکهٔ معنایی: تربت و گل و خشت

گزینهٔ (۳): کاربرد کنایه: بر باد رفتن کنایه از نابودشدن

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۳ **از میان گزینه‌های زیر، بین دو واژهٔ قافیه در سه گزینه، آرایهٔ مشترکی دیده می‌شود. گزینهٔ متفاوت کدام است؟**

۱) پس آن‌گه مرده کرد او خویشتن را / ز بیم جان فروافکند تن را
۲) یکی دیگر بیامد، گفت: این دم / زبان او به کار آید مرا هم
۳) ز بن ببرید حالی گوش او لیک / که گوش او به کار آید مرا نیک
۴) دگر کس گفت: ما را از همه چیز / به کار آید همی دندان او نیز

مشاوره به چیزی که در سؤال خواسته شده خوب دقت کنید. قبل از هر چیز باید به سراغ واژه‌های قافیه بروید، یعنی نباید در سایر کلمات بیت، دنبال آرایه بگردید. بعد، در میان واژه‌های قافیه، آرایهٔ مشترک را که دوبه‌دو بین قافیه‌های هر بیت برقرار است، پیدا کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

آرایهٔ مشترک میان واژه‌های قافیه در گزینه‌ها، آرایهٔ جناس است و گزینهٔ (۱) از این نظر با گزینه‌های دیگر متفاوت است.

در گزینهٔ (۱) «خویشتن» و «تن» واژه‌های قافیه‌اند، اما میان آن‌ها جناس وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): واژه‌های قافیه: دم و هم

گزینهٔ (۳): واژه‌های قافیه: لیک و نیک

گزینهٔ (۴): واژه‌های قافیه: چیز و نیز

کنکور

کدام سروده با بیت زیر آرایه‌های مشترک دارد؟ *(سؤال ۳۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت دوم)*

«عرضه کردم دو جهان بر دل کارافتاده / به‌جز از عشق تو باقی همه فانی دانست»

۱) شب وصل تو شد روزی و من قدرش ندانستم / به دشواری توان دانست قدر روز آسانی
۲) تازه کن عهد کهن با صنم باده‌فروش / بادهٔ کهنه بیاشام و گل تازه ببوی
۳) صحبت نوشین‌لبان دلمردگان را زنده کرد / کز دم جان‌بخش اعجاز مسیحا کرده‌اند
۴) غوغای عشق دوشم ناگاه بر سر آمد / هم دل به غم فرو شد هم جان به هم برآمد

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۴ حرف «را» در کدام گزینه در معنی حرف اضافه به کار رفته است؟

۱) شـــاه را گویی کـــه مال ایـــن و آن غارت مبر / پـس ز شـاه افـزون طمـع داری بـه مـال آن و ایـن

۲) مـــرا دل سراســر پـــر از مهـــر تـــو اســت / هـمـه تـوشـهٔ جـانـم از چـهـر تـو اسـت

۳) دل ندانـــد تـــو را چنـــان کـــه تویـــی / جـــان نگنجـــد در آن میـــان کـــه تویـــی

۴) مـرا رانـدی ز محفـل غیـر را دادی بـه محفل جا / مرا غمگین و او را شـــادمان کـــردی نکو کردی

مشاوره برای تشخیص حرف «را»یی که در معنی حرف اضافه به کار رفته است، بهترین کار این است که در بیت، به جای آن، یک حرف اضافه بگذاریم، اما این‌که کدام حرف اضافه را باید انتخاب کنیم، با توجه به جمله و نیز به کمک فعل، امکان‌پذیر می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

حرف «را» در زبان فارسی و به‌ویژه در فارسی قدیم که در متن‌های ادبی گذشته دیده می‌شود، معانی متنوعی دارد؛ مثلاً به عنوان نقش‌نمای مفعول، نشانهٔ فک اضافه و معادل حرف اضافه به کار می‌رود. در گزینهٔ (۱) حرف «را» کاربردی معادل با حرف اضافهٔ «به» دارد:

شاه را گویی: به شاه گویی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): مرا دل: دلِ من (را: فک اضافه، نشانهٔ جداشدن ترکیب اضافی)

گزینهٔ (۳): دل نداند تو را: دل تو را نمی‌شناسد (را: نشانهٔ مفعول)

گزینهٔ (۴): مرا، غیر را، مرا، او را (را: در همهٔ موارد نشانهٔ مفعول است.)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۵ کدام گزینه دربارهٔ بیت زیر قضاوت نادرستی دارد؟

«کـــه گـــر صـــیّـــاد بـیـنـد هم‌چنینم دهـــد حـــالـــی بـــه گـــازر پوستینم»

۱) نقش ضمیر «م» در پایان دو مصراع یکسان است.

۲) واژهٔ «حالی» در بیت به معنی «فوراً» به کار رفته است.

۳) در بیت، آرایهٔ «تشبیه» یافت نمی‌شود.

۴) مفهوم بیت، بیم نابودی و اقدام به چاره‌اندیشی است.

مشاوره صورت سؤال نشان می‌دهد که باید به دنبال ویژگی‌ای باشیم که در بیت وجود ندارد، حتی اگر نتوانیم درستی هر سه گزینهٔ دیگر را پیدا کنیم! در حقیقت، اگر از نادرستی گزینه‌ای صددرصد مطمئن هستیم، با وجود اطلاع‌نداشتن از بقیهٔ گزینه‌ها، می‌توانیم آن را به عنوان پاسخ، علامت بزنیم.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

برخلاف گزینهٔ (۱)، نقش ضمیر «م» در پایان دو مصراع یکسان نیست:

در مصراع اول ضمیر «م» نقش مفعولی دارد: که گر صیّاد، م (من) [را] هم‌چنین بیند.

در مصراع دوم ضمیر «م» مضاف‌الیه است: حالی پوستینـــم (مفعول + مضاف‌الیه) [را] به گازر دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): یکی از معانی کلمهٔ «حالی»، «فوراً و بی‌درنگ» است و «حالی» در این معنی قید است.

گزینهٔ (۳): در بیت، ادعای همانندی دیده نمی‌شود و «تشبیه» به کار نرفته است.

گزینهٔ (۴): روباه با گرفتارشدن در دام، می‌ترسد که صیاد او را بکشد و پوستش را به گازر بدهد؛ پس «بیم نابودی» عنوان درستی برای مفهوم بیت است و از طرفی، ترس از کشته‌شدن، او را به فکر چاره‌جویی می‌اندازد؛ پس «اقدام به چاره‌اندیشی» هم که در واقع از این بیت شروع می‌شود و در بیت‌های بعدیِ شعر، انجام می‌شود، مفهوم بیت را تکمیل می‌کند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۶ با توجه به گزینه‌ها، کدام ویژگی در متن دیده نمی‌شود؟

«پس من دنیا را بدان چاه پرآفت مانند کردم و موشان سپید و سیاه و مداومت ایشان بر بریدن شاخ‌ها بر شب و روز، و آن چهار مار را به طبایع که عماد خلقت آدمی است و هرگاه که یکی از آن در حرکت آید، زهر قاتل باشد، و چشیدن شهد و شیرینی آن را مانند کردم به لذّات این‌جهانی که فایدهٔ آن، اندک و رنج آن، بسیار است و راه نجات بر آدمی بسته می‌گرداند.»

۱) درون‌مایهٔ متن، عبرت‌آموزی و از نمونه‌های ادبیات تعلیمی است.

۲) شبکهٔ معنایی میان برخی واژه‌ها و همین‌طور، وجود رابطهٔ معنایی تضاد در اجزای متن، قابل مشاهده است.

۳) در متن نمونه‌هایی از حذف فعل به قرینهٔ لفظی دیده می‌شود.

۴) متن با وجود این‌که متنی کهن است، از تصاویر پیچیده یا شگردهایی مانند استعاره و تمثیل در آن استفاده نشده است.

مشاوره در سؤالاتی که از تحلیل متن می‌پرسند، بهتر است اول نگاهی به گزینه‌ها بیندازیم تا بدانیم در متن دنبال چه چیزی باید بگردیم. این کار تا حد زیادی ما را از دوباره‌خواندن متن بی‌نیاز می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ درست است که متن، یک متن ادبی و کهن است و تصاویر پیچیده ندارد، اما برخلاف گزینهٔ (۴) در آن به روشنی از شگرد ادبی «تمثیل» استفاده شده و نکتهٔ برجستهٔ متن همین است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درون‌مایهٔ متن، نکوهش غفلت و توصیه به هشیاری است که مفهومی عبرت‌آموز دارد و از نمونه‌های ادبیات تعلیمی است.

گزینهٔ (۲): میان برخی واژه‌های متن، مانند «چشیدن و شهد و شیرینی» شبکهٔ معنایی وجود دارد و میان بعضی واژه‌ها مانند «سپید و سیاه»، «شب و روز» و «اندک و بسیار» رابطهٔ معنایی تضاد برقرار است.

گزینهٔ (۳): پس، من دنیا را بدان چاه پُرآفت، مانند کردم و موشان سپید و سیاه و مداومت ایشان بر بریدن شاخ‌ها بر شب و روز [مانند کردم] و آن چهار مار را به طبایع [مانند کردم]: حذف فعل به قرینهٔ لفظی

امتحان نهایی

با توجه به متن:

«چنین آورده‌اند که نصر بن احمد واسطهٔ عقد آل سامان بود و اوج دولت آن خاندان ایّام مُلکِ او بود و اسباب تمنّع و علل تَرَفّع در غایت ساختگی بود. خزاین آراسته و لشکر جرّار و بندگان فرمانبردار. زمستان به دارالمُلک بخارا مقام کردی و تابستان به سمرقند رفتی یا به شهرهای خراسان.» چهارمقاله، نظامی عروضی

کدام گزینه از ویژگی‌های نثر این متن نیست؟ *(سؤال ۳۴ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

۱) حذف فعل به قرینه

۲) استفاده از دو حرف اضافه برای یک متمم

۳) استفاده از ترکیبات دشوار

۴) کاربرد واژگان مهجور عربی

تـوشـه ای بـرای مـوفـقـیـت

۱۷ **کدام گزینه اطلاعات درستی را دربارهٔ نام آثار و مؤلفان آن‌ها به مخاطب ارائه می‌کند؟**

۱) قابوس‌نامه: اثری است منظوم که در آن نکات اخلاقی در قالب پندهای کوتاه گنجانده شده است.

۲) الهی‌نامه: منظومه‌ای است سرودهٔ شاعر و عارف شهیر ایرانی، عطار نیشابوری.

۳) لطایف‌الطوایف: یک متن ادبی کهن با موضوع داستان‌ها و حکایات لطیف و نوشتهٔ سعدی شیرازی است.

۴) کلیله و دمنه: کتابی است به نثر، نوشتهٔ برزویه طبیب که در باب اول آن حکایتی دربارهٔ غفلت آدمی آمده است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الهی‌نامه نام کتابی از عطار نیشابوری، شاعر و عارف نامدار ایرانی است. این اثر به نظم (شعر) نوشته شده؛ بنابراین نسبت‌دادن عنوان «منظومه» به آن، درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): قابوس‌نامه: اثری منثور است، نه منظوم.

گزینهٔ (۳): لطایف‌الطوایف: نوشتهٔ شخصی به نام فخرالدین علی صفی است. نام نویسندهٔ این اثر، در کتاب درسی نیامده، اما نسبت‌دادن آن به نویسندهٔ دیگر (سعدی شیرازی) نادرست است.

گزینهٔ (۴): کلیله و دمنه: نسخهٔ فارسی این کتاب که از زبان عربی ترجمه شده و متن حکایتی از آن در کتاب درسی آمده، نوشتهٔ نصرالله منشی است، نه برزویه طبیب.

گول نخوری ✘

همان‌طور که در بخش پاسخ تشریحی خواندید، مترجم کلیله و دمنه به فارسی، نصرالله منشی است. نام این نویسنده در کتاب درسی نیامده و فقط در پایان آن بخش از حکایت، نوشته شده: «کلیله و دمنه، باب برزویه طبیب، با اندک تغییر و تلخیص». در واقع، «برزویه طبیب» نام یکی از شخصیت‌هایی است که در کتاب کلیله و دمنه دربارهٔ او سخن گفته شده و هم‌چنین نام یکی از باب‌های این کتاب نیز هست.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۸ **خانم داوودی از شاگردان خود خواسته تا هر کدام یک «متن» را که خیلی به آن علاقه دارند، نام ببرند. چند دانش‌آموز این کار را به درستی انجام داده‌اند؟**

زهرا: بوی یاس رازقی که در حیاط خانهٔ مادربزرگ پیچیده.

مطهره: نغمهٔ یک چکاوک که در یک زمین خشک و باز روی بوته‌ای نشسته.

حلما: طعم زنجبیل در چای عصرانهٔ یک نویسنده بعد از چرت کوتاه عصرگاهی.

مهزاد: حس خوب لمس انگشت‌های یک نوزاد که دور انگشت سبابه‌ات حلقه شده.

راضیه: تماشای لحظهٔ دعاکردن مادر سر سجاده، برای همسایه‌ها.

ساناز: مصراع «ز نیرو بود مرد را راستی» که روی کتیبه‌ای بر سردر یک زورخانه حکاکی شده.

۱) ۳ ۲) ۴ ۳) ۵ ۴) ۶

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

به طور کلی هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، «متن» است. وقتی دربارهٔ «متن» حرف می‌زنیم، منظورمان تنها یک نوشتهٔ روی کاغذ یا درون کتاب نیست، بلکه هر صدایی که می‌شنویم، هر تصویر یا رویدادی که می‌بینیم، هر بویی که حس می‌کنیم، هر طعم و مزه‌ای که می‌چشیم و هر چیزی که لمس می‌کنیم، همه و همه، نوعی «متن» به شمار می‌آیند؛ پس متن می‌تواند انواع گوناگونی مانند نوشتاری، شنیداری، دیداری، بویایی، چشیدنی، لمس‌کردنی و ... داشته باشد؛ مثلاً نوشته‌های یک کتاب وقتی دیده می‌شوند، یک متن دیداری و وقتی خوانده و شنیده می‌شوند، یک متن شنیداری و خوانداری به شمار می‌آیند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به درس‌باکس، همهٔ نمونه‌هایی که شاگردان خانم داوودی نام برده‌اند، دقیقاً مصداق متن هستند. نشانه‌های متن‌بودن هر کدام از موارد نام‌برده را ببینیم:

زهرا: بوی یاس رازقی که در حیاط خانهٔ مادربزرگ پیچیده./ نمونهٔ متنِ بوییدنی

مطهره: نغمهٔ یک چکاوک که در یک زمین خشک و باز روی بوته‌ای نشسته./ نمونهٔ متن شنیدنی

حلما: طعم زنجبیل در چای عصرانهٔ یک نویسنده بعد از چرت کوتاه عصرگاهی./ نمونهٔ متن چشیدنی

مهزاد: حس خوب لمس انگشت‌های یک نوزاد که دور انگشت سبابه‌ات حلقه شده./ نمونهٔ متن لمس‌کردنی

راضیه: تماشای لحظهٔ دعاکردن مادر سر سجاده، برای همسایه‌ها./ نمونهٔ متن دیدنی

ساناز: مصراع «ز نیرو بود مرد را راستی» که روی کتیبه‌ای بر سردر یک زورخانه حکاکی شده./ نمونهٔ متن دیداری

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۹ **با توجه به مرحلهٔ «خوانش» به عنوان گام نخست تحلیل متن، دربارهٔ تلفظ و معنی چهار واژهٔ مشابه در متن زیر، کدام گزینه درست است؟**

«روزگاری عجب و خلق جهان بوالعجبانند نشناسند کسی را که که که بود که مه»

۱) که (حرف ربط) ـ که (کوچک‌تر) ـ که (چه کسی) ـ که (حرف ربط)

۲) که (حرف ربط) ـ که (چه کسی) ـ که (کوچک‌تر) ـ که (چه کسی)

۳) که (کوچک‌تر) ـ که (چه کسی) ـ که (حرف ربط) ـ که (کوچک‌تر)

۴) که (حرف ربط) ـ که (کوچک‌تر) ـ که (چه کسی) ـ که (کوچک‌تر)

مشاوره سؤال با توجه به واژه‌های چندمعنایی و همین‌طور با استفاده از امکان چندگانه‌خوانی یک واژه طراحی شده است. دقت کنید که کلمات مشابه، در صورت سؤال، حرکت‌گذاری نشده‌اند و حتی با داشتن تلفظ یکسان هم، ممکن است معانی متفاوتی داشته باشند؛ پس برای تشخیص گزینهٔ درست، اول باید بتوانیم کلمات مشابه را درست بخوانیم و بعد آن‌ها را درست معنی کنیم.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

واژهٔ «که» در زبان فارسی به شکل‌های متفاوتی خوانده می‌شود و معانی متفاوتی هم دارد:

- که /ke/ : حرف ربط، ضمیر پرسشی (چه کسی)
- کِهْ /keh/ : کهتر، کوچک‌تر
- کَهْ /kah/ : مخففِ (کوتاه‌شدهٔ) کاه
- کُهْ /koh/ : مخففِ (کوتاه‌شدهٔ) کوه

پاسخ خیلی تشریحی

در بیت مورد سؤال، تنها دو مورد از این شیوه‌های خوانش و معنای گوناگون برای حرف «که» به کار رفته و با توجه به معنی شعر و وزن بیت، به ترتیب خوانش و معنی چهار واژهٔ «که» به این صورت است:

که (حرف ربط) ـ که؟ (چه کسی) ـ کِهْ (کوچک‌تر) ـ که؟ (چه کسی)

در نتیجه معنی مصراع دوم، این‌طور می‌شود:

[قدر و جایگاهِ] کسی را نمی‌دانند که [درک کنند] چه کسی فرودست و چه کسی بلندمرتبه بود.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۰ در کدام گزینه به مفهوم بیت زیر اشاره شده است؟

«حدیث دل، حدیثی بس شگفت است / همه عالم حدیث دل گرفته است»

۱) هوای نفس بگذار و حدیث عقل را بشنو / که خیر از عقل می‌آید ولی از نفس شر خیزد

۲) قصه‌ها دارم از این دل که اگر شرح دهم / همه گویند شگفتا که نمی‌فرسایی

۳) از همه گنج‌ها دل است بهین / گنج دل یافت هر که جان کاوید

۴) چه کین دارد به جای تو زمانه / که کردت در همه عالم فسانه

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم بیت سؤال، «اعجاب‌انگیزبودن دل و فراگیربودن ماجرای دل، به عنوان جایگاه عشق و دلدادگی» است و این مفهوم نشانهٔ ارزشمندی دل است.

در گزینهٔ (۳) شاعر می‌گوید: عشق برگزیدهٔ همهٔ گنج‌هاست و هر که درون جان خود را جست‌وجو کند به گنج دل دست می‌یابد. بنابراین این موضوع هم، نشانهٔ ارزشمندی دل است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): توصیه به ترک هوای نفس و دعوت به عقل و خردورزی

گزینهٔ (۲): جانکاه‌بودن رنج عاشقی

گزینهٔ (۴): توصیف شوربختی و ناکامی مخاطب

گول نخوری ✗

برای تشخیص درست و مطمئن پاسخ به سؤالات قرابت معنایی، نشانه‌های مشترک میان بیت سؤال و گزینهٔ درست را پیدا کنید. واژه‌های کلیدی یک راهنمای بسیار مهم و مؤثرند، اما گاهی همین واژه‌های کلیدی به عنوان شباهت فریبنده به کار رفته‌اند. مراقب باشید فریب غلط‌اندازها را نخورید! عبارت‌های «حدیث عقل» (۱)، «شگفتا» (۲) و «همه عالم» (۴) عبارت‌های غلط‌اندازند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۱ درون‌مایهٔ ابیات زیر را در کدام گزینه می‌یابید؟

«نهنگی بچهٔ خود را چه خوش گفت — به دین ما حرام آمد کرانه
به موج آویز و از ساحل بپرهیز — همه دریاست ما را آشیانه»

۱) دوستان را همچو یوسف می‌سپارد ملک مصر — دشمنان را همچو فرعون افکند کام نهنگ
۲) مقصود خویش جویم و هر سو خطر کنم — گستاخ‌گونه بر سر آتش گذر کنم
۳) به ماه عید نظر گر کنم حرامم باد — مرا چو یاد ز ابروی یار می‌آید
۴) موج اشک ما کی آرد در حساب — آن‌که کشتی راند بر خون قتیل

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینهٔ (۲): نکوهش سستی و عافیت‌طلبی و توصیه به همت و تلاش و خطرپذیری

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ستایش ممدوح با اشاره به بهره‌مندی و نیک‌بختی دوستان او و نابودی دشمنان او

گزینهٔ (۳): برتری زیبایی معشوق بر زیبایی‌های جهان آفرینش

گزینهٔ (۴): جفاکاری معشوق و بی‌توجّهی او نسبت به رنج عاشق

گول نخوری ✗ دقت کنید که نباید فریب غلط‌اندازها و شباهت‌های ظاهری را بخورید! در گزینه‌های دیگر هم، کلماتی شبیه به واژه‌های بیت مورد سؤال دیده می‌شود، اما تنها گزینهٔ (۲) به مفهوم واقعی این بیت نزدیک است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۲ مفهوم عبارت زیر از کدام گزینه برداشت می‌شود؟

«**خلیفه گفت: تعبیر از آن بیرون نشد، امّا از عبارت تا عبارت، بسیار فرق است؛ این مرد را صد دینار بدهید.**»

۱) نجات اگر طلبی گوش کن عبارت عشق / که از عبارت عقلت گرفته است دو گوش

۲) سخن نرم گوی ای جهاندیده مرد / میارای لب را به گفتار سرد

۳) بسیار سفر باید تا پخته شود خامی / صوفی نشود صافی تا درنکشد جامی

۴) دشمنان را روی چون دینار گشت از بهر این / خوارتر نزدیک تو از درهم و دینار نیست

مشاوره مفهوم در هر بیت و عبارت، با یک یا چند واژهٔ کلیدی مشخص می‌شود. این واژه‌ها معرف پیام اصلی بیت هستند و واژه‌های دیگر، اهمیت چندانی در تشخیص پیام اصلی بیت ندارند. برای رسیدن به گزینهٔ درست، باید این واژه‌های کلیدی و در نتیجه، پیام محوری گزینه‌ها را پیدا کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینهٔ (۲): توصیه به نرم‌سخنی و نکوهش بیان سخنان ناخوشایند

با توجه به پاداش خلیفه به مرد، متوجه می‌شویم که او سخنان خوشایندی گفته و سخن افراد پیش از او برای خلیفه ناخوشایند بوده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): تقابل عشق و عقل و اشاره به این‌که عشق مایهٔ نجات و رهایی است.

گزینهٔ (۳): نکوهش زهد ریایی در برابر ارزشمندی عشق با اشاره به تمثیلِ توصیه به سفر برای کسب تجربه و آگاهی

گزینهٔ (۴): مغلوب‌بودن دشمنان ممدوح و اشارهٔ ضمنی به بخشندگی او

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۳ **کدام گزینه با بیت «هر که زین گلشن لبی خندان‌تر از گل بایدش/ خاطری فارغ ز عالم چون توکّل بایدش» ارتباط معنایی کم‌تری دارد؟**

۱) از توکل گر به حفظ حق سپارد گله را / گرگ غمخواری کند از سگ شبان را بیشتر

۲) چون توکل خضر ره شد کاهلی‌ها سرعت است / منزل مقصود بی عزم سفر دیدیم ما

۳) کاهلی پیشه کرد و نزد عوام / نام تزویر را توکل کرد

۴) حق بود از بهر مؤمن تکیه‌گاه / کن توکل پس قدم برنه به راه

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم گزینهٔ (۳): توصیه به تلاش و نکوهش سستی و تنبلی به بهانهٔ توکل

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: توصیه به توکل به خداوند

واژه‌های نشان‌دهندهٔ مفهوم را در گزینه‌ها ببینیم:

گزینهٔ (۱):

از توکل گر به حفظ حق سپارد گله را / گرگ غمخواری کند از سگ شبان را بیشتر

گزینهٔ (۲):

چون توکل خضر ره شد کاهلی‌ها سرعت است / منزل مقصود بی عزم سفر دیدیم ما

گزینهٔ (۳):

کاهلی پیشه کرد و نزد عوام / نام تزویر را توکل کرد

گزینهٔ (۴):

حق بود از بهر مؤمن تکیه‌گاه / کن توکل پس قدم برنه به راه

گول نخوری ✘

مراقب شباهت‌های فریبنده در میان گزینه‌ها باشید. کلمات مشابه ممکن است شما را در تشخیص پاسخ درست به اشتباه بیندازند. شباهت ظاهری، اگر در خدمت تولید مفهوم مشابه قرار نگیرد، تنها باعث گمراه‌شدن در تشخیص مفهوم می‌شود. حتی در گزینهٔ (۳) هم که به عنوان گزینهٔ نادرست معرفی شده، حرف از «توکل» است، اما مفهوم بیت، به طور مستقیم توصیه به توکل نیست؛ بلکه نکوهش تنبلی و سوءاستفاده از توکل است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۴ مفهوم کدام گزینه در برابر آن نادرست نوشته شده است؟

۱) هر که می‌خواهد که از سنجیده‌گفتاران شود / بر زبان بند گرانی از تأمّل بایدش (اندیشیده سخن گفتن)

۲) قطرهٔ آبی که دارد در نظر گوهرشدن / از کنار ابر تا دریا تنزّل بایدش (دعوت به فروتنی)

۳) صبر بر جور فلک کن تا برآیی روسفید / دانه چون در آسیا افتد تحمّل بایدش (ضرورت بردباری)

۴) خرده‌ای از مال دنیا در بساط هر که هست / جبههٔ واکرده‌ای پیوسته چون گُل بایدش (نکوهش زراندوزی)

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در گزینهٔ (۴) مفهوم بیت، دلخوشی به کم‌ترین میزان بهره‌مندی از نعمت‌های دنیایی است و نه نکوهش زراندوزی. می‌گوید: «اگر کسی حتی نصیب اندکی از دارایی‌های دنیا در زندگی خود داشته باشد، شایسته است که مانند گل سرخ (که دانه‌های زردرنگ درون آن، مانند خرده‌های طلاست) پیشانی گشوده‌ای (به نشانهٔ شادی و رضایت) داشته باشد.»

واژه‌های نشان‌دهندهٔ مفهوم را در گزینه‌ها ببینیم:

گزینهٔ (۱):

هر که می‌خواهد که از سنجیده‌گفتاران شود / بر زبان بند گرانی از تأمّل بایدش

گزینهٔ (۲):

قطرهٔ آبی که دارد در نظر گوهرشدن / از کنار ابر تا دریا تنزّل بایدش

گزینهٔ (۳):

صبر بر جور فلک کن تا برآیی روسفید / دانه چون در آسیا افتد تحمّل بایدش

گزینهٔ (۴):

خرده‌ای از مال دنیا در بساط هر که هست / جبههٔ واکرده‌ای پیوسته چون گُل بایدش

گول نخوری ✘

دقت کنید که رواج برخی مفاهیم در ادبیات فارسی، نباید باعث شود به محض دیدن شباهت‌های ظاهری، بدون دقت در مفهوم بیت و عبارت مورد سؤال، یکی از آن مفاهیم رایج را به آن‌ها نسبت بدهیم. در گزینهٔ (۴) دیدن مال دنیا ممکن است ما را فوراً به یاد مفهوم اخلاقی و رایج «نکوهش زراندوزی» بیندازد، در حالی که بیت، توصیه به خرسندی از کم‌ترین داشته‌ها دارد و نه نکوهش زراندوزی.

تـوشـه ای بـرای مـوفقیت

۲۵ کدام گزینه با عبارت زیر تناسب معنایی ندارد؟

«روزی شخصی پیش بهلول، بی‌ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟ او گفت: چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشته‌اند.»

۱) زمین شوره سنبل برنیارد / در او تخم و عمل ضایع مگردان

۲) ابر اگر آب زندگی بارد / هرگز از شاخ بید بر نخوری

۳) درخت تلخ ز پیوند تربیت در باغ / به میوهٔ شکرین جاودانه بارور است

۴) شمشیر نیک از آهن بد چون کند کسی؟ / ناکس به تربیت نشود ای حکیم کس

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم گزینهٔ (۳): تربیت‌پذیری و امکان تغییر سرشت در اثر تربیت

مفهوم مشترک عبارت سؤال و سایر گزینه‌ها: تغییرناپذیری سرشت موجودات

در واقع، مفهوم بیت گزینهٔ (۳) کاملاً برخلاف مفهوم عبارت سؤال است و با آن «تقابل» معنایی دارد، نه تناسب معنایی.

واژه‌های نشان‌دهندهٔ مفهوم را در گزینه‌ها ببینیم:

گزینهٔ (۱):

زمین شوره سنبل برنیارد / در او تخم و عمل ضایع مگردان

گزینهٔ (۲):

ابر اگر آب زندگی بارد / هرگز از شاخ بید بر نخوری

گزینهٔ (۳):

درخت تلخ ز پیوند تربیت در باغ / به میوهٔ شکرین جاودانه بارور است

گزینهٔ (۴):

شمشیر نیک از آهن بد چون کند کسی؟ / ناکس به تربیت نشود ای حکیم کس

گول نخوری ✘

در همهٔ بیت‌ها صحبت از تربیت است؛ با این تفاوت که گزینهٔ (۳) تربیت را در تغییر سرشت پدیده‌ها مؤثر می‌داند و گزینه‌های دیگر این تأثیر را رد می‌کنند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۶ هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب، به کدام ویژگی کنش اشاره دارد؟

- کنش وابسته به آن است و بدون آن انجام نمی‌شود.
- انسان‌ها با توجه به این ویژگی کنش، آن را انجام می‌دهند.
- با توجه به این ویژگی کنش، فعالیت‌هایی مثل ضربان قلب، گردش خون و ... کنش محسوب نمی‌شوند.

۱) اراده ـ معنا ـ هدف
۲) آگاهی ـ اراده ـ معنا
۳) آگاهی ـ معنا ـ اراده
۴) اراده ـ هدف ـ آگاهی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- کنش آگاهانه است، یعنی کنش وابسته به آگاهی است و بدون آن به‌هیچ‌وجه انجام نمی‌شود.

نکته

کنش وابسته به آگاهی است و بدون آن انجام نمی‌شود، اما کنش انسان‌ها همیشه براساس آگاهی صحیح صورت نمی‌گیرد و افراد در همهٔ موارد به آگاهی موجود در کنش‌هایشان توجه ندارند و از آن باخبر نیستند.

- انسان‌ها با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می‌دهند.
- با توجه به ویژگی ارادی‌بودن کنش، فعالیت‌هایی مثل ضربان قلب، گردش خون و ... کنش محسوب نمی‌شوند. به عبارتی تا اراده و خواست انسان نباشد، کنش انجام نمی‌شود.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۷ چه تعداد از موارد زیر، کنش محسوب نمی‌شوند؟

«صبح زود، پنجرهٔ اتاق را باز کردم، نسیم خنکی وارد اتاق شد. سکوت و آرامش در تمام خانه حاکم بود. تصمیم گرفتم برای صبحانه چیزی درست کنم. به سمت آشپزخانه رفتم و سماور را روشن کردم. تا به جوش آمدن آب منتظر ماندم، سپس دانه‌های معطر چای را در فنجان ریختم. عطر چای تازه‌دم در فضا پیچید.»

۱) سه ۲) چهار ۳) شش ۴) دو

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

این جملات، کنش محسوب می‌شوند:

صبح زود، پنجرهٔ اتاق را باز کردم. (کنش هدفدار)/ تصمیم گرفتم برای صبحانه چیزی درست کنم. (کنش ارادی)/ به سمت آشپزخانه رفتم. (کنش هدفدار)/ و سماور را روشن کردم. (کنش هدفدار)/ تا به جوش آمدن آب منتظر ماندم. (کنش هدفدار)/ سپس دانه‌های معطر چای را در فنجان ریختم. (کنش آگاهانه و ارادی)

این جملات، کنش نیستند:

نسیم خنکی وارد اتاق شد./ سکوت و آرامش در تمام خانه حاکم بود./ عطر چای تازه‌دم در فضا پیچید.

نکته

در زبان فارسی برای فعالیت‌های انسان، اسم‌های گوناگونی همانند کار، عمل، فعل، رفتار، کردار، کنش و ... وجود دارد و برای انجام‌دهندهٔ فعالیت، اسامی مختلف کارگر، کارمند، کارگزار، کارفرما، عامل و ... به کار می‌رود.

در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد «کنش» و به انجام‌دهندهٔ آن، «کنشگر» می‌گویند. کنش ویژگی‌هایی دارد که آن را از فعالیت مخلوقات دیگر متمایز می‌کند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۸ **کدام گزینه به ترتیب به «پیامد غیرارادی»، «پیامد ارادی وابسته به دیگران» و «کنش معنادار» اشاره دارد؟**

۱) داشتن استرس برای کنکور ـ مورد تحسین قرار گرفتنِ فرد مؤدب ـ ادای احترام سرباز به ضریح امام رضا (ع)

۲) قبولی در کنکور ـ ترک‌کردن سیگار و قلیان ـ پاکیزگی روح و جسم با وضوگرفتن

۳) افزایش ضربان قلب در حین کوهنوردی ـ شرکت در مسابقات المپیاد ادبیات ـ شرکت در کنکور برای ساختن آیندهٔ خود

۴) مورد تحسین قرار گرفتنِ یک هنرمند ـ نکوهش فردی که نمی‌تواند خشم خود را کنترل کند. ـ سخن‌گفتن به زبان مادری

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- پیامد غیرارادی (طبیعی): داشتن استرس برای کنکور/ افزایش ضربان قلب در حین کوهنوردی/ قبولی کنکور
- پیامد ارادی وابسته به دیگران: مورد تحسین قرار گرفتنِ فرد مؤدب/ نکوهش فردی که نمی‌تواند خشم خود را کنترل کند.
- کنش معنادار: ادای احترام سرباز به ضریح امام رضا (ع)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): پیامد غیرارادی ـ کنش و پیامد ارادی وابسته به ارادهٔ کنشگر ـ پیامد غیرارادی

گزینهٔ (۳): پیامد غیرارادی ـ کنش و پیامد ارادی وابسته به ارادهٔ کنشگر ـ کنش (هدفدار)

گزینهٔ (۴): پیامد ارادی وابسته به ارادهٔ دیگران ـ پیامد ارادی وابسته به ارادهٔ دیگران ـ کنش (آگاهانه)

نکته

- قبولی در کنکور پیامد غیرارادی و طبیعی کنش خوب درس خواندن برای کنکور است.
- به پیامدهایی که به ارادهٔ انسانی بستگی ندارند، پیامدهای غیرارادی می‌گویند. این دسته از پیامدها، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را اراده کند. بلکه نتیجهٔ طبیعی کنش هستند.

کنکور

در کنش افراط در استفاده از فضای مجازی، به ترتیب «پیامد ارادی وابسته به ارادهٔ کنشگر»، «پیامد غیرارادی» و «پیامد ارادی وابسته به ارادهٔ دیگری» کدام است؟ *(سؤال ۵۱ کنکور ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)*

۱) ترک یا معتاد شدن به آن ـ آسیب و بیماری روانی ـ پنهان کردن کنش از دیگران

۲) کاهش استفاده از فضای مجازی ـ آسیب زدن به خود ـ مورد نکوهش دیگران قرار گرفتن

۳) دوری از آسیب‌های ناشی از آن ـ معتاد شدن به آن ـ توصیه به کاهش استفاده از فضای مجازی

۴) آسیب و بیماری جسمی و روانی ـ مورد نکوهش دیگران قرار گرفتن ـ فاصله گرفتن دیگران از فرد

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۹ در بین عبارت‌های زیر، کدام‌یک به ترتیب در مورد پیامد ارادی کنش، درست و در مورد پیامد غیرارادی کنش، نادرست است؟

الف) به ارادهٔ افراد انسانی، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته است. ـ خودشان، کنش هستند.

ب) کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را اراده کند. ـ قطعی است؛ یعنی حتماً انجام می‌شود.

ج) احتمالی است؛ یعنی ممکن است انجام بشود یا نشود. ـ نتیجهٔ طبیعی کنش‌اند.

د) اگر افراد آن را اراده کنند، انجام می‌شود و اگر نخواهند، انجام نمی‌گیرد. ـ آدمیان همواره کنش‌های خود را با توجه به آن انجام می‌دهند.

۱) «ج» ـ «د»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «ب»
۴) «الف» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) درست ـ نادرست؛ مربوط به پیامد ارادی است که کنشگری می‌بایست آن را انجام دهد.

ب) نادرست؛ مربوط به پیامد غیرارادی است. ـ درست

ج) درست ـ درست

د) درست ـ نادرست؛ کلمهٔ «همواره» غلط است.

نکته

- در **بسیاری از موارد**، آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می‌دهند و از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.
- پیامدهای کنش زمانی که به ارادهٔ افراد انسانی، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته است به آن‌ها پیامدهای ارادی می‌گویند. این دسته از پیامدها، خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن‌ها را انجام دهد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۰ **پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟**

- **یکی از زمینه‌های پیوند میان انسان‌ها و گذر از «من» به «ما» چیست؟**
- **اگر کنش اجتماعی نباشد، چه می‌شود؟**
- **عبارت «ادب، آداب دارد.» به چه مفهومی اشاره دارد؟**

۱) ازدواج و فرزندآوری ـ جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی رخ نمی‌دهد. ـ مخلوق انسان‌بودنِ پدیده‌های اجتماعی

۲) تشکیل خانواده و فرزندآوری ـ هیچ پدیدهٔ اجتماعی شکل نمی‌گیرد. ـ پیامد غیرارادی کنش

۳) ازدواج و تشکیل خانواده ـ هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد. ـ فرصت‌ها و محدودیت‌های پدیده‌های اجتماعی

۴) خانواده‌های چندفرزندی ـ هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی محقق نمی‌شوند. ـ لزوم توجه به پیامدهای کنش

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- ازدواج و تشکیل خانواده یکی از زمینه‌های پیوند میان انسان‌ها و گذر از «من» به «ما» است.
- اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی مانند عدالت، امنیت و آزادی محقق نمی‌شوند.
- عبارت «ادب، آداب دارد.» به فرصت‌ها و محدودیت‌های پدیده‌های اجتماعی اشاره دارد.

نکته

بسیاری از آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند که به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها، پیشِ روی ما قرار می‌گیرند و اگر وجود نداشته باشند، نمی‌توانیم با هم زندگی کنیم.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۱ هر یک از موارد زیر، به ترتیب به کدام مفهوم اشاره دارد؟

- پدیده‌های مطلوب و خواستنی مورد توجه و پذیرش افراد جامعه
- ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌ها
- تفاوت پدیده‌های طبیعی با پدیده‌های اجتماعی
- پرسش «چرا چنین کاری کردی؟»

۱) ارزش اجتماعی ـ کنش اجتماعی ـ نامحسوس نبودن ـ هدفداربودن کنش

۲) هنجار اجتماعی ـ ارزش اجتماعی ـ معناداربودن ـ ارادی‌بودن کنش

۳) ارزش اجتماعی ـ هنجار اجتماعی ـ مخلوق انسان بودن ـ ارادی‌بودن کنش

۴) هنجار اجتماعی ـ پدیدهٔ اجتماعی ـ نقش انسان در پیدایش آن‌ها ـ هدفداربودن کنش

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- پدیده‌های مطلوب و خواستنی مورد توجه و پذیرش افراد جامعه: ارزش اجتماعی

نکته

هنجار اجتماعی، شیوهٔ انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است.

- ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌ها: کنش اجتماعی
- پدیده‌های طبیعی برخلاف پدیده‌های اجتماعی: محسوس هستند (نامحسوس بودن فقط برای پدیده‌های اجتماعی است.)، معنادار نیستند و انسان در پیدایش آن‌ها نقشی ندارد.

نکته

می‌دانید که پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها خلق می‌کنند و نتیجهٔ کنش‌های افراد هستند؛ ولی پدیده‌های طبیعی را انسان‌ها خلق نکرده‌اند.

- پرسش «چرا چنین کاری کردی؟»: اشاره به هدفداربودن کنش دارد.

امتحان نهایی

هر یک از عبارات ستون سمت راست به کدام‌یک از مفاهیم ستون سمت چپ اشاره دارد؟ (یک مفهوم اضافی است.)

(سؤال ۴ (قسمت ب) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

عبارات	مفاهیم
الف) از جنس هدف و مقصود است.	۱) هنجار اجتماعی
ب) حضور به موقع دانش‌آموزان در کلاس درس	۲) کنش درونی
پ) دانش‌آموزی به تنهایی و یا صدای بلند در مکانی مطالعه می‌کند.	۳) ارزش اجتماعی
ت) برگزاری مراسم تحویل سال در کنار مزار شهدا	۴) کنش فردی
	۵) کنش اجتماعی

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۲ هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرند؟

- رعایت حقوق دیگری
- گروه دوستان
- تصور آیندهٔ خود
- شرکت در راهپیمایی ۲۲ بهمن
- سلام‌کردن به بزرگ‌تر

کنش درونی و فردی	هنجار اجتماعی	پدیدهٔ اجتماعی	ارزش اجتماعی	کنش اجتماعی
«الف»	«ب»	«ج»	«د»	«ه»

۱) «د» ـ «ج» ـ «ه» ـ «ب» ـ «الف»
۲) «ب» ـ «د» ـ «الف» ـ «ه» ـ «ج»
۳) «د» ـ «ج» ـ «الف» ـ «ه» ـ «ب»
۴) «ب» ـ «د» ـ «ج» ـ «ه» ـ «الف»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

- کنش‌ها انواعی دارند. برخی مانند تصور، تفکر و تخیل، کنش درونی، برخی مانند شرکت در راهپیمایی، کنش بیرونی هستند، برخی از آن‌ها، فردی و برخی اجتماعی‌اند.
- کنش اجتماعی، نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود. در کنش اجتماعی، آگاهی و ارادهٔ کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.
- کنش اجتماعی، تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد.
- ارزش‌های اجتماعی، آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی‌اند که مورد توجه و پذیرش هستند و افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند.

پاسخ خیلی تشریحی

- رعایت حقوق دیگری: ارزش اجتماعی «د»
- گروه دوستان: پدیدهٔ اجتماعی «ج»
- تصور آیندهٔ خود: کنش فردی و درونی «الف»
- شرکت در راهپیمایی ۲۲ بهمن: کنش اجتماعی «ه»
- سلام‌کردن به بزرگ‌تر: هنجار اجتماعی «ب»

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۳ هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **راه تداوم و استمرار ارزش‌ها و هنجارها**
- **علت معناداربودن پدیده‌های اجتماعی**
- **پیامدِ همانندپنداشتن پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی**
- **هدف انسان‌ها از پدیدآوردن پدیده‌های اجتماعی**

۱) کنش اجتماعی ـ معناداربودن تمامی کنش‌ها ـ سلب ظرفیت‌ها و قابلیت‌های علوم انسانی و اجتماعی ـ غلبه بر جامعه

۲) عمل افراد ـ عمل‌کردن افراد براساس آگاهی، اراده و هدف ـ نادیده‌گرفتن تفاوت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی ـ رفع نیازها

۳) جامعه‌پذیری ـ اهمیت بُعد معنایی و ذهنی کنش‌ها ـ نادیده‌گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم اجتماعی ـ تأمین سعادت

۴) کنترل اجتماعی ـ کنش آگاهانه، ارادی و هدفدار ـ سلب ظرفیت‌ها و قابلیت‌های علوم طبیعی و اجتماعی ـ جلوگیری از محدودیت‌ها

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- افراد با عمل‌کردن براساس ارزش‌ها و هنجارها، موجب تداوم و استمرار آن‌ها می‌شوند.
- از آن‌جا که افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند (کنش)، پدیده‌های اجتماعی معنادار هستند.
- نادیده‌گرفتن تفاوت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی از جمله آثار و پیامدهای همانندپنداشتن پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی است.

نکته

پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند. این روند تا جایی ادامه می‌یابد که افراد احساس می‌کنند پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند. در حالی که می‌دانید پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها خلق می‌کنند و نتیجهٔ کنش‌های افراد هستند؛ ولی پدیده‌های طبیعی را انسان‌ها خلق نکرده‌اند.

- انسان‌ها پدیده‌های اجتماعی را برای رفع نیازها و تأمین سعادت خود پدید می‌آورند، ولی چه‌بسا در مواردی انسان آن‌ها را اصل قرار می‌دهد و رفع نیازها و تأمین سعادت او در حاشیه قرار می‌گیرد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۴ **کدام گزینه در مورد «خانواده‌های تک‌فرزند»، «هنجار اجتماعی» و «پدیده‌های طبیعی» به ترتیب نادرست، درست و درست است؟**

۱) از تمرکز افراطی والدین بر فرزند کاسته می‌شود. ـ این‌که وسایلمان را در جای مناسب بگذاریم، یک هنجار اجتماعی است. ـ انسان در پیدایش آن‌ها نقشی ندارد.

۲) پدر و مادر با درک تفاوت کودک خود با همسالان، انتظاراتشان را تنظیم می‌کنند. ـ اگر هنجار اجتماعی نباشد، هیچ کنشی شکل نمی‌گیرد و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی محقق نمی‌شوند. ـ معنادارند.

۳) والدین، هم انتظار بالایی از فرزند خود دارند و هم حمایت و پشتیبانی زیادی از او به عمل می‌آورند. ـ هنجارها از جنس وسیله و روش رسیدن به ارزش‌ها هستند. ـ همگی محسوس و عینی هستند.

۴) فرزند در تعامل با همسالان، ارتباط‌گرفتن با دیگران، تقسیم کار، تعاون و همکاری در انجام کارها را یاد می‌گیرد. ـ شیوهٔ انجام ارزش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. ـ معنادار نیستند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- در خانواده‌های تک‌فرزند، نوع ارتباط، محدود به ارتباط پدر و مادر و فرزند است. در این خانواده‌ها، معمولاً کودکان در خانه ارتباط با افراد هم سن و سال و هم‌نسل‌های خود را نمی‌آموزند. در اغلب خانواده‌های تک‌فرزند، والدین، هم انتظار بالایی از فرزند خود دارند و هم حمایت و پشتیبانی زیادی از او به عمل می‌آورند. همین وضعیت می‌تواند کودک را زودرنج و آسیب‌پذیر کند.
- هنجار اجتماعی، شیوهٔ انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. مثلاً در هر جامعه‌ای احوالپرسی از دیگران، شیوه‌های معینی دارد. هنجارها از جنس وسیله و روش رسیدن به ارزش‌ها هستند.
- پدیده‌های طبیعی، توسط انسان به وجود نیامده‌اند، پس معنادار نیستند و محسوس و عینی هستند.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست؛ مربوط به خانواده‌های چندفرزند است. ـ درست ـ درست

گزینهٔ (۲): نادرست؛ مربوط به خانواده‌های چندفرزند است. ـ نادرست؛ اگر **کنش اجتماعی** نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی محقق نمی‌شوند. ـ نادرست؛ مربوط به پدیده‌های اجتماعی است.

گزینهٔ (۳): درست ـ درست ـ درست

گزینهٔ (۴): نادرست؛ مربوط به خانواده‌های چندفرزند است. ـ نادرست؛ شیوهٔ انجام **کنش اجتماعی** است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. ـ درست

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۵ **فرایند شکل‌گیری تا تداوم ارزش‌ها و هنجارها، در کدام گزینه به درستی آمده است؟**

۱) کنش اجتماعی ← ایجاد پدیده‌های اجتماعی ← شکل‌گیری ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی ← عمل‌کردن افراد براساس ارزش‌ها و هنجارها ← انتقال ارزش‌ها و هنجارها به افراد از طریق «تشویق و تنبیه» و «کنترل اجتماعی» ← استمرار آن‌ها

۲) ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی ← شکل‌گیری کنش اجتماعی ← ضروری‌ساختن پدیده‌های «جامعه‌پذیری» و «کنترل اجتماعی» ← تداوم و استمرار ارزش‌ها و هنجارها از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه ← انتقال ارزش‌ها و هنجارها به افراد ← نهادینه‌شدن آن‌ها

۳) ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی ← آموزش ارزش‌ها و هنجارها به افراد از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه ← ایجاد پدیده‌های «جامعه‌پذیری» و «کنترل اجتماعی» ← پذیرفتن ارزش‌ها و هنجارها توسط افراد ← انتقال ارزش‌ها و هنجارها به افراد ← عمل به آن‌ها

۴) کنش اجتماعی ← شکل‌گیری ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی ← ضروری‌ساختن پدیده‌های «جامعه‌پذیری» و «کنترل اجتماعی» ← انتقال ارزش‌ها و هنجارها به افراد از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه ← عمل‌کردن افراد براساس ارزش‌ها و هنجارها ← تداوم و استمرار آن‌ها

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق می‌یابند و پدیده‌های «جامعه‌پذیری» و «کنترل اجتماعی» را ضروری می‌سازند تا از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه، ارزش‌ها و هنجارها را به افراد منتقل کنند. افراد با عمل‌کردن براساس ارزش‌ها و هنجارها، موجب تداوم و استمرار آن‌ها می‌شوند.

نکته

تمامی پدیده‌های اجتماعی خُرد و کلان به همین طریق و با کنش‌های اجتماعی شکل می‌گیرند. پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند و از آن‌جا که افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی معنادار هستند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

● عَيِّنِ الأنسب للجواب عن التَّرجمةِ أو المَفهوم من أو إلى العربيّة (٣٦ ـ ٤٣):

٣٦ ﴿وَ يَتفكّرونَ في خَلْقِ السَّماواتِ وَ الأَرضِ رَبَّنا ما خَلَقْتَ هذا باطِلاً﴾:

۱) و در آفرینش آسمان‌ها و زمین می‌اندیشند که پروردگارمان این [جهان] را باطل نیافریده است!

۲) و در خلقت آسمان و زمین تفکّر کردند ای پروردگار، این را بیهوده خلق نکردی!

۳) و در آفرینش آسمان‌ها و زمین تأمّل می‌کنند پروردگارا، این را بیهوده نیافریدی!

۴) و در این‌که پروردگارمان آسمان‌ها و زمین را آفریده، می‌اندیشند، چه چیز باطلی را خلق کرده است!

مشاوره توی آزمون‌های تستی اولین سؤال ترجمهٔ آیه است؛ پس باید ترجمهٔ آیه‌های فصل یا فصل‌های مشخص‌شده از کتاب درسی رو بخونی. برای پاسخ به تست‌های ترجمه، به نوع فعل (ماضی، مضارع، آینده، امر، نهی و ...) و صیغه‌ش (غایب، مخاطب و متکلم)، اسم مفرد و جمع به‌ویژه جمع مکسّر و ضمیر به‌ویژه ضمیرای متّصل دقت کن.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint ترجمهٔ فعل‌های «يَتفكّرونَ» و «ما خَلَقْتَ» رو بررسی کن!

درس Box در ترجمهٔ فعل‌ها، به نوع و صیغهٔ آن‌ها توجه شود.

مثال

«ذَهَبوا» (ماضی، جمع مذکّر غایب): رفتند

«يَكتُبونَ» (مضارع، جمع مذکّر غایب): می‌نویسند

«اِذهَبوا» (امر، جمع مذکّر مخاطب): بروید

«لا تَجلِسوا» (نهی، جمع مذکّر مخاطب): ننشینید

پاسخ خیلی تشریحی ✔

«يَتفكّرونَ» (مضارع): می‌اندیشند، تأمّل می‌کنند، تفکّر می‌کنند (رد گزینهٔ (۲)) ـ «خَلْقِ» (مصدر): آفرینش، خلقت (رد گزینهٔ (۴)) ـ «السَّماواتِ»: آسمان‌ها (رد گزینهٔ (۲)) ـ «ما خَلَقْتَ» (ماضی منفی، صیغهٔ مفرد مذکّر مخاطب): نیافریدی، خلق نکردی (رد گزینه‌های (۱) و (۴)) ـ «هذا»: این [را] (رد گزینهٔ (۴))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «که» اضافه آمده ـ «نیافریده است» برای «ما خَلَقْتَ» خطاست.

گزینهٔ (۲): «آسمان» برای «السَّماوات» و «تفکر کردند» برای «يتفكّرونَ» خطا هستند.

گزینهٔ (۴): «این‌که» اضافه آمده ـ «پروردگارمان» به اشتباه در جملهٔ اول عبارت آمده ـ «آفریده» برای «خَلْق» و «چه چیز باطلی را خلق کرده است» برای «ما خَلَقْتَ هذا باطِلاً» خطا هستند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۷ «رامیان واحدةٌ مِن المُدُنِ الأسطوریّة الجمیلة الّتي کانَ الملوك الأشکانیّونَ یَعیشونَ فیها!»: **رامیان ...**

۱) یک شهر افسانه‌ای زیبا است که پادشاهان اشکانی در آن زندگی کرده‌اند!

۲) یکی از شهرهای اساطیری زیباست که شاهان اشکانی در آن زندگی می‌کردند!

۳) یکی از شهرهای افسانه‌ای زیبا است که محل زندگی شاهان اشکانی بوده است!

۴) تنها شهر اساطیری و زیبا است که پادشاهان اشکانی در آن زندگی می‌کردند!

مشاوره توی ترجمهٔ عبارت توجه به نوع و صیغهٔ فعل، اسم‌های جمع، بودن و نبودن ضمیر به‌خصوص ضمیرای متّصل و ترکیبای وصفی و اضافی در انتخاب گزینهٔ درست بسیار تعیین‌کننده است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint فعل «کانَ ... یَعیشونَ» رو بررسی کن.

درس Box

کانَ + مضارع = ماضی استمراری (می + بن ماضی + شناسه)

مثال

«کانَ یَذهَبُ»: می‌رفت.

«کانَ الطُّلّاب یَکتُبونَ : دانش‌آموزان می‌نوشتند.

«کُنتُم تَخرجونَ»: خارج می‌شدید.

پاسخ خیلی تشریحی

«واحدةٌ مِن المُدُنِ ...»: یکی از شهرهای ... (رد گزینه‌های (۱) و (۴)) ـ «کانَ ... یَعیشونَ» (کانَ + مضارع): زندگی می‌کردند (ماضی استمراری؛ رد گزینه‌های (۱) و (۳))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «یک شهر» برای «واحدةٌ مِن المُدُنِ» و «زندگی کرده‌اند» برای «کانَ ... یَعیشونَ» خطا هستند.

گزینهٔ (۳): «محل زندگی ... بوده است» برای «کانَ ... یَعیشونَ» خطاست. ـ «فیها: در آن» ترجمه نشده است.

گزینهٔ (۴): «تنها شهر» برای «واحدةٌ مِن المُدُنِ» خطاست.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۸ «سيُدرّسنا مُعلّمنا العربيّ كُلّ أُسبوعٍ يومَ الإثنَينِ في الحِصّةِ الثّالثَةِ!»:

۱) هر هفته معلم عربی دو روز در زنگ سوم به ما تدریس خواهد کرد!

۲) معلم ما تمام هفته‌ها روز دوشنبه زنگ سوم عربی را درس خواهد داد!

۳) معلم عربی ما دو روز در سه زنگ به ما هر هفته تدریس می‌کند!

۴) معلم عربی‌مان هر هفته روز دوشنبه در زنگ سوم به ما درس خواهد داد!

مشاوره هر وقت طراح عدد و ساعت توی سؤالی آورد، یعنی می‌خواد باهاشون بازی کنه؛ پس عدد ترتیبی و اصلی و ساعت رو یاد بگیر. در ضمن تشخیص نوع و ترجمهٔ فعل (ماضی، مضارع، آینده، امر، نهی و ...) و صیغه‌ش (غایب، مخاطب و متکلم)، جمع و مفرد بودن اسم، بودن یا نبودن ضمیر متّصل و ترکیب اضافی ـ وصفی توی انتخاب گزینهٔ درست همیشه تعیین‌کننده هستن.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

Hint

«يومَ الإثنَينِ» رو بررسی کن.

درس Box

۱) سَـ/ سَوفَ + مضارع = مستقبل (خواهم، خواهی، خواهد ... + بن ماضی)

«سَيَكتُبونَ»: خواهند نوشت/ «سَوفَ نَجلِسُ»: خواهیم نشست/ «سَوفَ تَذهَبنَ»: خواهید رفت

۲) در ترکیب اضافی ـ وصفی، یک اسم به ترتیب مضافٌ‌الیه و صفت را با هم دارد، ولی در ترجمه، اول صفت و بعد مضافٌ‌الیه می‌آید.

مثال

«فَريقُنا الفائِزُ: تيم برندهٔ ما

مضاف مضافٌ‌الیه صفت موصوف صفت مضافٌ‌الیه

۳) اعداد ترتیبی در نقش صفت شبیه اسم قبل از خود هستند.

مثال

«الدّرسُ الثّالِثُ»: درس سوم

۴) روزهای هفته: «السَّبت» (شنبه)، «الأحَد» (یک‌شنبه)، «الإثنَين» (دوشنبه)، «الثُّلاثاء» (سه‌شنبه)، «الأَربِعاء» (چهارشنبه)، «الخَميس» (پنج‌شنبه)، «الجُمُعة» (جمعه)

۵) کلمهٔ «كُلّ» بر سر اسم تنوین‌دار (ـًـٌـٍ)، به معنی «هر» می‌باشد.

مثال

«كُلّ يَومٍ»: هر روز

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«سَيُدرّسُنا» (فعل مستقبل + ضمیر متّصل مفعولی «نا»): به ما تدریس خواهد کرد، به ما درس خواهد داد (رد گزینه‌های (۲) و (۳)) ـ «مُعلّمنا العربيّ» (ترکیب اضافی ـ وصفی): معلم عربی‌مان، معلم عربی ما (رد گزینه‌های (۱) و (۲)) ـ «كُلّ أُسبوعٍ» («كُلّ» + اسم تنوین‌دار): هر هفته (رد گزینهٔ (۲)) ـ «يومَ الإثنَينِ»: روز دوشنبه (رد گزینه‌های (۱) و (۳)) ـ «الحِصّةِ الثّالثَةِ» (اسم + عدد ترتیبی): زنگ سوم (رد گزینهٔ (۳))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «معلم عربی» برای «مُعلّمنا العربيّ» و «دو روز» برای «يَومَ الإثنَينِ» خطا هستند.

گزینهٔ (۲): ضمیر «نا» در «سَيُدَرِّسُنا» ترجمه نشده است. ـ «معلم ما ... عربی را» برای «مُعلّمنا العربيّ» و «تمام هفته‌ها» برای «كُلّ أُسبوعٍ» خطا هستند.

گزینهٔ (۳): «دو روز» برای «يَومَ الإثنَينِ»، «سه زنگ» برای «الحِصّةِ الثّالثَةِ» و «تدریس می‌کند» برای «سَيُدَرِّسُنا» خطا هستند.

۳۹ «هؤلاءِ الأراذل لا يَنظرونَ إلى ما يَقوله الأفاضل، بَل يَنظرون إلى ما يقولُه شَخصٌ مِثلهم!»:

۱) این فرومایگان به آن‌چه شایستگان می‌گویند نمی‌نگرند، بلکه به چیزی که کسی مثل خودشان می‌گوید، می‌نگرند!

۲) این‌ها پست‌تر هستند، به چیزی که برترها می‌گویند نگاه نمی‌کنند، بلکه به آن‌چه فردی مانند خودشان می‌گوید نگاه می‌کنند!

۳) این فرومایه‌ترها به گفتارِ برترها نمی‌نگرند، بلکه به گفتارِ کسی مثل خودشان می‌نگرند!

۴) این فرومایگان هستند که به آن‌چه شایستگان می‌گویند نگاه نمی‌کنند، ولی به چیزی که شخصی مانند خودشان می‌گوید نگاه می‌کنند!

مشاوره ترکیب اسم اشاره با اسم بعدش از موارد مورد توجه طراحه. تشخیص نوع و صیغهٔ فعل هم توی انتخاب گزینهٔ درست کمک‌کننده‌ست.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

Hint به ترکیب اسم اشاره با اسم بعدش، یعنی «هؤلاء الأراذل» توجه کن.

درس Box

۱) اسم اشارهٔ جمع اگر بر سر اسم «اَلـ»دار بیاید، به صورت مفرد ترجمه می‌شود و اگر بر سر اسم بدون «اَلـ» بیاید، جمع ترجمه می‌شود.

مثال

«أُولئِكَ المُعلَّمونَ»: آن معلمان/ «أُولئِكَ مُعلَّمونَ»: آن‌ها معلم هستند.

۲) فعل مضارع = مضارع اخباری

مثال

«يَعلَمُ»: می‌داند/ «تَكتُبونَ»: می‌نویسید

پاسخ خیلی تشریحی

«هؤلاءِ الأَراذل» (اسم اشارهٔ جمع + اسم «اَلـ»دار): این فرومایگان، این فرومایه‌ترها، این پست‌ترها (رد گزینهٔ (۲)) ـ «إلى ما يَقول»: به آن‌چه می‌گویند، به چیزی که می‌گویند (رد گزینهٔ (۳)) ـ «بَل»: بلکه (رد گزینهٔ (۴))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): «این‌ها پست‌تر هستند» برای «هؤلاءِ الأراذل» خطاست.

گزینهٔ (۳): «به گفتارِ برترها» برای «إلى ما يَقوله الأفاضل» و «به گفتارِ کسی مثل خودشان» برای «إلى ما يقولُه شَخصٌ مِثلهم» خطا هستند.

گزینهٔ (۴): «هستند که» اضافه آمده. ـ «ولی» برای «بَل» خطاست.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴۰ عیّن الصّحیح:

۱) زانَ اللّهُ السّماء الدّنیا بِأَنجُمٍ کَالدُّرَرِ المُنتشِرة: خداوند، آسمان دنیا را با ستارگانی همچون مروارید پراکنده زینت داد!

۲) أذهبُ إلی المَدرسةِ لِأنّني أعلمُ أنّ طلبَ العلمِ فریضةٌ: به مدرسه می‌روم، چون می‌دانم که طلب دانش واجب است!

۳) الکَلامُ للمُخاطب کَالدّواء لِلمریض؛ قلیلُه یَنفعُ وَ کَثیره قاتِلٌ: سخن برای شنونده مانند دارو برای بیمار است؛ کم آن مفید و زیاد آن کشنده است!

۴) اَلسَّرَرَةُ قِطعةٌ مُستعِرةٌ تَنفصلُ عَنِ النّار: اَخگر پاره‌ای فروزان است که از آتش جدا شده است!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint به نوع فعل توجه کن. اسم‌های جمع رو هم ببین!

درس Box

۱) ماضی = ماضی ساده

مثال «کَتَبَ»: نوشت/ «ذَهبتُم»: رفتید/ «جَلَسنا»: نشستیم

۲) مضارع = مضارع اخباری

مثال «یَکتُبُ»: می‌نویسد/ «تَذهَبونَ»: می‌روید/ «نَجلِسُ»: می‌نشینیم

پاسخ خیلی تشریحی ✔

شکل درست ترجمه در سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «الدُّرَرِ» (جمع مکسّر): مرواریدها

گزینهٔ (۳): «یَنفَعُ» (مضارع): سود می‌رساند

گزینهٔ (۴): «تَنفَصِلُ» (مضارع): جدا می‌شود

امتحان نهایی

ترجِمِ الآیَةَ وَ العبارات إلی الفارسیَّة: *(سؤال ۵ (قسمت ب) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

الکَلامُ کَالدَّواءِ؛ قَلیلُهُ یَنفَعُ وَ کَثیرُهُ قاتِلٌ.

مشاوره از تست‌های چهاربه‌چهار نترس! یه‌خورده زمان‌بره ولی خوبیش اینه برای هر عبارت، یه ترجمه اومده که یا درسته یا غلط. اگر تمرین و تکرار کنی، می‌شه نقطهٔ قوتت.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴۱ عیّن الخطأ:

۱) سیَصِلُ هذانِ الدّلیلانِ إلَی المطارِ في السّاعة السّابعة إلّا رُبعاً: این دو راهنما در ساعت هفت و ربع به فرودگاه خواهند رسید!

۲) نَرجو أن یَجعلنا اللهُ مَعَ القَومِ الصّالحینَ: امید داریم که خداوند ما را با مردم درستکار قرار دهد!

۳) اِذهبنَ إلی السّفر في أَمانِ اللهِ وَ حِفظِهِ: در پناه خدا و حمایت او به سفر بروید!

۴) القَمر کوکبٌ یَأخذُ ضَوءَهُ مِن الشّمس حَتّی یُضيءَ الأرضَ في اللّیلِ: ماه سیاره‌ای است که نورش را از خورشید می‌گیرد تا زمین را در شب روشن کند!

مشاوره غیر از فعل‌ها که پای ثابت تست‌های ترجمه هستن، عدد و ساعت هم از موارد مورد توجه طراحه.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

Hint حواست به «إلّا» توی ساعت باشه!

درس Box

۱) ساعت معمولاً با عدد ترتیبی ولی دقیقه با عدد اصلی بیان می‌شود.

مثال «السّادسَةُ و عِشرینَ دقیقةً»: (۲۰ : ۶)/ «الرّابعة و خمس دَقائق»: (۰۵ : ۴)

۲) برای «۱۵ دقیقه/ ۳۰ دقیقه/ ۴۵ دقیقه» به ترتیب «الرّبع/ النّصف/ إلّا رُبعاً» به کار می‌رود.

مثال

«کَم ساعة الآن؟»
- «السّادسة و الرّبع» (۱۵ : ۶)
- «الثّامنة و النّصف» (۳۰ : ۸)
- «العاشرة إلّا رُبعاً» (۴۵ : ۹)

پاسخ خیلی تشریحی شکل درست ترجمه: «السّابعة إلّا رُبعاً: یک ربع به هفت (شش و چهل و پنج دقیقه)»

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴۲ «آن درختِ دارای شاخه‌های تروتازه از دانه‌ای کوچک رشد کرد!»:

۱) نَمَتْ هذِه الشّجرة ذاتُ الأغصانِ النّضِرَة مِن حُبوبٍ صَغيرةٍ!

۲) تِلكَ الشّجرة ذات الغُصونِ النّضِرَة نَمَت مِن بَذرةٍ صَغيرةٍ!

۳) تَنموا تِلكَ الشّجرة ذاتُ الغُصن النّضِر مِن بذرةٍ صَغيرةٍ!

۴) ذلكَ الشّجرة ذاتُ الغُصونِ النّضِرَة نَما مِن حبّةٍ صَغيرةٍ!

مشاوره اگه اسم اشاره توی تست فارسی به عربی اومد، دور و نزدیک‌بودنش، مفرد و جمع‌بودنش و حتی ترکیب و تناسبش با اسم بعد مورد توجه طراحه. همچنین زمان فعل فارسی و توجه هم‌زمان به نوع فعل در گزینه‌ها و تناسب فعل با اسم در گزینه‌ها به چالش کشیده می‌شه. هم شکل ترکیب وصفی یا اضافی مورد توجه طراحه!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint دور و نزدیک بودن اسم اشاره و تناسبش با اسم بعد رو بررسی کن!

درس Box

اسم اشاره	نزدیک	مفرد	مذکّر: هذا (این) مؤنّث: هذِهِ (این)	**مثال**: «هذا الطّالب ناجحٌ»: این دانش‌آموز، موفّق است.
		مثنی	مذکّر: هذانِ / هذَينِ (این دو، این‌ها) مؤنّث: هاتانِ / هاتَينِ (این دو، این‌ها)	«هاتانِ الطّالبتانِ ناجحتانِ»: این دو دانش‌آموز، موفّق هستند.
		جمع	مذکّر و مؤنّث عاقل: هؤلاءِ (این‌ها)	«هؤلاءِ الطُّلّاب ناجحونَ»: این دانش‌آموزان، موفق هستند.
	دور	مفرد	مذکّر: ذلِكَ (آن) مؤنّث: تِلكَ (آن)	«ذلكَ معلّمٌ»: آن، معلم است. «تلكَ الشّجرة جميلةٌ»: آن درخت، زیباست.
		جمع	مذکّر و مؤنّث عاقل: أولئكَ (آن‌ها)	«أولئكَ مُعلّمونَ»: آن‌ها، معلم هستند.

برای جمع‌های غیرعاقل (غیرانسان)، صفت به صورت مفرد مؤنّث می‌آید.

مثال «الكُتُبُ النّافِعَةُ»: کتاب‌های سودمند

پاسخ خیلی تشریحی

آن درختِ ...: «تِلكَ الشّجرة ...» (رد گزینه‌های (۱) و (۴)) ـ شاخه‌های تروتازه: «الغُصونِ النّضِرَة، الأغصانِ النّضِرَة» (موصوف جمع غیرانسان با صفت مفرد مؤنّث؛ رد گزینهٔ (۳)) ـ دانه‌ای: «حَبّة، بَذرة» (مفرد؛ رد گزینهٔ (۱)) ـ رشد کرد: «نَمَتْ» (ماضی مفرد مؤنّث؛ رد گزینه‌های (۳) و (۴))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «هذِهِ» برای «آن» و «حُبوب» برای «دانه‌ای» خطا هستند.

گزینهٔ (۳): «تَنموا» برای «رشد کرد» و «الغُصن» برای «شاخه‌ها» خطا هستند.

گزینهٔ (۴): «ذلكَ» و «نَما» با توجه به مشارٌالیه مؤنّث «الشّجرة» خطا هستند.

۴۳ عَيِّنِ الخطأَ في مفهومِ هذا الحَديث: «مَن زَرَعَ العُدوانَ حَصَدَ الخُسرانَ!»

۱) آن‌که باد بکارد، طوفان درو خواهد کرد.

۲) آن‌چه دیروز کاشته‌ای می‌کنی امروز درو — طمع خوشهٔ گندم مکن از دانهٔ جو

۳) گر شود دشمن درونی نیست — باکی از دشمن برونی نیست

۴) مگوی آن‌چه طاقت نداری شنود — که جو کِشته گندم نخواهی درود

مشاوره سؤالات مفهوم از آیات، احادیث و ضرب‌المثل‌های کتاب درسی طرح می‌شوند، اما گزینه‌ها علاوه بر کتاب درسی می‌تواند از اشعار یا احادیث مرتبط که خارج از کتاب است نیز بیاید؛ بنابراین اگر شما به شعر و ضرب‌المثل و کتاب‌های ادبی علاقه دارید، در انتخاب گزینهٔ مورد نظر طراح تواناترید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint مفهوم حدیث صورت سؤال در مورد «سزای دشمنی» است!

پاسخ خیلی تشریحی با توجه به ترجمهٔ حدیث «هر کس دشمنی بکارد، زیان دور می‌کند!»، شعر گزینهٔ (۳) از نظر مفهوم خطاست.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

دانلود رایگان تمام
آزمون‌های آزمایشی
در کانال تلگرام ما :
آزمون‌های آزمایشی
دسترسی سریع
رایگان و دائمی
معتبر و جامع
ویژه کنکور سراسری
آزمون مخصوص تمام پایه‌ها و تمام رشته‌ها
موفقیت + برنامه تلاش
t.me/Azmoonha_Azmayeshi
گاج
t.me/Azmoonha_Azmayeshi

● اِقرأ النّصّ التّالي ثمّ أجِب عن الأسئِلة (٤٤ ـ ٤٦) بما يُناسب النّص:

كوشكُنار هي إحدَى المُدن السّاحليّة في مُحافَظة هُرمزجان. و كانَ اسمُها القديمُ «قَصر كونار». عَلى ساحلها، تضع السّلاحف (: لا بيضَها (بيض: تخم)) كُلّ عامٍ و تعيشُ الأسماك المُلوَّنة بسَلامٍ. كانَت قَبيلة آل الحَرم تَحكُم في هذه المنطقة في الماضي. يَتحدّثُ مُعظَم السُّكّان اللّهجة الكوشكناريّة المحليّة مِن اللُّغة الفارسيّة. ٩٠٪ مِن السُّكان مِن السُّنّة. توجَد قلعةٌ قديمةٌ جداً في وسط المدينة، كما توجَد في هذه المدينة بقايا مَنازل حَجريّة قديمة ذات سُقُفٍ من القش (: كاهگِل). و الجوّ فيها حارٌ أكثر أيّام السَّنة.

ترجمهٔ متن:

کوشکنار یکی از شهرهای ساحلی در استان هرمزگان است. نام قدیم آن «قصر کُنار» بوده است. در ساحل آن، لاک‌پشت‌ها هرساله تخم می‌گذارند و ماهی‌های رنگانگ در آرامش زندگی می‌کنند. قبیلهٔ آل حرم در گذشته در این منطقه حکومت می‌کردند. بیشتر ساکنان به گویش محلی کوشکناری از زبان فارسی صحبت می‌کنند. ۹۰٪ از ساکنان سنی هستند. قلعه‌ای بسیار قدیمی در وسط شهر وجود دارد، همان‌گونه که در این شهر بقایای خانه‌های سنگی قدیمی دارای سقف‌هایی از کاهگل وجود دارد و بیشتر روزهای سال هوا در آن گرم است.

۴۴ عيّن الصّحيح حَسَبَ النّصّ:

۱) جُدرانُ المَنازل القَديمة في كوشكُنار مَصنوعةٌ مِن القش!

۲) في العصر الحالي تَحكُم قبيلة آل الحَرم على مِنطقة كوشكنار!

۳) تَقَعُ القلعةُ القديمة بجِوار مدينةِ كوشكنار!

۴) مَوسِم الحَرّ في كوشكُنار طويلٌ!

مشاوره برای پاسخ به تست‌های درک مطلب، بهتر است یک بار درک مطلب را سریع بخوانی تا هم مفهوم کلی متن را درک کنی و هم زیر جزئیات خط بکشی. سؤالات درک مطلب بیشتر جزءبینی است، یعنی از مطالب جزئی متن می‌آید و کمی هم کل‌بینی است، یعنی از مفهوم کلی متن می‌آید و حتی ممکن است عبارتی خارج از متن اما مرتبط با مفهوم متن نیز آورده شود.

تذکر: صورت تست را با دقت بخوان و بعد تمام گزینه‌ها را بررسی کن و در صورت نیاز به متن مراجعه کن تا مناسب‌ترین گزینه را انتخاب کنی!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دیوارهای خانه‌های قدیمی در کوشکنار از کاهگل ساخته شده‌اند! (خطا)

گزینهٔ (۲): در عصر کنونی قبیلهٔ آل حرم در کوشکنار حکومت می‌کند! (خطا)

گزینهٔ (۳): قلعهٔ قدیمی در کنار شهر کوشکنار واقع است! (خطا)

گزینهٔ (۴): فصل گرما در کوشکنار طولانی است! (درست)

تمرین و مشاوره برای موفقیت

۴۵ عیّن الخطأ حَسَبَ النّص:

۱) یَعرفُ النّاس قصر کونار أیضاً بِاسمها القَدیم، کوشکُنار!

۲) یَکونُ مُعظَم سُکّان کوشکُنار مِن إخوانِنا السُّنّة!

۳) اللّهجةُ الکوشکناریّةُ إحدی لَهَجات اللُّغة الفارِسیّة!

۴) شاطِئُ کوشکنار مَکانٌ آمِنٌ لِلسّلاحِف و بیضِها!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مردم، قصر کُنار را با نام قدیمی آن، کوشکنار نیز می‌شناسند! (خطا)

گزینهٔ (۲): بیشتر ساکنان کوشکنار از برادران سنّی ما هستند! (درست)

گزینهٔ (۳): گویش کوشکناری یکی از گویش‌های زبان فارسی است! (درست)

گزینهٔ (۴): ساحل کوشکنار محل امنی برای لاک‌پشت‌ها و تخم‌هایشان است! (درست)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴۶ عيّن الخطأ للكلمات المعيّنة في النّصّ:

۱) يتحدّث: فعلٌ مضارع على وزن «يتفعّل» ـ حروفه الأصليّة: ح د ث ـ مفردٌ مذكّرٌ غائبٌ

۲) تَحكُم: فعلٌ مضارعٌ و «كانَت تَحكُم» يُعادل الماضي الإستمراريّ ـ صيغته مفردٌ مؤنّث غائبٌ

۳) مَنازل: جمع التّكسير (على وزن «مَفاعِل» و مفرده «مَنزِل») ـ مذكّر ـ مضافٌ إليه و مضافٌ لِـ «حَجَريَّة»

۴) المُلَوَّنَة: اسمٌ على وزن «مُفَعَّلَة» ـ مفردٌ مؤنّث ـ صفةٌ و موصوفها «الأسماك»

مشاوره برای پاسخ به این تیپ سؤال که گزینهٔ خطا رو برای چهار کلمهٔ خط کشیده شده در متن می‌خواد، باید خصوصیات فردی اسم و فعل رو که تا الآن یاد گرفتی به دقت بررسی کنی تا خطا پیدا بشه. اگه به جواب نرسیدی، در صورت آوردن نقش مضافٌ‌الیه و صفت برای اسم به متن مراجعه کن و ببین در ترکیب وصفی اومده یا اضافی.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint ترکیب اضافی و وصفی رو بررسی کن!

درس Box

۱) بعد از تشخیص نوع کلمه (اسم ـ فعل) مواردی که تا الآن خوانده شده مورد بررسی قرار می‌گیرد:

- **فعل**: ماضی یا مضارع یا امر ـ صیغهٔ چندمی (دو صیغهٔ «مفرد مذکّر غایب و مفرد مؤنّث غایب» بیشتر از صیغه‌های دیگر می‌آید.) ـ وزن فعل و حروف اصلی آن و ...
- **اسم**: مفرد یا مثنّی یا جمع (نوع جمع و مفرد آن) ـ مذکّر یا مؤنّث ـ وزن اسم و حروف اصلی آن و ...

۲) برای این‌که مذکّر یا مؤنّث بودن جمع‌های مکسّر مشخص شود، باید به مفرد آن‌ها توجّه کنیم.

مثال «حَدائِق»: جمع مکسّر و مفرد آن «حَديقة» ـ مؤنّث

«غُصون»: جمع مکسّر و مفرد آن «غُصن» ـ مذکّر

۳) وزن کلمات از سه حرف اصلی‌شان براساس «ف ع ل» و حروف اضافهٔ آن‌ها به دست می‌آید.

مثال

«اِحتَرَمَ»: سه حرف اصلی «ح ر م» براساس «ف ع ل»، حالا حروف دیگر را اضافه می‌کنیم؛ می‌شود وزن «اِفتَعَلَ»

«كاتِب»: سه حرف اصلی «ک ت ب» براساس «ف ع ل»، حالا حرف دیگر را اضافه می‌کنیم؛ می‌شود وزن «فاعِل»

۴) ترکیب وصفی و ترکیب اضافی: اگر دو اسم با هم تلفظ شوند، دومی شبیه اولی باشد (مثلاً هر دو «اَلـ» داشته باشند یا هر دو تنوین (ـًـٍـٌ))، دومی صفت برای موصوف قبل از خود است، ولی اگر اولی «الـ» و تنوین نداشته باشد و دومی «الـ» داشته باشد یا ضمیر متّصل (ه/ـه، ها، ... ك، ... نا) باشد، دومی مضافٌ‌الیه برای مضاف قبل از خود است.

مثال «كِتابٌ مفيدٌ» (موصوف و صفت)

«التّلميذانِ النّاجِحانِ» (موصوف و صفت)

«معلّمُ المَدرسةِ» (مضاف و مضافٌ‌الیه)

«كِتابُكَ» (مضاف و مضافٌ‌الیه)

پاسخ خیلی تشریحی ✔ شکل درست خطا: «و مضافٌ لِـ«حَجَريَّة» ← و موصوفٌ لِـ«حَجَريَّة»»

ایران توشه
ترفندهای تست زنی برای موفقیت

● عَيِّنِ المُناسِبَ لِلْجَوابِ عَنِ الأَسئِلَةِ التّالِيَة (٤٧ ـ ٥٠):

٤٧ عيّن الخطأ عَن الضّمير (حسب مرجعه):

١) إذا قَدَرتَ عَلى عَدوِّكَ؛ فَاجْعَلِ العفوَ عَنهُ شُكراً لِلقُدرةِ عليهِ!

٢) ضَعْ هذِه الجُمَل وَ التّراكيبَ في مَكانِهما المُناسِب!

٣) أُطلُبوا العِلمَ وَ لَو بِالصّينِ فَإنّ طَلَبَهُ فَريضَةٌ!

٤) اَلدُّرَرُ مِن أَحجار جَميلةٍ لَها ألوان مُختلفةٌ!

مشاوره از تناسب جمله (اسم، فعل و ضمیر و ...) توی تیپ‌های مختلفی سؤال میاد. یکی از سؤالا در مورد تناسب ضمیر با مرجعشه که بعد از پیداکردن ضمیر، مرجعش (اسمی که ضمیر به اون برمی‌گرده) تعیین کننده‌ست.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint صیغهٔ ضمیرهای متّصل رو با مرجعشون بررسی کن!

درس Box برای جمع‌های غیرعاقل (غیرانسان)، همه‌چیز از جمله «ضمیر» مفرد مؤنّث می‌آید.

مثال «تُساعِدُ الطّيور فراخَها في الطّيران»: پرندگان در پروازکردن به جوجه‌هایشان کمک می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ضمیر «كَ» در «عَدوّكَ» با توجه به مرجع خود، ضمیر «تَ» در «قَدَرتَ: ماضی، مفرد مذکّر مخاطب» درست است و ضمیر «ـهُ» در «عَنهُ» و «عَلَيهِ» با توجه به مرجع خود «عَدوّ: مفرد مذکّر» درست است.

گزینهٔ (۲): ضمیر «هما» با توجه به «الجُمَل و التّراكيب: جمع غیرانسان» باید مفرد مؤنّث غایب «ها» باشد.

گزینهٔ (۳): ضمیر «ـهُ» در «طَلَبَهُ» با توجه به «العِلم: مفرد مذکّر» درست است.

گزینهٔ (۴): ضمیر «ها» در «لَها» با توجه به مرجع خود «أحجار: جمع غیرانسان» درست است.

کنکور عيّن الخطأ عن الضمير: *(سؤال ۹۶ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)*

١) أُحبُّ جاري لأخلاقِهِ الحسنةِ له بنتٌ أخلاقُها حسنةٌ كذلك و هو شاكرٌ لربّه.

٢) كلّما أصابَتْك مصيبةٌ تَقَبَّلْها بالصّبرِ و الإيمانِ. و تحمّلْها خيرٌ لك إن عَرفتَها.

٣) يُنزِّل العاملُ القويُّ البَضائعَ مِنَ السيّارةِ و هي كثيرةٌ بدون صعوبةٍ لأنّه شابٌّ.

٤) النّملةُ مخلوقةٌ صغيرةٌ وزنُها قليلٌ و لكنّها تَحملُ شيئًا وزنُها أكثرُ منها خَمسينَ مرّةً.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴۸ عيّن الفعلَ الّذي يُمكن أن يكونَ نهياً أو نفياً:

۱) لا تزرعنَ العُدوان لِأنّكُنّ تَحصدنَ الخُسران!

۲) ﴿يا أيُّها الّذينَ آمَنوا لِمَ تَقولونَ ما لا تفعلونَ﴾

۳) لا تعملوا لِدُنياكم فقط، كَأنّكم سَوفَ تعيشونَ أبَداً!

۴) ﴿رَبّنا لا تَجعلْنا مَعَ القَومِ الظّالِمينَ﴾

مشاوره وقتی فعل نهی یا نفی خواسته می‌شه، سادش اینه که ببینیم «لا» آخرِ فعل رو تغییر داده یا نه؛ ولی بعضی وقتا از جمله قابل تشخیصه که باید یاد بگیریش!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

Hint فعل جمع مؤنّث پیدا کنی، حله!

درس Box

۱) «لا» بر سر فعل مضارع بدون تغییر آخر آن = فعل نفی

۲) «لا» بر سر فعل مضارع با تغییر آخر آن = فعل نهی

۳) «لا» بر سر فعل مضارع، صیغهٔ جمع مؤنّث مخاطب که بعد از کلمهٔ پرسشی آمده = فعل نفی

۴) «لا» بر سر فعل مضارع، صیغهٔ جمع مؤنّث مخاطب که بعد از منادا آمده = فعل نهی

۵) «لا» بر سر فعل مضارع، صیغهٔ جمع مؤنّث مخاطب که بعد از «رَجاءً / مِن فَضلك» آمده = فعل نهی

۶) «لا» بر سر فعل مضارع، صیغهٔ جمع مؤنّث مخاطب در ابتدای عبارت = فعل نفی یا نهی

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «لا تزرعنَ (لا + مضارع، جمع مؤنّث مخاطب)» در ابتدای عبارت = فعل نفی یا نهی؛ «دشمنی نمی‌کارید (نکارید) زیرا زیان درو می‌کنید!»

گزینهٔ (۲): «لا تَفعلونَ (لا + مضارع، بدون حذف نون از آخر آن) = فعل نفی؛ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، چرا می‌گویید آن‌چه را انجام نمی‌دهید!»

گزینهٔ (۳): «لا تَعمَلوا (لا + مضارع؛ با حذف نون از آخر آن) = فعل نهی؛ «فقط برای دنیایتان کار نکنید، گویی همیشه زندگی می‌کنید!»

گزینهٔ (۴): «لا تَجعَلْ (لا + مضارع؛ با ساکن‌شدن آخر آن) = فعل نهی؛ «پروردگارا، ما را با قوم ستمگر قرار نده!»

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴۹ عيّن عبارةً جاء فيها المضافُ‌إليه و الصّفة معاً:

۱) اَلغيمُ بُخارٌ مُتراكمٌ في السّماءِ ينزلُ مِنهُ المطرُ!

۲) اِرحَمْ مَن فِي الأَرضِ يَرحَمْكَ مَن في السّماءِ!

۳) أَحَبُّ العِبادِ إلَى اللهِ رَجُلٌ صَدوقٌ فِي الحديثِ!

۴) اللهُ أوجَدَ الشّمسَ فِي الجَوِّ مثلَ الشّررة!

مشاوره شناخت مضاف‌اليه و صفت از مطالب مورد توجه طراحه؛ پس بهتره شکل ترکیب اضافی و ترکیب وصفی رو بشناسی.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint دو جفت اسم پیدا کن که یه جفتش شبیه هم باشه و جفت دیگه متفاوت!

درس Box

۱) اگر دو اسم با هم تلفظ شوند، دومی شبیه اولی باشد (غالباً هر دو «اَل» یا هر دو تنوین (ـًـٍـٌ) دارند)، ترکیب وصفی است و دومی صفت برای موصوف قبل از خود است.

مثال «التّلميذتانِ النّاجِحتانِ» (موصوف و صفت)/ «كِتابٌ مفيدٌ» (موصوف و صفت)

۲) اگر دو اسم با هم تلفظ شوند، اولی «الـ» و تنوین نداشته باشد و دومی «الـ» داشته باشد یا اسم خاص یا ضمیر متّصل (هُ/ـه، ها، ... كَ، ... نا) یا اسم اشاره باشد، ترکیب اضافی است و دومی مضاف‌اليه برای مضاف قبل از خود است.

مثال «معلّمُ المَدرسةِ» (مضاف و مضاف‌اليه)/ «معلّمٌ عليٌّ» (مضاف و مضاف‌اليه)/ «مُعلّمُكَ» (مضاف و مضاف‌اليه)

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «مُتراكمٌ» در ترکیب «بُخارٌ مُتراكمٌ» صفت است، ولی مضاف‌اليه نیامده است.

گزینهٔ (۲): نه صفت آمده نه مضاف‌اليه.

گزینهٔ (۳): «العِباد» در ترکیب «أَحَبُّ العِبادِ» مضاف‌اليه است و «صَدوقٌ» در ترکیب «رَجُلٌ صَدوقٌ» صفت است.

گزینهٔ (۴): «الشَّرَرَةِ» در ترکیب «مثلَ الشّررة» مضاف‌اليه است، ولی صفت نیامده است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۰ عيّن ما يعادل الماضي الاِستمراريّ في الفارِسيّة:

۱) كانَ هذا الزُّجاج مكسوراً قبل وُصولنا!

۲) في القديم، كانَت القَوافل تُسافر عَلى الدّوابّ لزيارة ضَريح الإمام الرّضا (ع)!

۳) يَستفيد الأعداء مِن كُلّ فرصةٍ لضَرب بلدِنا!

۴) كانَت تِلكَ البَطّاريّة مُعطَّلة قبل استِخدامها!

مشاوره بعضی از زمان‌ها در عربی از ترکیب دو فعل ساخته می‌شن که مورد توجه طراحا هستن. یکی از این زمان‌ها، ماضی استمراریه که باید روش ساختنش رو یاد بگیری.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint بعد از «کان» دنبال فعل مضارع بگرد!

درس Box

۱) فعل «كانَ» در جملهٔ عادی به معنی «بود»

۲) فعل مضارع معادل مضارع اخباری فارسی

۳) ترکیب «كانَت» با فعل مضارع، معادل ماضی استمراری فارسی (می + بن ماضی + شناسه)

مثال كانَ + يَذهَبُ = «كانَ يَذهَبُ»: می‌رفت

كُنتُم + تَكتُبونَ = «كُنتُم تَكتُبون»: می‌نوشتید

كُنّا + نَجلِسُ = «كُنّا نَجلِسُ»: می‌نشستیم

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): فعل «كانَ» در جملهٔ عادی؛ «این شیشه قبل از رسیدن ما شکسته بود!»

گزینهٔ (۲): ترکیب «كانَ» با فعل مضارع «تُسافِرُ»، معادل ماضی استمراری فارسی (می + بن ماضی + شناسه)؛ «در گذشته، کاروان‌ها برای زیارت ضَریح امام رضا (علیه السلام) با چارپایان سفر می‌کردند!»

گزینهٔ (۳): فعل مضارع «يَستفيدُ» معادل مضارع اخباری فارسی؛ «دشمنان از هر فرصتی برای ضربه‌زدن به کشور ما استفاده می‌کنند!»

گزینهٔ (۴): فعل «كانَت» در جملهٔ عادی؛ «آن باتری قبل از به‌کارگیری‌اش، خراب بود!»

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۱ کدام عبارت‌ها در ارتباط با تعریف «علم تاریخ» درست است؟

الف) علمی که به مطالعهٔ جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته می‌پردازد.

ب) علم و روش‌های علمی است که به وسیلهٔ آن، رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک، مطالعه و تحلیل می‌شوند.

ج) علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند.

د) مجموعهٔ حوادث و رویدادهایی است که یک فرد یا یک جامعه از سر گذرانده است.

۱) «الف» ـ «د»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «ج»
۴) «ب» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

واژهٔ تاریخ دارای معانی مختلفی است. گاهی منظور از آن، مجموعهٔ حوادث و رویدادهایی است که فرد یا یک جامعه از سر گذرانده است. گاهی واژهٔ تاریخ در نوشته‌ها و زبان علمی به کار می‌رود و منظور از آن علم و روش‌های علمی است که به وسیلهٔ آن، رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک، مطالعه و تحلیل می‌شوند. گاهی نیز منظور از «تاریخ»، تعیین روز، ماه و سال؛ یعنی همان تقویم (گاه‌شماری) است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

تاریخ، علمی است که به مطالعهٔ جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه در گذشته می‌پردازد (الف) و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند (ج).

بررسی سایر موارد:

ب و د) معانی واژهٔ تاریخ هستند، نه تعریف علم تاریخ.

امتحان نهایی

تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی:

(سؤال ۶ (قسمت الف) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

الف ـ علم تاریخ:

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۲ **کدام گزینه به ترتیب در مورد «هدف علم تاریخ» درست و در مورد «ویژگی‌های رویدادهای تاریخی» نادرست است؟**

۱) آگاهی نسبت به زندگی اجتماعی در گذشته ـ تکرارناپذیر و قابل تجربه بودن

۲) مطالعهٔ رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک ـ مجزا و مستقل نبودن

۳) آگاهی نسبت به زندگی اجتماعی در گذشته ـ مجزا و مستقل نبودن

۴) مطالعهٔ رویدادهای گذشته براساس شواهد و مدارک ـ تکرارناپذیر و قابل تجربه بودن

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

ویژگی‌های رویدادهای تاریخی

- الف) دور از دسترس‌اند و قابل مشاهده نیستند و نمی‌توان آن‌ها را به طور مستقیم درک کرد، بلکه باید آن‌ها را با استفاده از شواهد و مدارک شناخت.
- ب) تکرارناپذیرند و قابل تجربه نیستند.
- ج) مجزا و مستقل نیستند و با یکدیگر رابطهٔ علت و معلولی دارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هدف علم تاریخ، آگاهی نسبت به زندگی اجتماعی در گذشته است که شامل تمامی جنبه‌های فکری، مذهبی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، علمی، حقوقی و هنری می‌شود و یکی از ویژگی‌های رویدادهای تاریخی این است که تکرارناپذیرند و قابل تجربه نیستند.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درست ـ نادرست

گزینهٔ (۲): نادرست ـ درست

گزینهٔ (۳): درست ـ درست

گزینهٔ (۴): نادرست ـ نادرست

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۳ کدام مورد توصیف درستی از هر یک از عبارت‌های زیر است؟

الف) حدود تقریبی اختراع خط

ب) سرزمین کهن‌ترین و کامل‌ترین کتاب تاریخی عصر باستان

ج) از علوم مؤثر در شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان

د) سرزمین قدیمی‌ترین متن تاریخی کشف‌شده تا کنون

۱) ۴ هزار سال پیش ـ یونان ـ فلسفه ـ مصر
۲) ۵ هزار سال پیش ـ مصر ـ ادبیات ـ یونان
۳) ۴ هزار سال پیش ـ مصر ـ فلسفه ـ یونان
۴) ۵ هزار سال پیش ـ یونان ـ ادبیات ـ مصر

مشاوره این شکل از تست‌ها که مکرر در کنکور سال‌های اخیر آورده شده رو می‌تونین از طریق حذف گزینه به راحتی پاسخ بدین و به اون موارد توجه کنین که صددرصد می‌دونین درست هستن.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) حدود تقریبی اختراع خط ← ۵ هزار سال پیش

ب) سرزمین کهن‌ترین و کامل‌ترین کتاب تاریخی ← یونان (تاریخ هرودت)

ج) از علوم مؤثر در شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان ← ادبیات و فلسفه

د) سرزمین قدیمی‌ترین متن تاریخی کشف‌شده تاکنون ← مصر

کنکور

در کدام مورد، منابع دست‌اول برای پژوهش در موضوعات زیر درست ذکر شده است؟ *(سؤال ۱۰۴ کنکور انسانی ۱۴۰۳ (خارج از کشور))*

الف) نابرابری در تحصیل در دورهٔ هخامنشیان

ب) حقوق اجتماعی زنان در دورهٔ ساسانی

ج) فعالیت استادکاران مادی در کارگاه‌های شاهی دورهٔ هخامنشی

د) وجود اوستای مکتوب در قرن ۴ قبل از میلاد

۱) الواح گلی تخت‌جمشید ـ متون حقوقی دورهٔ ساسانی ـ سنگ‌نوشته‌ها ـ آثار مورخان یونانی
۲) سنگ‌نوشته‌های دورهٔ هخامنشیان ـ کتاب مادیان هزاردستان ـ تاریخ هرودت ـ مندرجات اوستا
۳) تاریخ هرودت ـ کتاب دینکرد ـ اکتشافات باستان‌شناسی ـ آثار مورخان ایرانی قرون نخستین اسلامی
۴) تاریخ هرودت ـ متون دینی مربوط به قرون نخستین اسلامی ـ الواح گلی تخت‌جمشید ـ داستان‌های باستانی

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۴ با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

الف) به گفتهٔ شهید استاد مطهری، از نظر قرآن، تاریخ بشر و تحولات آن، بر طبق یک سلسله سنن و نوامیس صورت می‌گیرد.

ب) علم تاریخ می‌تواند ما را در ارزیابی و شناخت درست اوضاع و شرایط کنونی جامعهٔ خویش و سایر جوامع کمک کند.

ج) مطالعهٔ تاریخ به ما کمک می‌کند تا بفهمیم که فرهنگ‌ها و جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی به وجود آمده و پیشرفت کرده‌اند.

د) مطالعهٔ سرگذشت انسان‌ها و جوامع گذشته، منبع و گنجینهٔ ارزشمندی به شمار می‌آیند.

۱) «الف» ← (مغایر با) ← «د» ← (مطابق با) ← «ب»/ «الف» ← (مطابق با) ← «ج» ← (مغایر با) ← «ب»

۲) «ب» ← (مغایر با) ← «د» ← (مطابق با) ← «الف»/ «ب» ← (مطابق با) ← «ج» ← (مغایر با) ← «الف»

۳) «ب» ← (مغایر با) ← «د» ← (مطابق با) ← «الف»/ «الف» ← (مطابق با) ← «ج» ← (مغایر با) ← «ب»

۴) «الف» ← (مغایر با) ← «د» ← (مطابق با) ← «ب»/ «ب» ← (مطابق با) ← «ج» ← (مغایر با) ← «الف»

مشاوره این شکل از تست در کنکور سال گذشته در درس جغرافیا آورده شده و امکانش وجود داره که طراحان سؤال تاریخ از اون الگو بگیرن. کافیه شما جلوی هر بند، ویژگی یا کارکرد یا فایدهٔ اون رو بنویسین و وقتی نوشتین، متوجه می‌شین که دوبه‌دو با هم از نظر ویژگی یکسان هستن و بعد راحت می‌تونین به سؤال پاسخ بدین.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

فواید و کارکردهای مطالعهٔ تاریخ
- الف) منبع شناخت و تفکر
- ب) بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده
- ج) تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

فواید و کارکرد مطالعهٔ تاریخ
- منبع شناخت و تفکر
  - به گفتهٔ شهید مطهری، از نظر قرآن، تاریخ بشر و تحولات آن، بر طبق یک سلسله سنن و نوامیس صورت می‌گیرد. (الف)
  - مطالعهٔ سرگذشت انسان‌ها و جوامع گذشته، منبع و گنجینهٔ ارزشمندی برای پرورش قوهٔ شناخت و تفکر است. (د)
- بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده
  - علم تاریخ می‌تواند ما را در ارزیابی و شناخت درست اوضاع و شرایط کنونی جامعهٔ خویش و سایر جوامع و نیز ترسیم افق آینده کمک کند. (ب)
  - مطالعهٔ تاریخ به ما کمک می‌کند تا بفهمیم که فرهنگ‌ها و جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی به وجود آمده و پیشرفت کرده‌اند. (ج)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست؛ «د» مطابق با «الف» هر دو منبع شناخت و تفکر هستند. ـ نادرست؛ «ج» بهره‌گیری از گذشته برای حال و «الف» منبع شناخت و تفکر است؛ پس مطابق یکدیگر نیستند.

گزینهٔ (۳): درست ـ نادرست

گزینهٔ (۴): نادرست ـ درست

ایران توشه
تمرین، تلاش، توفیق

۵۵ **پیش از رنسانس، عمدهٔ تمرکز مورخان دوران اسلامی بر چه موضوعاتی استوار بود؟**

۱) پرداختن به موضوعات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و مذهبی

۲) بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی

۳) ثبت، تحلیل و سپس نگارش وقایع مهم

۴) بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

در دوران اسلامی، مورخان اغلب به **تنظیم**، **ثبت و نگارش** وقایع می‌پرداختند و توجه چندانی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نداشتند.

پاسخ خیلی تشریحی

عمدهٔ تمرکز مورخان در پیش از رنسانس، بر بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان بود و به مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیتی نمی‌دادند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳)، از ویژگی‌های تاریخ‌نگاری نوین (پس از رنسانس حدود قرن‌های ۱۳ تا ۱۷ م.) هستند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۶ **کدام گزینه به ترتیب پاسخ درست سؤال‌های مربوط به تاریخ‌نگاری نوین است؟**

الف) تاریخ‌نگاری نوین در نتیجهٔ چه رویدادی شکل گرفت؟

ب) این شیوهٔ تاریخ‌نگاری مبتنی بر چه روشی بود؟

ج) بررسی علل سقوط روم مربوط به کدام ویژگی تاریخ‌نگاری نوین است؟

۱) پیشرفت‌های فکری و علمی دورهٔ رنسانس ـ بهره‌گیری از علوم مختلف و استناد به اسناد و مدارک معتبر ـ بررسی و مطالعهٔ تمام جنبه‌های زندگی مردمان و جوامع گذشتهٔ این سرزمین

۲) گسترش مراکز علمی و توجه به تاریخ‌نگاری ـ بهره‌گیری از علوم مختلف و استناد به اسناد و مدارک معتبر ـ بررسی و مطالعهٔ تمام جنبه‌های زندگی مردمان و جوامع گذشتهٔ این سرزمین

۳) پیشرفت‌های فکری و علمی دورهٔ رنسانس ـ سنجش دقیق منابع و استناد به اسناد و مدارک معتبر ـ بررسی زمینه‌ها و علت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی این واقعه

۴) گسترش مراکز علمی و توجه به تاریخ‌نگاری ـ سنجش دقیق منابع و استناد به اسناد و مدارک معتبر ـ بررسی زمینه‌ها و علت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی این واقعه

مشاوره در این شکل از تست هم می‌تونین از روش حذف گزینه به جواب برسین یعنی برین سراغ سؤالی که به پاسخش صددرصد اطمینان دارین و گزینه‌های دیگه رو حذف کنین.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

ویژگی‌های تاریخ‌نگاری نوین

۱) بررسی همهٔ ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و هنری علاوه بر توصیف و شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی

۲) بررسی زمینه‌ها، علت‌ها، نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی و تجزیه و تحلیل آن‌ها

۳) استفاده از نتایج علوم و فنون مختلف مانند باستان‌شناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه، جغرافیا، اقتصاد، زبان‌شناسی و گاه‌شماری

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) تاریخ‌نگاری نوین در نتیجهٔ چه رویدادی شکل گرفت؟ ← پیشرفت‌های فکری و علمی دورهٔ رنسانس

ب) این شیوه مبتنی بر چه روشی بود؟ ← سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان‌پردازی

ج) بررسی علل سقوط روم مربوط به کدام ویژگی تاریخ‌نگاری نوین است؟ ← بررسی زمینه‌ها و علت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی این واقعه به همراه پیامدهای گوناگون آن

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۷ کدام گزینه در مورد تقدم و تأخر مراحل پژوهش در تاریخ درست است؟

الف) مشخص‌کنندهٔ هدف پژوهش

ب) ارزیابی میزان اعتبار، دقت و صحت منابع

ج) مانع از به بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش

د) جلوگیری از تکراری‌بودن مطالب

۱) «ب» بعد از «ج» و «الف» قبل از «د» صورت می‌گیرد.

۲) «د» قبل از «الف» و «ب» بعد از «ج» انجام می‌شود.

۳) «الف» و «ج» بعد از «د» و «ب» قبل از «ج» انجام می‌گیرد.

۴) «ج» قبل از «الف» و «ب» قبل از «د» صورت می‌گیرد.

مشاوره در این تست ابتدا جلوی هر بند مشخص کنین که این بند مربوط به کدوم مرحله از مراحل پژوهش در تاریخه تا به راحتی بتونین جواب درست رو پیدا کنین.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

مراحل پژوهش در تاریخ

۱) انتخاب موضوع (جلوگیری از تکراری‌بودن مطالب)

۲) تدوین پرسش‌های تحقیق (مشخص‌کنندهٔ هدف پژوهش ـ مانع از به بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش)

۳) شناسایی منابع (ارزیابی میزان اعتبار، دقت و صحت منابع)

۴) گردآوری و تنظیم اطلاعات

۵) تحلیل و تفسیر اطلاعات

۶) گزارش یافته‌های پژوهش

پاسخ خیلی تشریحی

«د» جلوگیری از تکراری‌بودن مطالب (مرحلهٔ (۱): انتخاب موضوع)، قبل از «الف» مشخص‌کنندهٔ هدف پژوهش (مرحلهٔ (۲): تدوین پرسش‌های تحقیق) قرار می‌گیرد و «ب» ارزیابی میزان اعتبار، دقت و صحت منابع، (مرحلهٔ (۳): شناسایی منابع) بعد از «ج» مانع از به بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش، (مرحلهٔ (۲): تدوین پرسش‌های تحقیق) است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۸ **منابع پژوهش تاریخی از چه نظر دسته‌بندی می‌شوند و این تقسیم‌بندی به چه صورت است؟**

۱) درجهٔ اهمیت و اعتبار ـ اصلی و فرعی

۲) قدمت و کاربرد ـ دست اول و دست دوم

۳) درجهٔ اهمیت و صحت ـ نوشتاری و غیرنوشتاری

۴) قدمت و میزان دقت ـ اصلی و فرعی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

منابع دست اول یا اصلی به همهٔ آثاری گفته می‌شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیک‌ترین زمان به وقوع آن نوشته شده‌اند. به عبارت دیگر، نویسندگان این نوع منابع خود ناظر رویدادها بوده‌اند و یا این‌که شرح ماجرا را از شاهدان واقعه شنیده‌اند.

نکته

علاوه بر منابع مکتوب، تمامی آثار باستانی و تاریخی، شامل بناها، ابزارها، اشیا، سنگ‌نگاره‌ها و سنگ‌نوشته‌ها، سکه‌ها و هر وسیله‌ای که از گذشته باقی مانده باشد، منبع دست اول به شمار می‌آیند.

منابع دست دوم یا فرعی، به همهٔ منابع، تحقیقات و آثاری گفته می‌شود که مدت‌ها پس از وقوع رویدادها و با استفاده از منابع دست اول، پدید آمده‌اند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

منابع پژوهش تاریخی از نظر درجهٔ اهمیت و اعتبار به دو دستهٔ: الف) منابع دست اول یا اصلی و ب) دست دوم یا فرعی، تقسیم می‌شوند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۹ در کدام نمودار، تقدم و تأخر مراحل پژوهش در تاریخ به درستی آورده شده است؟

الف) تحلیل و تفسیر اطلاعات

ب) شناسایی منابع

ج) گردآوری و تنظیم اطلاعات

د) گزارش یافته‌های پژوهش

۱) الف ← د ← ب ← ج

۲) ج ← ب ← د ← الف

۳) د ← الف ← ج ← ب

۴) ب ← ج ← الف ← د

مشاوره در این تست هم با شماره‌گذاری هر یک از بندها که بیانگر کدوم مرحله از پژوهش در تاریخ هستن به راحتی به جواب می‌رسین.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box مراحل پژوهش در تاریخ: ۱) انتخاب موضوع، ۲) تدوین پرسش‌های تحقیق، ۳) شناسایی منابع، ۴) گردآوری و تنظیم اطلاعات، ۵) تحلیل و تفسیر اطلاعات و ۶) گزارش یافته‌های پژوهش

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) تحلیل و تفسیر اطلاعات (مرحلهٔ ۵)

ب) شناسایی منابع (مرحلهٔ ۳)

ج) گردآوری و تنظیم اطلاعات (مرحلهٔ ۴)

د) گزارش یافته‌های پژوهش (مرحلهٔ ۶)

ششم ← پنجم ← چهارم ← سوم

د ← الف ← ج ← ب

نمودار مراحل پژوهش در تاریخ

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۰ **کدام گزینه به نتیجهٔ آگاهی افراد یک جامعه نسبت به گذشتهٔ مشترکشان اشاره دارد؟**

۱) افزایش قوهٔ درک و مهارت اندیشه‌ورزی

۲) افزایش خودآگاهی و یگانگی بیشتر

۳) کمک به درک زمان حال و ترسیم مسیر آینده

۴) تحت فرمان درآوردن تاریخ به سود سعادت خود و مردم

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

فواید و کارکردهای مطالعهٔ تاریخ

- الف) منبع شناخت و تفکر
- ب) بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده
- ج) تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مردمانی که برای نسل‌های متوالی، سرگذشت مشترکی داشته و سالیان طولانی در شادی‌ها و تلخ‌کامی‌ها، موفقیت‌ها و شکست‌های هم شریک بوده‌اند، به طور طبیعی نسبت به سرزمین و گذشتهٔ خود، نوعی احساس علاقه و دلبستگی خاص پیدا می‌کنند. از این‌رو، آگاهی افراد یک جامعه نسبت به گذشتهٔ مشترکشان، باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آنان می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۴): مربوط به یکی از فواید و کارکردهای مطالعهٔ تاریخ یعنی منبع شناخت و تفکر است.

گزینهٔ (۳): مربوط به یکی از فواید و کارکردهای مطالعهٔ تاریخ یعنی بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۱ **با توجه به موارد «الف»، «ب» و «ج» کدام گزینه در رابطه با دانش جغرافیا درست است؟**

الف) مکان

ب) روابط متقابل انسان با محیط

ج) پدیده

۱) موارد «الف» و «ب» هر دو جزء مفاهیم اساسی دانش جغرافیا محسوب می‌شوند. ـ مورد «ج» می‌تواند یک رویداد جغرافیایی محسوس و مشهود مانند سیل باشد.

۲) مورد «الف» رکن کلیدی دانش جغرافیا و موارد «ب» و «ج» جزء مفاهیم اساسی این علم محسوب می‌شوند. ـ مورد «ج» لزوماً واقعیت‌ها و رویدادهای طبیعی را شامل نمی‌شود و می‌تواند مثال‌های انسان‌ساخت داشته باشد.

۳) در مورد «ب» پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و از هم تأثیر می‌پذیرند. ـ افزایش اشتغال در یک روستا می‌تواند مصداقی برای مورد «ج» باشد.

۴) مورد «ب» می‌تواند با تغییر محیط، محیط طبیعی را به محیط جغرافیایی تبدیل کند. ـ در مورد «الف» روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری تا پیش از شکل‌گیری مکان ادامه دارد.

مشاوره یکی از بهترین روش‌های خوندن درس جغرافیا اینه که هر مفهومی که خوندی بیای و تعاریف، مثال‌ها و توضیحاتش رو جدا کنی و جلوش بنویسی، مثلاً وقتی کتاب داره «مکان» رو توضیح می‌ده، یهو می‌ره سراغ «پدیده» و بعد دوباره برمی‌گرده سراغ مکان و ویژگی‌هاش. اگه بخوای خط‌به‌خط جلو بره احتمالاً خیلی توی یادت نمی‌مونه که این توضیحات بعدی هم برای مکان بوده. پس حتماً یه جدول درست کن و این مفاهیم و توضیحاتشون رو دسته‌بندی کن.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

مکان و **روابط متقابل انسان و محیط** هر دو جزء **مفاهیم اساسی دانش جغرافیا** هستند.

در **مکان** پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و از هم تأثیر می‌پذیرند.

نکته

پدیده، یک **واقعیت** *(چیزی که وجود داره، مثل کوه)* و یا **رویداد** *(اتفاقی که افتاده و یه بازهٔ زمانی داره، مثل خشکسالی و گردباد)* **جغرافیایی** است که محسوس و مشهود باشد. پدیده هم می‌تواند عوارض طبیعی *(مثل رود و تپه)* و هم عوارض انسان‌ساخت *(مثل زمین کشاورزی و سد)* باشد. انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و **محیط طبیعی** را به **محیط جغرافیایی** تبدیل می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): «الف» رکن کلیدی دانش جغرافیا است *(سال بعد این رو می‌خونید که مکان رکن کلیدی جغرافیاست، ولی خب چون کلیت این جمله نادرسته خیلی مهم نیست که این بخش رو درست در نظر بگیرین یا نه)* و «ب» جزء مفاهیم اساسی جغرافیا محسوب می‌شود (مورد «ج» (پدیده) جزء مفاهیم اساسی دانش جغرافیا نیست.)

گزینهٔ (۳): در «الف» پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و از هم تأثیر می‌پذیرند. *(دربارهٔ بخش دوم این گزینه، شاید به نظر افزایش اشتغال یه پدیدهٔ محسوس و مشهود نباشه، اما واقعیت اینه که هست، یعنی می‌شه به صورت کمّی افراد شاغل بیشتری رو مشاهده کرد، مثلاً زمین‌های بیشتری به زیر کشت رفتن و ...)*

گزینهٔ (۴): در «الف» روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت **جریانی پیوسته** در مکان ادامه دارد (و باعث تغییر شکل مکان‌ها می‌شود).

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۲ **کدام مورد عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟**

«بین جغرافیا و سایر رشته‌ها ارتباط وجود دارد، جغرافیا با کمک‌گرفتن از سایر علوم ..... . هم‌چنین جغرافیا از یافته‌های علوم دیگر استفاده کرده و با یک دید همه‌جانبه، بررسی‌ها و مطالعات خود را در مورد ..... انجام می‌دهد.»

۱) جغرافیایی به سؤالات خود پاسخ می‌دهد ـ پراکندگی پدیده‌ها و روابط بین آن‌ها

۲) محیط جغرافیایی حوزهٔ مطالعاتی خود را گسترش می‌دهد ـ مکان‌ها و محیط

۳) پراکندگی پدیده‌ها و روابط بین آن‌ها به سؤالات خود پاسخ می‌دهد ـ مکان‌ها

۴) حوزهٔ مطالعاتی خود را گسترش می‌دهد

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بین جغرافیا و سایر رشته‌ها ارتباط وجود دارد، جغرافیا با کمک‌گرفتن از سایر علوم **به سؤالات خود پاسخ می‌دهد**.

هم‌چنین جغرافیا از یافته‌های علوم دیگر استفاده کرده و با یک دید همه‌جانبه، بررسی‌ها و مطالعات خود را در مورد **پراکندگی پدیده‌ها و روابط بین آن‌ها** انجام می‌دهد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۳ **کدام گزینه در رابطه با موارد زیر و عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی، تحلیل درستی ارائه داده است؟**

الف) تعدادی از سدهای کشور که با هدف مهار سیلاب‌های دوره‌ای، استفاده از آب برای کشاورزی و همین‌طور تولید برق آبی ایجاد شده‌اند، توانسته‌اند در گسترش کشاورزی و رفاه ناحیه تأثیر مثبت داشته باشند.

ب) چرای دام در بخشی از مناطق کوهستانی زاگرس، بیش از توان منطقه بوده و باعث کاهش پوشش گیاهی و افزایش خطر ریزگردها شده است.

ج) قطع گستردهٔ درختان در بخش‌هایی از استان مازندران باعث ایجاد مشکلات گسترده در محیط طبیعی این استان شده است.

د) گیاه چای یکی از محصولات کشاورزی است که با وضعیت آب‌وهوایی نقاط شمالی کشور ما هم‌خوانی دارد و کشاورزان زیادی با کاشت این محصول، بخشی از نیاز مردم را پاسخ می‌دهند.

۱) «الف» مانند «ج» مرتبط با نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها است./ «ب» مانند «ج» مرتبط با درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها است.

۲) «الف» مانند «د» مرتبط با درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها است./ «ب» برخلاف «ج» مرتبط با نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها است.

۳) «الف» برخلاف «ب» مرتبط با نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها است./ «ج» مانند «د» مرتبط با درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها است.

۴) «الف» برخلاف «ج» مرتبط با درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها است./ «ب» مانند «ج» مرتبط با نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها است.

مشاوره درسته که اطلاعات تصاویر کتاب درسی و زیرنویس اون‌ها منبع طرح سؤالات حافظه‌محور نیستن، اما عموماً تصاویر کتاب درسی مثال‌هایی برای موضوعات کتاب هستند؛ پس می‌شه به عنوان مثال بهشون نگاه کرد و حتی به عنوان مثال هم توی سؤالات آوردشون. در کل که سعی کن جغرافیا رو مثل یک زنجیرهٔ پیوسته بخونی، پس برای هر مطلبی، دنبال یک مثال هم باش (حداقل یه دونه از خود کتاب و اگه شد یکی هم خارج از کتاب).

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به دو گونه است:

۱) **درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها** *(توی این نگاه ما سعی می‌کنیم بدون آسیب‌رسوندن به محیط طبیعی، از ظرفیت‌های طبیعی برای رفع نیازهای خودمون استفاده کنیم، این نگاه باعث حفظ تعادل محیط در بلندمدت می‌شه، مثل کشاورزی)*

مثال تعدادی از سدهای کشور که با هدف **مهار سیلاب‌های دوره‌ای**، **استفاده از آب برای کشاورزی** و همین‌طور **تولید برق آبی** ایجاد شده‌اند، توانسته‌اند در **گسترش کشاورزی** و **رفاه** ناحیه **تأثیر مثبت** داشته باشند. (مورد «الف»)

گیاه چای یکی از **محصولات کشاورزی** است که **با وضعیت آب‌وهوایی نقاط شمالی کشور ما همخوانی دارد** و کشاورزان زیادی با کاشت این محصول، بخشی از **نیاز مردم را پاسخ می‌دهند**. (مورد «د»)

۲) **نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها** *(توی این نگاه ما صرفاً به دنبال مصرف محیط طبیعی هستیم و عمل ما باعث از بین رفتن محیط طبیعی و آسیب به اون می‌شه، این نگاه باعث به هم خوردن تعادل محیط می‌شه، مثل قطع بی‌رویهٔ درخت‌ها)*

مثال **چرای دام** در بخشی از مناطق کوهستانی زاگرس، **بیش از توان منطقه بوده** و باعث **کاهش پوشش گیاهی و افزایش خطر ریزگردها** شده است. (مورد «ب»)

قطع گستردهٔ درختان در بخش‌هایی از استان مازندران باعث **ایجاد مشکلات گسترده در محیط طبیعی** این استان شده است. (مورد «ج»)

۶۴ کدام گزینه به بخش‌های نادرست متن زیر اشاره دارد؟

«چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی (الف) که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است (ب)، سبب می‌شود جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا جزئی‌نگر، موضوعات را مطالعه و بررسی کند (ج)؛ زیرا اجزا و عوامل محیط طبیعی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کند (د). دید ترکیبی یعنی مطالعهٔ همه‌جانبه و جامع مکان با تمام پدیده‌های اطراف آن (ه).»

۱) «ج»، «د»، «ه»
۲) «ب»، «ج»
۳) «الف»، «ه»
۴) «الف»، «ب»، «د»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✔

چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی «الف» که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است «ب»، سبب می‌شود جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا **کل‌نگری**، موضوعات را مطالعه و بررسی کند «ج»؛ زیرا اجزا و عوامل محیط **جغرافیایی** در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کند «د». دید ترکیبی یعنی مطالعهٔ همه‌جانبه و جامع **پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان** «ه».

امتحان نهایی

در جملهٔ زیر کلمات نادرست را تشخیص داده و جملهٔ صحیح را در پاسخ‌برگ بنویسید.

در ایران بیشتر بارش‌ها در اوایل فصل پاییز تا اواخر فصل بهار می‌بارد، به این دلیل هر چه به پایان این دوره نزدیک‌تر می‌شویم، آبدهی رودها بیشتر می‌شود.

(سؤال ۶ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۵ **فرض کنید یک جغرافی‌دان تصمیم دارد برای مطالعهٔ امکان توسعهٔ یک شهر، از دید ترکیبی استفاده کند. کدام گزینه اطلاعات درستی از مسیر مطالعاتی این پژوهشگر بیان نمی‌کند؟**

۱) مطالعهٔ جمعیت شهر و گمانه‌زنی دربارهٔ امکان مهاجرپذیری این شهر (جغرافیای جمعیت)

۲) بررسی امکان گسترش شهر با تهیهٔ نقشهٔ شهر (نقشه‌خوانی)

۳) پیش‌بینی امکان توسعهٔ شهر با مطالعهٔ میزان منابع آب شهر (جغرافیای شهری)

۴) مطالعهٔ بافت جمعیت و بررسی امکان توسعهٔ جمعیت در آن شهر (جغرافیای جمعیت)

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

یکی از مثال‌های کاربرد دید ترکیبی در مطالعهٔ امکان توسعهٔ یک شهر است.

برای مثال، پژوهشگر برای بررسی امکان توسعهٔ شهر به مطالعهٔ همه‌جانبه می‌پردازد و مسائلی را طرح و مطالعه می‌کند.

۱) بررسی امکان گسترش شهر با تهیهٔ نقشهٔ شهر (نقشه‌خوانی)

۲) مطالعهٔ بافت جمعیت و بررسی امکان توسعهٔ جمعیت در آن شهر و گمانه‌زنی دربارهٔ امکان مهاجرپذیری این شهر (جغرافیای جمعیت)

۳) پیش‌بینی امکان توسعهٔ شهر با مطالعهٔ میزان منابع آب شهر (جغرافیای **آب‌ها**) *(بررسی منابع آب ربط خاصی به جغرافیای شهری ندارد و بیشتر از این‌که به جغرافیای انسانی مرتبط باشد به جغرافیای طبیعی و جغرافیای آب‌ها ارتباط دارد.)*

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۶ **با توجه به «جغرافیا به عنوان یک واژه» (۱) و همین‌طور «جغرافیا به عنوان بخشی از دانش بشری» (۲)، موارد ..... و موارد ..... هستند.**

الف) ترسیم و توصیف زمین

ب) مطالعهٔ زمین به عنوان جایگاه انسان

ج) ارائه برای اولین بار توسط اراتوستن

د) کمک به آشنایی با ویژگی‌های طبیعی و انسانی در جهت بهبود زندگی

۱) «ب» و «ج» مرتبط با (۱) ـ «الف» و «د» مرتبط با (۲)

۲) «ج» و «د» مرتبط با (۲) ـ «الف» و «ب» مرتبط با (۱)

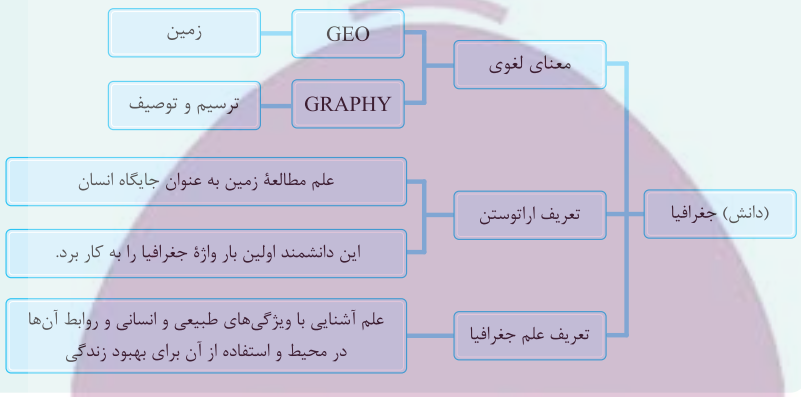
۳) «الف» و «د» مرتبط با (۲) ـ «ب» و «ج» مرتبط با (۱)

۴) «الف» و «ج» مرتبط با (۱) ـ «ب» و «د» مرتبط با (۲)

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✔

جغرافیا به عنوان **بخشی از دانش بشری**، علمی است که به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا شود و از آن‌ها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده کند (عبارت «د»).

اراتوستن دانشمند یونانی، در تعریف علم جغرافیا از توصیف: «علم مطالعهٔ زمین به عنوان جایگاه انسان» (عبارت «ب») استفاده کرده است.

واژهٔ جغرافی شامل کلمات «GEO» (به معنای زمین) و «GRAPHY» (به معنای ترسیم و توصیف) است (مورد «الف»).

اراتوستن برای اولین بار این واژه را به کار برد (مورد «ج»).

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۷ کدام مورد توصیف درستی از عبارات زیر ارائه داده است؟

الف) این‌که «با افزایش ارتفاع دما کاهش می‌یابد.» یکی از اصول این علم است.

ب) ارتباط ارتفاع و کاهش دما و تأثیر آن بر مکان و زندگی انسان در این علم بررسی می‌شود.

ج) پرسش «چگونه منابع معدنی یک ناحیه در شکل‌گیری شهرهای صنعتی تأثیر دارد؟» در این علم بررسی می‌شود.

۱) مورد «الف» برخلاف مورد «ب» به زیرمجموعه‌های جغرافی ارتباطی ندارد. ـ مورد «ج» در رابطه با علم جغرافیای اقتصادی است.

۲) به ترتیب مورد «الف»، در رابطه با جغرافیا، مورد «ب» در رابطه با زیرمجموعه‌های جغرافیا و مورد «ج» هم در رابطه با سایر دانش‌های بشری است. ـ مورد «ج» از لحاظ دانشی زیرمجموعهٔ مورد «ب» است.

۳) مورد «ج» برخلاف موارد «الف» و «ب» در رابطه با جغرافیا و زیرمجموعه‌های آن نیست. ـ موارد «ب» و «ج» هر دو زیرمجموعهٔ جغرافیا محسوب می‌شوند.

۴) هرچند مورد «الف» مربوط به علمی به‌جز جغرافیا است، اما از یافته‌های آن در علم جغرافیا استفاده می‌شود. ـ موارد «الف» و «ب» هر دو دانش‌های مجزایی هستند و ارتباط آن‌ها با هم در مورد «ج» مطالعه می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) این‌که «با افزایش ارتفاع دما کاهش می‌یابد.» یک اصل (در علم) **هواشناسی** است.

ب) ارتباط ارتفاع و کاهش دما و تأثیر آن بر مکان و زندگی انسان در علم **آب‌وهواشناسی** (یکی از **زیرمجموعه‌های جغرافیا**) بررسی می‌شود.

ج) پرسش «چگونه منابع معدنی یک ناحیه در شکل‌گیری شهرهای صنعتی تأثیر دارد؟» در علم **جغرافیای اقتصادی** (یکی از **زیرمجموعه‌های جغرافیا**) بررسی می‌شود.

در نتیجه: موارد «ب» و «ج» مرتبط با زیرمجموعه‌های جغرافیا هستند، اما مورد «الف» در رابطه با **دانشی مستقل از جغرافیا** است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

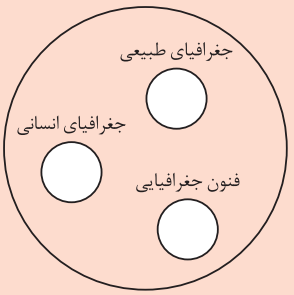
گزینهٔ (۲): مورد «الف»، در رابطه با **هواشناسی** و موارد «ب» و «ج» در رابطه با **زیرمجموعه‌های جغرافیا** است. ـ مورد «ب» از لحاظ دانشی زیرمجموعهٔ مورد «**الف**» و **علم جغرافیا** است.

گزینهٔ (۳): مورد «**الف**» برخلاف موارد «ب» و «ج» در رابطه با جغرافیا و زیرمجموعه‌های آن نیست.

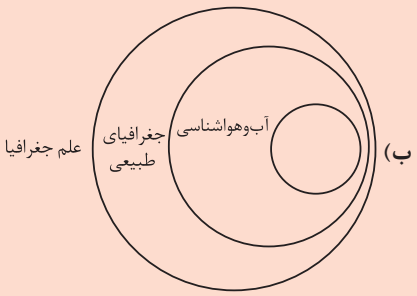
گزینهٔ (۴): مورد «**الف**» دانش مجزایی است و ارتباط آن با **جغرافیا** در مورد «**ب**» مطالعه می‌شود.

۶۸ با توجه به دو شکل «الف» و «ب»، کدام گزینه درست است؟

الف)

ب)

۱) مورد «الف» در رابطه با شاخه‌های جغرافیا درست است اما مورد «ب» نادرست است، چراکه آب‌وهواشناسی زیرشاخه‌ای از دانش جغرافیا محسوب نمی‌شود و خود دانش مستقلی است.

۲) مورد «الف» در رابطه با علوم و فنون مختلف جغرافیا و مورد «ب» در رابطه با یکی از شاخه‌های علوم و فنون جغرافیا، اطلاعات درستی را منتقل می‌کنند.

۳) مورد «الف» هرچند در رابطه با شاخه‌های جغرافیا است، اما به اشتباه «فنون جغرافیایی» را به عنوان یکی از شاخه‌های این علم معرفی کرده است، در صورتی که «فنون جغرافیایی» یکی از شاخه‌های جغرافیای طبیعی است.

۴) شکل «الف» دربارهٔ ارتباط جغرافیا و علوم دیگر و کمک‌گرفتن جغرافیا از آن‌ها است و شکل «ب» دربارهٔ شاخه‌های علمی شکل‌گرفته در نتیجهٔ ارتباط جغرافیا با سایر علوم است.

مشاوره تصویر صفحهٔ ۳ کتاب درسی، یکی از پرمناقشه‌ترین تصاویر کتابه! از یه طرف متن کتاب اشارهٔ مستقیمی به اطلاعات اون نکرده (پس جزء منابع طرح سؤال نیست) و از یه طرف توی همهٔ کتاب‌ها و آزمون‌ها کلی سؤال از این بخش و اطلاعاتش هست، اون هم به شکل حافظه‌محور! با این حال چون متن کتاب درسی ۳ مورد از اطلاعات تصویر رو بررسی کرده، دست تمامِ طراح‌ها بازه تا از اطلاعات این ۳ مورد سؤال طرح کنن. به شخصه برای طرح سؤال فراتر از این ۳ تا مورد نرفتم، اما توصیه می‌کنم شما توی خوندن درس، به این تصویر و اطلاعاتش هم توجه کنید.

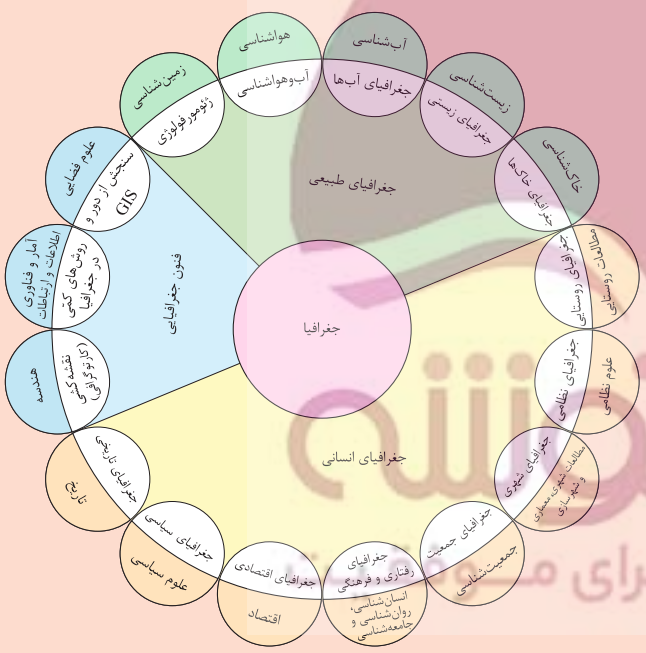
پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

علوم و فنون جغرافیایی (دانش جغرافیا سه شاخهٔ اصلی دارد): ۱) جغرافیای طبیعی، ۲) جغرافیای انسانی و ۳) فنون جغرافیایی (شکل «الف»)

از طرفی هر کدام از علوم و فنون جغرافیایی در ارتباط با دیگر علوم هستند و شاخه‌های متفاوتی را به وجود می‌آورند. برای مثال جغرافیای طبیعی یکی از زیرشاخه‌های جغرافیا است و در ارتباط با علم هواشناسی، شاخهٔ آب‌وهواشناسی را به وجود می‌آورد. (شکل «ب»)

ارتباط بین علوم و فنون مختلف جغرافیا و شاخه‌های آن

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **هواشناسی** زیرشاخه‌ای از دانش جغرافیا محسوب نمی‌شود و خود دانش مستقلی است (*آب‌وهواشناسی یکی از شاخه‌های جغرافیای طبیعیه*).

گزینهٔ (۳): «فنون جغرافیایی» یکی از شاخه‌های جغرافیای طبیعی **نیست** و خود یکی از **علوم و فنون جغرافیایی** محسوب می‌شود.

گزینهٔ (۴): شکل «الف» دربارهٔ **علوم و فنون جغرافیایی** است.

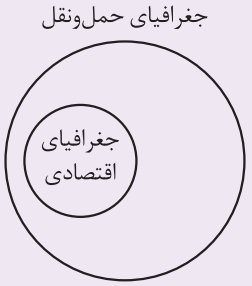
کنکور

با توجه به دو شکل «الف» و «ب»، کدام مورد درست است؟ *(سؤال ۱۲۳ کنکور انسانی ۱۴۰۳ (خارج از کشور))*

الف)

ب)

۱) «ب»، زیرا حمل‌ونقل و پراکندگی آن، در فعالیت‌های اقتصادی و مکان‌گزینی واحدهای تولیدی، خدماتی و تجاری نقش مهمی دارد.

۲) «الف»، زیرا حمل‌ونقل و پراکندگی آن، در فعالیت‌های اقتصادی و مکان‌گزینی واحدهای تولیدی، خدماتی و تجاری نقش مهمی دارد.

۳) «الف»، زیرا در جغرافیای حمل‌ونقل، تأثیرات الگوهای پراکندگی و شیوه‌های حمل‌ونقل بر محیط، به منظور مدیریت مطلوب منطقه‌ای مطالعه می‌شود.

۴) «ب»، زیرا در جغرافیای حمل‌ونقل، تأثیرات الگوهای پراکندگی و شیوه‌های حمل‌ونقل بر محیط، به منظور مدیریت مطلوب منطقه‌ای مطالعه می‌شود.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۹ با توجه به فرایند شکل‌گیری محیط جغرافیایی، کدام مورد به درستی ترسیم شده است؟

۱) محیط طبیعی ← ورود انسان به محیط طبیعی ← تأثیرگذاری انسان در محیط ← تغییر محیط طبیعی ← محیط جغرافیایی
(مجموعه‌ای متعادل) (با استفاده از هوش و استعداد) (فراهم‌شدن زمینه‌های تغییر) (شکل‌گیری نیازها) (مجموعه‌ای غیرمتعادل)

۲) محیط طبیعی ← ورود انسان به محیط طبیعی ← تأثیرگذاری انسان در محیط ← تغییر محیط طبیعی ← محیط جغرافیایی
(محل زیست جانداران) (تبدیل محیط طبیعی به محیط زیست) (استفاده از هوش و استعداد خود) (در جهت رفع نیازها) (مجموعه‌ای متعادل)

۳) محیط طبیعی ← ورود انسان به محیط طبیعی ← تأثیرگذاری انسان در محیط ← تغییر محیط طبیعی ← محیط جغرافیایی
(مجموعه‌ای متعادل) (فراهم‌شدن زمینه‌های تغییر) (استفاده از هوش و استعداد خود) (در جهت رفع نیازها) (مجموعه‌ای تغییریافته)

۴) محیط طبیعی ← ورود انسان به محیط طبیعی ← تأثیرپذیری انسان از محیط ← تأثیرگذاری انسان بر محیط ← محیط جغرافیایی
(مجموعه‌ای طبیعی) (در جهت رفع نیازها) (به وسیلهٔ پدیده‌های طبیعی) (استفاده از هوش و استعداد خود) (مجموعه‌ای تغییریافته)

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

محیط طبیعی (مجموعه‌ای **متعادل** است.) ← با **ورود انسان** به محیط طبیعی (زمینه‌های تغییر در محیط فراهم می‌شود.) ← **تأثیرگذاری** انسان در محیط (هوش و استعداد انسان در جهت تغییر محیط به او کمک می‌کند.) ← **تغییر محیط طبیعی** (انسان (عموماً) در جهت **رفع نیازهای خود** محیط طبیعی را تغییر می‌دهد.) ← محیط جغرافیایی (**تغییر محیط توسط انسان باعث تبدیل محیط طبیعی به محیط جغرافیایی** می‌شود.)

نکته

خواست باشه لزوماً محیط جغرافیایی یک مجموعهٔ غیرمتعادل نیست. ممکنه یه محیط طبیعی بعد از ورود انسان و خارج‌شدن از تعادل و تغییر و تبدیل‌شدن اون به محیط جغرافیایی، دوباره به یک مجموعهٔ متعادل تبدیل بشه. (رد گزینهٔ ۱)

کنکور

در گردش عمومی جو، در صورتی که علامت « ← » جهت حرکت باد را به نمایش بگذارد، کدام مورد به درستی ترسیم شده است؟ *(سؤال ۱۸ کنکور انسانی ۱۴۰۳ (خارج از کشور))*

۱) نواحی حاره ← نواحی جنب حاره ← نواحی معتدله ← نواحی قطبی
(بارندگی همرفتی) (عدم عامل صعود) (بارندگی سیکلونی) (عدم رطوبت کافی)

۲) نواحی حاره ← نواحی جنب حاره ← نواحی معتدله ← نواحی قطبی
(بارندگی همرفتی) (عدم عامل صعود) (بارندگی جبهه‌ای) (عدم عامل صعود)

۳) نواحی حاره ← نواحی جنب حاره ← نواحی معتدله ← نواحی قطبی
(بارندگی سیکلونی) (عدم رطوبت کافی) (بارندگی جبهه‌ای) (عدم عامل صعود)

۴) نواحی حاره ← نواحی جنب حاره ← نواحی معتدله ← نواحی قطبی
(بارندگی جبهه‌ای) (عدم رطوبت کافی) (بارندگی سیکلونی) (عدم رطوبت کافی)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۰ **کدام گزینه در رابطه با دانش جغرافیا و کاربردهای آن درست نیست؟**

۱) از آن‌جا که جغرافیا روابط متقابل انسان و محیط را مطالعه و بررسی می‌کند، بدون دانش جغرافیا امکان شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی وجود ندارد.

۲) رابطهٔ بین جغرافیا با سایر علوم دوسویه بوده و در یک جریان دوطرفه از داده‌ها و یافته‌های یکدیگر استفاده می‌کنند.

۳) جغرافیا به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا شود و از آن‌ها در جهت ایجاد محیط جغرافیایی استفاده کند.

۴) جغرافیای اقتصادی به چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف در رابطه با محیط زندگی‌شان می‌پردازد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

جغرافیا به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا شود و از آن‌ها در جهت ایجاد **بهبود زندگی خود** استفاده کند.

حواست باشه: *محیط جغرافیایی از ارتباط انسان با محیط طبیعی به وجود میاد، در نتیجه به محض این‌که انسان بیاد و با محیط طبیعی ارتباط بگیره، محیط جغرافیایی به وجود اومده، این‌جوری نیست که بعد از ارتباط و با استفاده از دانش جغرافیا، محیط جغرافیایی ایجاد بشه.*

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۱ **علت ضرورت یادگیری علم منطق چیست؟**

۱) هر کس که منطق بداند از بیماری ذهن مصون می‌ماند و دچار خطای اندیشه نمی‌شود.

۲) قواعد ابداعی منطق‌دانان به ما کمک می‌کند که بهتر و کارآمدتر بیاندیشیم.

۳) بدون آموختن منطق توان درست اندیشیدن را از دست خواهیم داد.

۴) ذهن انسان گرچه به صورت طبیعی منطقی رفتار می‌کند، اما همواره در معرض لغزش است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ذهن انسان به صورت طبیعی براساس قواعدی می‌اندیشد اما همواره در معرض لغزش است و با یادگیری منطق می‌توان سریع‌تر و دقیق‌تر این خطاها را شناسایی کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): صرف دانستن منطق سبب جلوگیری از مغالطه نمی‌شود بلکه با تمرین و ممارست در آن است که به تبحر می‌رسیم. حتی اگر این قواعد را در تفکر نیز رعایت کنیم **هیچ‌گاه** مصون از خطا نخواهیم بود و تنها می‌توانیم از مغالطات بکاهیم.

گزینهٔ (۲): قواعد منطق اختراع، ابداع یا ساخته نشده، بلکه توسط منطق‌دان **کشف** و تدوین شده است و در اختیار ما قرار گرفته است.

گزینهٔ (۳): بسیاری از افراد منطق نمی‌دانند اما اندیشهٔ درست دارند زیرا ذهن انسان به صورت طبیعی براساس قواعدی می‌اندیشد، گرچه خطاهایی هم دارد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۲ کدام عبارت نادرست است؟

۱) کاربرد طبیعی قواعد تفکر توسط ذهن انسان، ما را از دانستن نام‌های این قواعد هنگام به کارگیری آن، بی‌نیاز کرده است.

۲) در تصور ما از پدیده‌های واقعی جهان، «واقعی‌بودن» از ویژگی‌هایی است که در ضمن تصور است.

۳) داوری دربارهٔ صدق و کذب گزاره‌های علمی و تعیین محتوای یقینی برای علوم طبیعی، از وظایف مستقیم منطق نیست.

۴) تأکید منطق بر آموزش شیوهٔ درست تعریف‌کردن و درست استدلال‌کردن است که در همهٔ علوم کاربرد دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در تصورات، کاری به واقعی‌بودن یا خیالی‌بودن چیزی نداریم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ذهن انسان به صورت طبیعی براساس قواعدی می‌اندیشد و بدون دانستن نام‌های این قواعد، منطقی رفتار می‌کند.

گزینهٔ (۳): صدق و کذب گزاره‌های علمی را خود آن علم بررسی می‌کنند و منطق تنها قواعد درست‌اندیشیدن را می‌آموزد که این را می‌توان از وظایف **غیرمستقیم** منطق دانست.

گزینهٔ (۴): تأکید منطق بر آموزش شیوهٔ درست‌اندیشیدن است و اندیشیدن خود به دو قسم تعریف و استدلال تقسیم می‌شود؛ پس تأکید منطق بر درست تعریف‌کردن و درست استدلال‌کردن است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۳ **کدام گزاره دربارهٔ ماهیت دانش منطق و ارتباط آن با مبانی ادراک و آگاهی انسان، صحیح است؟**

۱) قواعد منطق صوری به عنوان ترازوی اندیشه، علاوه بر اصلاح قالب و صورت استدلال‌ها، وظیفهٔ توسعه و غنی‌سازی محتوای سایر علوم را نیز بر عهده دارند.

۲) منطق همانند موتور محرک تفکر عمل کرده و با تولید گزاره‌های جدید و استخراج داده‌های خام، دایرهٔ معلومات بشری را وسعت می‌بخشد.

۳) تقسیم‌بندی بنیادین مباحث دانش منطق به دو شاخهٔ اصلی، بازتاب مستقیمی از دوگانگی ساختار علم و ادراکات ذهنی انسان است.

۴) هنگامی که پدیده‌های حقیقی و عینی جهان مانند کهکشان‌ها را در ذهن حاضر می‌کنیم، مفهوم «وجودداشتن» ذاتاً در درون این درک ذهنی گنجانده شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برای درک درستی گزینهٔ (۳)، باید به ریشهٔ شکل‌گیری مباحث منطق توجه کنیم. تمام علم و آگاهی انسان در ذهن، به دو دستهٔ کلان «**تصور**» و «**تصدیق**» تقسیم می‌شود. از آن‌جا که انسان در تفکر خود یا به دنبال فهمیدن تصورات مجهول است یا کشف تصدیقات مجهول، دانش منطق نیز رسالت خود را دقیقاً براساس همین دوگانگی ادراکی بنا کرده است، به این صورت که بخش «**مباحث تعریف**» را برای ساماندهی به تصورات و بخش «**مباحث استدلال**» را برای ساماندهی به تصدیقات ارائه داده است. پس ساختار منطق، انعکاس‌دهندهٔ انواع آگاهی انسان است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دانش منطق یک علم **صوری** است، یعنی فقط و فقط با «صورت و ساختار» استدلال‌ها و تعریف‌ها کار دارد. تأمین ماده، محتوا و غنی‌سازی اطلاعات خام، بر عهدهٔ خود علوم (مثل فیزیک، جامعه‌شناسی، زیست‌شناسی و ...) است و منطق در تولید یا توسعهٔ محتوای آن‌ها هیچ نقشی ندارد.

گزینهٔ (۲): تشبیه منطق به «موتور محرک» یا تولیدکنندهٔ معلومات خام کاملاً غلط است. منطق اطلاعات جدید بیرونی تولید نمی‌کند. تشبیه درست در کتاب درسی این است که منطق مانند «**سیستم‌های کنترلی خودرو**» (مثل ترمز یا فرمان) عمل می‌کند، یعنی به اندیشهٔ انسان جهت درست می‌دهد و از انحرافات و تصادفات (مغالطه) جلوگیری می‌کند، اما نیروی پیش‌برندهٔ محتوایی نیست.

گزینهٔ (۴): در منطق، **تصور** (حتی تصور واقعی‌ترین و قطعی‌ترین اشیای جهان) مطلقاً عاری از هرگونه «حکم» و قضاوت است. شما وقتی «کهکشان» را تصور می‌کنید، فقط تصویر آن در ذهن شماست و مفهوم «وجود دارد» در دل آن نیست. برای این‌که حکم به وجود آن بدهید، باید یک **تصدیق** (کهکشان وجود دارد) بسازید.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۴ **کدام‌یک از گزاره‌های زیر، تبیین درستی از ماهیت، قلمرو یا قواعد دانش منطق ارائه می‌دهد؟**

۱) رسالت این دانش ابزاری، اختراع و وضع قوانین نوینی برای تفکر است تا ذهن را از ارتکاب خطاهای استدلالی مصون دارد.

۲) گسترهٔ کاربرد این دانش، متناظر با بخش‌های اصلی آن بوده و منحصراً به دو ساحت «تعریف مفاهیم» و «طراحی استدلال» محدود می‌شود.

۳) قواعد حاکم بر اندیشهٔ صحیح، ریشه در ساختار طبیعی ذهن دارند و افراد بدون نیاز به آگاهی از نام این قواعد، در عمل از آن‌ها بهره می‌برند.

۴) منطق به عنوان معیار و ترازوی اندیشه، وظیفه دارد محتوا و مادهٔ اطلاعات خام را برای بنای مستحکم سایر علوم تأمین نماید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

این گزینه به یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم درس اول منطق (ذاتی و طبیعی بودن قواعد فکری) اشاره دارد. ذهن انسان به طور طبیعی براساس قواعد منطقی رفتار می‌کند. انسان‌ها در مکالمات و تصمیم‌گیری‌های روزمرهٔ خود، مدام در حال تعریف‌کردن مفاهیم یا استدلال‌آوردن هستند، بی‌آن‌که اصطلاحات تخصصی آن‌ها (مانند قیاس، استقرا یا حد تام) را بدانند. کار منطق‌دان صرفاً «کشف» و «دسته‌بندی» این قواعد از پیش موجود بوده است، نه خلق آن‌ها.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): همان‌طور که در بررسی گزینهٔ صحیح گفته شد، قوانین **منطقی** در ذات ذهن وجود دارند. دانشمندان علم منطق (مانند ارسطو) این قواعد را **کشف** و تدوین کرده‌اند، نه این‌که آن‌ها را برای ذهن اختراع کرده باشند.

گزینهٔ (۲): بخش‌های اصلی منطق، همان «تعریف» و «استدلال» هستند، اما حیطهٔ کاربرد آن به این دو محدود نمی‌شود، بلکه کاربرد منطق در **سراسر زندگی انسان‌ها** (اعم از علوم مختلف، ارتباطات روزمره، متون رسانه‌ای و ...) جریان دارد.

گزینهٔ (۴): دانش منطق تنها با **صورت و شکل** استدلال‌ها و تعریف‌ها سروکار دارد و درستی ساختار آن‌ها را تضمین می‌کند، اما **محتوا و مادهٔ** اولیهٔ تفکر (مصالح علمی)، از طریق تجربهٔ روزمره یا سایر علوم (مانند فیزیک، جامعه‌شناسی، زیست‌شناسی و ...) تأمین می‌شود، نه از سوی علم منطق.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۵ **برای ابهام‌زدایی از کدام‌یک از موارد زیر باید به قلمرو «تعریف» ورود کرد و برای اثبات یا رد آن، نیازی به «استدلال» نیست؟**

۱) کتابی جامع دربارهٔ تاریخ فلسفهٔ مضاف که به کالبدشکافی مرز میان علم و مابعدالطبیعه پرداخته است.

۲) به‌کارگیری دقیق قواعد منطقی ذهن منطق‌پژوه را از ارتکاب خطای اندیشه مصون می‌دارد.

۳) هر قیاس که مقدمات آن از نظر محتوایی نادرست باشد، از نظر صورت و ساختار استدلال نامعتبر است.

۴) شناخت احکام عام وجود در هستی‌شناسی، بر بررسی توانایی عقل در معرفت‌شناسی تقدم دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برای روشن‌شدن یک **تصور مجهول** ⟵ به سراغ **تعریف** می‌رویم.

برای اثبات یا رد یک **تصدیق مجهول** ⟵ به سراغ **استدلال** می‌رویم.

در گزینهٔ (۱)، با وجود این‌که جمله بسیار طولانی است و در ظاهر فعل «پرداخته است» را در خود دارد، اما این فعل یک «فعل اسنادی» است که درون یک **جملهٔ پیرو** قرار گرفته است. کل این گزاره، در واقع توصیف یک مضاف‌الیه و صفت برای کلمهٔ «کتابی» است. به زبان ساده، این گزینه فقط نام یک مفهوم یا شیء است: «کتابی که ...». از آن‌جا که این گزاره خبر مثبت یا منفی دربارهٔ جهان به ما نمی‌دهد و قابلیت صدق و کذب ندارد، یک **تصور** است و برای روشن‌شدن ابعاد آن، به «تعریف» نیاز داریم، نه استدلال.

بررسی سایر گزینه‌ها:

باقی گزینه‌ها همگی از سنخ **تصدیق (قضیه / جملهٔ خبری)** هستند و برای این‌که بفهمیم درست می‌گویند یا غلط، باید برای آن‌ها «استدلال» بیاوریم.

گزینهٔ (۲): این جمله یک حکم اخباری کامل است که ادعا می‌کند «به‌کارگیری قواعد منطقی، ذهن را از خطا مصون می‌دارد؛ بنابراین یک تصدیق است.

گزینهٔ (۳): یک قضیهٔ است که ادعای خبری دارد: «هر قیاس دارای مقدمه با محتوای نادرست، نامعتبر است». این گزاره واجد ارزش صدق و کذب بوده و یک تصدیق است.

گزینهٔ (۴): این گزینه نیز یک جملهٔ خبری کامل در قلمرو فلسفه است: برای پذیرش یا رد این ادعا، نیازمند آوردن برهان و استدلال هستیم.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۶ **کدام گزینه در مورد دانش منطق به درستی بیان شده است؟**

۱) از فواید بی‌واسطهٔ به‌کارگیری دانش منطق، کمک به سلامت فرایند استنتاج است.

۲) انسان با دانستن آن می‌تواند بیماری‌های ذهن که همان مغالطات است را درمان کند.

۳) کاربردی‌بودن این دانش از آن جهت است که در سراسر زندگی کاربرد دارد و منحصر به محیط تحصیلی نیست.

۴) گرچه منطق ابزاری در خدمت سایر علوم است، اما محتوای گزاره‌های این دانش از خود آن است نه سایر علوم.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ عبارت «فایدهٔ بی‌واسطه» می‌تواند اشاره به هدف منطق داشته باشد که عبارت است از: جلوگیری از خطای اندیشه. اندیشه در استنتاج همان استدلال است که از اقسام اندیشه است. در نتیجه، سلامت فرایند استنتاج از فواید بی‌واسطهٔ منطق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): انسان هیچ‌گاه مصون از خطای اندیشه نیست و با دانستن منطق می‌تواند از آن بکاهد، نه این‌که آن را از بین برده و درمان کند.

گزینهٔ (۳): کاربردی‌بودن دانش منطق به معنای آن است که منطق علمی است که تبحر در آن با تمرین و ممارست حاصل می‌شود، نه صرف مطالعهٔ نظری آن، که این موضوع با حیطهٔ کاربرد منطق متفاوت است.

گزینهٔ (۴): منطق تنها شیوهٔ درست اندیشیدن را آموزش می‌دهد و مواد اندیشه و گزاره‌های آن باید از سایر علوم به دست آید.

مثال سقراط انسان است. / هر انسانی فانی است. / در نتیجه سقراط فانی است.

صورت این استدلال و اعتبار آن را منطق بررسی می‌کند اما محتوای آن (فانی‌بودن) تجربی است و از نظر محتوا، منطق با سایر علوم متفاوت است.

کنکور **کدام مورد از فواید بی‌واسطهٔ به کارگیری دانش منطق شمرده نمی‌شود؟** *(سؤال ۱۲۶ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)*

۱) اصلاح مبانی تفکر
۲) انسجام ساختار اندیشه
۳) تشخیص مراحل استدلال
۴) افزایش توان مواجهه با خطا

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۷ **کدام گزینه به حیطهٔ متفاوتی از تفکر اشاره دارد؟**

۱) بی‌آن‌که بدانم چه حقیقت به نهانش جاریست

۲) معنای مبهمی که ندانم ز کجا برخاسته

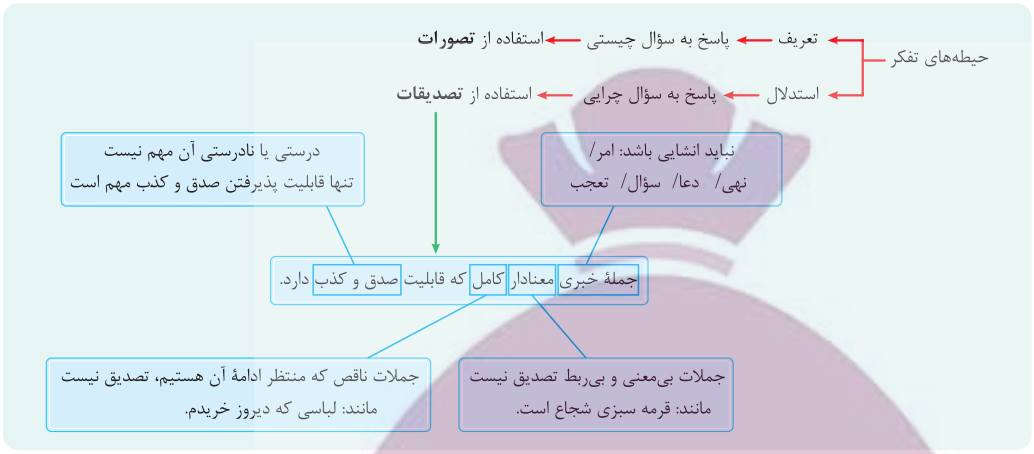
۳) کز گرمی آن شعله، جهان سوخته یکسر

۴) چگونه طوفان شبانگاهی میان عقل و قلبش را ندیدی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

حیطه‌های مختلف تفکر، تعریف و استدلال است که در هر کدام به ترتیب از تصور و تصدیق بهره می‌بریم؛ این تیپ سؤال بسیار پرتکرار در کنکور است که در آن باید تصورها و تصدیق‌ها را تشخیص دهیم.

در گزینهٔ (۳) جمله در حقیقت یک جملهٔ خبری است، به این صورت که می‌گوید «از گرمی آن شعله، جهان یکسره سوخته است.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۲): عبارت ناقص است و تصدیق نیست.

گزینهٔ (۴): جملهٔ پرسشی است و تصدیق نیست.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۸ **یک منطق‌دان برای بناکردن ساختار یک «استدلال»، از کدام‌یک از عبارت‌های زیر می‌تواند در جایگاه مقدمات استدلال خود استفاده کند؟**

۱) دیدگاه‌های عمیق و نوآورانهٔ سهروردی در باب اصالت نور و سلسله‌مراتب هستی.

۲) فیلسوفی که برای نخستین‌بار در تاریخ اندیشه، برهان امکان و وجوب را صورت‌بندی کرد.

۳) ای کاش متفکران معاصر، توجه بیشتری به نقدهای واردشده بر مبانی تجربه‌گرایی داشتند!

۴) اصل امتناع تناقض، شالوده و بنیان قطعی تمامی تفکرات عقلانی انسان به شمار می‌رود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

برای پاسخ به این سؤال، باید پیوند میان دو مفهوم کلیدی در منطق را به یاد بیاورید: «**استدلال**» و «**تصدیق**».

همان‌طور که می‌دانیم، کارکرد استدلال، کشف تصدیق‌های مجهول به کمک تصدیق‌های معلوم است؛ بنابراین، ماده و مصالح اولیهٔ هر استدلالی، منحصراً باید «تصدیق» (یعنی یک جملهٔ تام خبری که قابلیت صدق و کذب دارد) باشد. در میان گزینه‌ها، تنها گزینهٔ (۴) یک جملهٔ خبری کامل است که در آن، وصفی (شالوده‌بودن) به چیزی (اصل امتناع تناقض) نسبت داده شده است. این جمله یک خبر قطعی می‌دهد و می‌توان دربارهٔ راست یا دروغ بودن آن قضاوت کرد، پس یک «تصدیق» است و شایستگی حضور در مقدمات استدلال را دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): با وجود طولانی‌بودن و داشتن کلمات سنگین فلسفی، این عبارت در نهایت فقط یک **گروه اسمی** است. در این عبارت هیچ اسناد و حکمی وجود ندارد (فعل ندارد تا خبری بدهد)، بنابراین یک **تصور** است و تصورات تنها در ساختار «تعریف» کاربرد دارند، نه استدلال.

گزینهٔ (۲): این گزینه دارای فعل (صورت‌بندی کرد) است، اما چون با موصول توصیفیِ «که» همراه شده، در واقع یک **جملهٔ پیرو (صفت)** برای کلمهٔ «فیلسوف» است. عبارت به این معناست: «آن فیلسوفی که ...»؛ خب این فیلسوف چه شد؟ جمله ناتمام است و خبری از عالم واقع نمی‌دهد؛ پس این هم یک **تصور** است.

گزینهٔ (۳): این عبارت یک جملهٔ کامل است، اما از نوع **جملات انشایی (تمنا و آرزو)** است. جملات انشایی (مثل امر، نهی، پرسش، آرزو و ندا) چون از خواسته‌ها و احساسات درونی گوینده سرچشمه می‌گیرند، قابلیت تطابق با واقعیت (صدق و کذب) را ندارند. در منطق، تمامی جملات انشایی در دایرهٔ **تصورات** قرار می‌گیرند و ورودشان به حریم استدلال ممنوع است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۹ کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«**منطق همچون ..... است زیرا .....**.»

۱) رانندگی/ مطالعه و یادگیری تئوری، نقشی در تسلط بر آن ندارد

۲) سیستم کنترلی خودرو/ در برابر موانع به ما هشدار می‌دهد و سبب حرکت برای رفع آن‌ها می‌شود

۳) شاقول بنّایی/ نقشی در پیشبرد محتوای سایر علوم ندارد

۴) پزشکی/ هدف مشترک هر دو از بین بردن بیماری است، یکی برای جسم و دیگری برای ذهن

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

تشبیهات به‌کاررفته در درس:

مغالطه در منطق همچون ← بیماری در پزشکی (پزشکی از بیماری پیشگیری می‌کند اما سبب از بین رفتن آن نمی‌شود.)

آموختن منطق همچون ← آموختن دوچرخه‌سواری (نیازمند تمرین عملی است، نه صرف دانستن نظری.)

منطق همچون ← سیستم کنترلی خودرو (در برابر مشکلات هشدار می‌دهد اما سبب حرکت نمی‌شود.)

منطق همچون ← شاقول بنّایی (ابزاری در خدمت سایر علوم، سبب پدیدآمدن بنای فکری مستحکم می‌شود.)

پاسخ خیلی تشریحی ✔

منطق مانند شاقول بنّایی است که باعث ایجاد بنای فکری مستحکم می‌شود، اما مواد سازندهٔ اندیشه باید از سایر علوم تأمین شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): گرچه صرف داشتن مطالعه، تسلط ایجاد نمی‌کند اما این‌طور هم نیست که بی‌تأثیر باشد.

گزینهٔ (۲): منطق تنها هشدار می‌دهد اما حرکت با ارادهٔ خودمان رخ می‌دهد.

گزینهٔ (۴): مغالطات از بین نمی‌روند بلکه تنها می‌توانیم از آن‌ها بکاهیم.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۰ **با توجه به اقسام دانش بشری، در متن زیر مجموعاً چند «تصدیق» وجود دارد؟**

«حقیقت نفس انسانی و چگونگی بقای آن پس از مرگ، همواره از دغدغه‌های بنیادین فلاسفهٔ مسلمان بوده است. ابن سینا در آثار خود، نفس را جوهری کاملاً مجرد می‌داند. آیا به راستی می‌توان با ابزارهای محدود حسی، به درک یک حقیقت نامحدود نائل شد؟ ای جویندگان خرد، در فهم این حقایق فلسفی از هیچ تلاشی فروگذار نکنید. اگر نفس انسان ذاتاً مجرد است، پس برای ادراک حقایق غایی نیازی به اندام‌های مادی ندارد. ای کاش پژوهشگران امروزی نیز با دقت بیشتری به عمق این مباحث می‌نگریستند!»

۱) دو
۲) سه
۳) چهار
۴) پنج

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برای حل این تیپ سؤالات، باید متن را به جملات مستقل تفکیک کرده و معیار اصلی «تصدیق» را روی آن‌ها پیاده کنیم. در منطق، تصدیق صرفاً به «**جملات تام خبری**» اطلاق می‌شود که در آن‌ها حکمی صادرشده و قابلیت صدق و کذب (مطابقت یا عدم مطابقت با واقعیت) را دارند. هر عبارتی که فاقد این ویژگی باشد (مانند عبارت‌های تک‌کلمه‌ای، مرکب‌های ناقص و جملات انشایی)، در دایرهٔ «**تصور**» قرار می‌گیرد.

جملات متن را کالبدشکافی می‌کنیم:

۱) «حقیقت نفس انسانی و چگونگی بقای آن پس از مرگ، همواره از دغدغه‌های بنیادین فلاسفهٔ مسلمان بوده است.» ← یک خبر کامل دربارهٔ جهان خارج می‌دهد و قابل صدق و کذب است. **(تصدیق اول)**

۲) «ابن سینا در آثار خود، نفس را جوهری کاملاً مجرد می‌داند.» ← یک ادعای خبری است که به یک فیلسوف نسبت داده شده است. **(تصدیق دوم)**

۳) «آیا به راستی می‌توان با ابزارهای محدود حسی، به درک یک حقیقت نامحدود نائل شد؟» ← جملهٔ پرسشی (استفهام) است و خبری از واقعیت نمی‌دهد. (تصور)

۴) «ای جویندگان خرد، در فهم این حقایق فلسفی از هیچ تلاشی فروگذار نکنید.» ← جملهٔ ندایی و امری است. از درون گوینده نشأت می‌گیرد و قابلیت صدق و کذب ندارد. (تصور)

۵) «اگر نفس انسان ذاتاً مجرد است، پس برای ادراک حقایق غایی نیازی به اندام‌های مادی ندارد.» ← **کل ساختار** «اگر ... آن‌گاه ...» در منطق، یک حکم خبری واحد در نظر گرفته می‌شود که به وجود ارتباط میان شرط و حکم می‌کند. **(تصدیق سوم)**

۶) «ای کاش پژوهشگران امروزی نیز با دقت بیشتری به عمق این مباحث می‌نگریستند!» ← جملهٔ تمنایی (آرزو) است و ارزش صدق و کذب ندارد. (تصور)

بنابراین، متن مورد نظر دقیقاً شامل ۳ مورد تصدیق است.

نکته

۱) **قضیهٔ شرطیه که در درس‌های آینده با آن بیشتر آشنا می‌شوید، یک تصدیق است:** هرگاه با ساختار «اگر ... آن‌گاه ...» مواجه شدید، آن را دو تصدیق جداگانه نشمارید. کل این مجموعه روی هم رفته، **یک تصدیق (قضیهٔ شرطیه)** محسوب می‌شود که دارد به ما خبری می‌دهد.

۲) **مرز جملات انشایی و خبری:** تصدیق یعنی «قضاوت دربارهٔ واقعیت». وقتی می‌گویید «برو!» یا «ای کاش باران ببارد»، شما در حال ایجاد یک احساس یا فرمان در همان لحظه هستید (انشا)، نه گزارش‌دادن از یک اتفاق عینی، پس **پرسش، امر، نهی، آرزو و ندا، تصور** هستند.

۳) **مرکب‌های ناقص:** عباراتی مانند «کتاب قطور فلسفهٔ ابن سینا» یا «کتابی که قطور است»، با وجود طولانی‌بودن، هنوز خبری نداده‌اند و شنونده منتظر ادامهٔ جمله است. این موارد نیز همگی **تصور** هستند.

امتحان نهایی

از میان عبارت‌های زیر، کدام‌یک تصور و کدام‌یک تصدیق است؟ (سؤال ۴ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

الف) بعضی درختان میوه‌دار نیستند.

ب) زمانی که تو را دیدم.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۱ کدام‌یک از موارد زیر جزء «**هزینه‌های تولید**» **نیست**؟

۱) پولی که بابت خرید یا اجارهٔ تختهٔ هوشمند مدرسهٔ غیرانتفاعی صرف می‌شود.

۲) پولی که بابت اجارهٔ فضای یک شرکت مهندسی تجهیزات پزشکی صرف می‌شود.

۳) پولی که به ازای استخدام تعدادی کارگر یا کارمند صرف می‌شود.

۴) پولی که مابه‌التفاوت درآمد و هزینه است و تولیدکننده از فعالیت اقتصادی دریافت کرده است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

عوامل و یا منابع تولید
- ۱) منابع طبیعی (زمین)
- ۲) نیروی انسانی (کارمندان، کارگران و ...)
- ۳) سرمایه
  - سرمایهٔ فیزیکی (مانند ماشین‌آلات و تجهیزات)
  - سرمایهٔ مالی (پولی)
  - سرمایهٔ انسانی (مهارت، تخصص، دانش و آگاهی)

- در قبال منابع طبیعی (زمین)، قیمت یا اجاره پرداخت می‌شود.
- در قبال نیروی انسانی، حقوق یا دستمزد پرداخت می‌شود و در قبال سرمایهٔ فیزیکی، قیمت یا اجارهٔ آن پرداخت می‌شود.
- در قبال سرمایهٔ مالی (پولی)، سود دریافت می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پولی که از تفاوت درآمد و هزینه به دست می‌آید تعریف سود است؛ نه هزینه‌های تولید.

مبلغی که بابت خرید یا اجارهٔ تختهٔ هوشمند مدارس صرف می‌شود، مربوط به هزینهٔ سرمایه‌های فیزیکی است که در جهت ارائهٔ خدمات به دانش‌آموزان استفاده می‌شود و مبلغی که بابت اجارهٔ محل کار صرف می‌شود، مربوط به هزینه‌های تولید است، چراکه این هزینه در جهت کسب سود و درآمد صرف شده است. هم‌چنین مبلغی که به صورت حقوق یا دستمزد به کارگران یا کارمندان پرداخت می‌شود هم مربوط به هزینه‌های تولید است، زیرا نیروی انسانی یعنی همان کارگران و کارمندان یکی از عوامل تولید محسوب می‌شوند که در ازای کاری که انجام می‌دهند، حقوق یا دستمزد دریافت می‌کنند تا بتوانیم از این طریق کسب درآمد و در نهایت سود داشته باشیم.

گول نخوری ✗

افرادی که در جهت کسب درآمد از آن‌ها استفاده می‌کنیم، مانند کارگران و کارمندان، نیروی انسانی کسب‌وکار هستند و دانش، تخصص، آگاهی و مهارت این افراد به عنوان سرمایهٔ انسانی تلقی می‌شود.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۲ متن زیر به کدام‌یک از ویژگی‌های یک کارآفرین موفق اشاره دارد؟

«آقای محبی فردی بسیار مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی خویش بود و به همین منظور پس‌انداز خود را با شجاعت جهت راه‌اندازی کارگاه تولیدی‌اش به میدان آورد و در مسیر کاری خویش به خوبی منابع تولیدش را مدیریت می‌کرد و در حل مسائل و مشکلات کاری‌اش بسیار توانمند بود.»

۱) خوش‌بین ـ پرانگیزه ـ سازمان‌دهنده ـ یادگیرنده

۲) پرانگیزه ـ ریسک‌پذیر ـ یادگیرنده ـ تیزبین

۳) خوش‌بین ـ ریسک‌پذیر ـ سازمان‌دهنده ـ پرانگیزه

۴) پرانگیزه ـ نوآور ـ تیزبین ـ یادگیرنده

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی‌ماه ۱۴۰۱ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق:

تیزبین	فرصت‌های کسب‌وکار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می‌بینند.
نوآور	ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب و کارهای جدید تبدیل می‌کنند.
ریسک‌پذیر	پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.
خوش‌بین	کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی‌اند.
پرانگیزه	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
یادگیرنده	از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.
سازمان‌دهنده	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی

مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی ← خوش‌بین

پس‌انداز خود را با شجاعت وارد میدان می‌کند. ← ریسک‌پذیر

منابعش را مدیریت می‌کند. ← سازمان‌دهنده

در حل مشکلات توانمند است. ← پرانگیزه

امتحان نهایی

عبارت «منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.» به کدام ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق اشاره دارد؟

(سؤال ۲ (قسمت الف) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

۱) تیزبین ۲) ریسک‌پذیر

۳) نوآور ۴) سازمان‌دهنده

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۳ **یک کارآفرین موفق برای انتخاب صحیح و درست باید بتواند چه مواردی را درست محاسبه کند؟**

۱) هزینه‌ها و درآمدهایش
۲) کیفیت نیروی انسانی
۳) میزان مواد اولیهٔ مورد نیاز و سود
۴) مواضع قانونی راه‌اندازی کسب‌وکار

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ کارآفرین موفق برای انتخاب صحیح و درست باید هزینه‌ها و درآمدهایش را محاسبه کند.

نکته

- درآمد کارآفرین از حاصل‌ضرب قیمت هر واحد محصول در تعداد محصولات فروش‌رفته به دست می‌آید و هزینه‌های تولید، پولی است که کارآفرین یا صاحب کسب‌وکار برای تولید صرف می‌کند، مانند اجارهٔ محل کار، خرید لوازم اولیه و یا خرید ملزومات مانند میز، صندلی، تجهیزات، حقوق کارمندان و کارگران.
- از تفاوت درآمد و هزینه‌ها، سود یا زیان صاحب کسب‌وکار به دست می‌آید و صاحبان کسب‌وکارها باید تلاش کنند تا از وضعیت زیان دوری کنند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۴ **افرادی که معمولاً به کسب‌وکارهای حرام اشتغال دارند، چگونه می‌توانند سودهای سرشاری به دست آورند؟**

۱) با رشوه‌دادن، رشوه‌گرفتن و رباخواری

۲) با فریب‌دادن مشتری از طریق نشان‌دادن کالایی برخلاف آن‌چه هست.

۳) با احتکار کالاهای مورد نیاز مردم در مواقع ضروری و گران‌فروختن آن‌ها

۴) با استفاده از رانت‌ها و موقعیت‌هایی که با فریب و ظاهرسازی به دست می‌آورند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

افرادی که به کسب‌وکارهای حرام اشتغال دارند، معمولاً از رانت و موقعیت‌هایی که با فریب و ظاهرسازی به دست می‌آورند، سوءاستفاده می‌کنند و به درآمدهای کلانی دست می‌یابند. معمولاً به دنبال ارزان‌خریدن و گران‌فروختن هستند و خرید و فروش یا قاچاق برخی از کالاها، در انحصار آن‌هاست. اگر کسی بخواهد با آن‌ها وارد رقابت اقتصادی شود، با انواع شگردها او را از پای درمی‌آورند و سود خودشان را حفظ می‌کنند. این افراد برای سود بیشتر، کتاب‌ها و فیلم‌های مبتذل و غیراخلاقی را تولید و منتشر می‌کنند یا کالایی را برخلاف آن‌چه هست به مشتری نشان می‌دهند تا مشتری را فریب دهند. اهل رشوه‌دادن و رشوه‌گرفتن هستند و با رباخواری امورشان را می‌گذرانند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

افرادی که معمولاً به کسب‌وکارهای حرام اشتغال دارند، با احتکار کالاهای مورد نیاز مردم در مواقع ضروری و گران‌فروختن آن‌ها، سودهای سرشار می‌برند.

تیزبازی

دانش‌آموز عزیز با دیدن «سودهای سرشار به دست می‌آورند.» در عبارت تست سریعاً باید متوجه شویم که پاسخ «با احتکار کالاهای مورد نیاز در مواقع ضروری و گران‌فروختن آن‌ها سود سرشاری می‌برند.» است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۵ **به کدام‌یک از دلایل زیر، مراقبت از کسب‌وکاری که کارآفرین با کار و تلاش خود ایجاد کرده، کار چندان آسانی نیست؟**

۱) با این‌که احتمال از بین رفتن و شکست یک کسب‌وکار وجود دارد، احتمال موفقیت و سودآوری آن هم کم نیست.

۲) بسیاری از کسب‌وکارهای نوپا عمر کوتاهی دارند، به طوری که تنها نیمی از آن‌ها می‌توانند از شش‌سالگی عبور کنند و به کارشان ادامه دهند.

۳) بسیاری از کسب‌وکارهای نوپا عمر کوتاهی دارند، به طوری که تنها نیمی از آن‌ها می‌توانند از پنج‌سالگی عبور کنند.

۴) احتمال خطرپذیری، ریسک و هزینه‌های بالا برای کارآفرین وجود دارد، به طوری که تنها نیمی از آن‌ها می‌توانند از شش‌سالگی عبور کنند و به کارشان ادامه دهند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

روزانه هزاران کسب‌وکار جدید در دنیا متولد می‌شود و هزاران کسب‌وکار می‌میرد. در ایران سالانه بیش از صد هزار شرکت ثبت می‌شود. این شرکت‌ها، کارآفرینان یا مؤسس‌هایی دارند که آن‌ها را تأسیس می‌کنند تا با تولید کالا و خدمات و رفع نیازها و خواسته‌های مردم، به خود و دیگران سود برسانند. کارآفرینان با کار و تلاش خود از کسب‌وکارها مراقبت می‌کنند که البته این کار چندان آسان نیست، چراکه بسیاری از کسب‌وکارهای نوپا عمر کوتاهی دارند، به طوری که تنها نیمی از آن‌ها می‌توانند از شش‌سالگی عبور کنند و به کارشان ادامه دهند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بسیاری از کسب‌وکارهای نوپا عمر کوتاهی دارند، به طوری که تنها نیمی از آن‌ها می‌توانند از شش‌سالگی عبور کنند و به کارشان ادامه بدهند. (رد گزینهٔ (۳))

گول نخوری ✗

در گزینهٔ (۴)، ریسک‌پذیری مربوط به ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق است و ارتباطی با عبارت تست ما ندارد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۶ **کارآفرین لازم است تا آگاهی و دانش زیادی را برای کدام گروه از موارد زیر داشته باشد؟**

۱) قیمت‌گذاری، ریسک‌پذیری، سازمان‌دهی، نوآوری، اتخاذ تصمیمات مناسب دربارهٔ موقعیت شرکت و استخدام نیروی کار و تبلیغات

۲) قیمت‌گذاری، پیشنهاد محصول، اتخاذ تصمیمات مناسب دربارهٔ موقعیت شرکت، تبلیغات و استخدام نیروی کار

۳) سازمان‌دهی، خطرپذیری، پیشنهاد محصول، نوآوری و استخدام نیروی کار

۴) خطرپذیری، پیشنهاد محصول، تیزبینی، نوآوری و قیمت‌گذاری

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

کارآفرینان در رابطه با قیمت‌گذاری، پیشنهاد محصول، اتخاذ تصمیمات مناسب دربارهٔ موقعیت شرکت، تبلیغات و استخدام نیروی کار باید آگاهی و دانش داشته باشند که ارتباطی با خطرپذیری (ریسک‌پذیری) و نوآوری ندارد، چراکه خطرپذیری و نوآوری مربوط به ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق می‌باشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۷ **درست یا نادرست بودن عبارات زیر در کدام گزینه آمده است؟**

الف) افزایش بهره‌وری می‌تواند یکی از راهکارهای کاهش هزینه‌های صاحب کسب‌وکار باشد.

ب) کارآفرینان می‌توانند منابع خود را امیدوارانه به کسب‌وکارهای سودآور تبدیل کنند.

ج) کارآفرینان باید مهارت ابتکار عمل داشته باشند تا بتوانند منابع را به خوبی مدیریت کنند و از فرصت‌های پیش رو بهترین استفاده را ببرند.

د) در دنیا سالانه بیش از صد هزار شرکت ثبت می‌شود که این شرکت‌ها را کارآفرینان و یا مؤسس‌هایی تأسیس کرده‌اند.

۱) الف) درست ب) نادرست ج) نادرست د) نادرست

۲) الف) درست ب) درست ج) نادرست د) نادرست

۳) الف) نادرست ب) درست ج) درست د) درست

۴) الف) درست ب) درست ج) نادرست د) درست

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

الف) اگر درآمدهای به‌دست‌آمدهٔ کارآفرین از هزینه‌های تولید کم‌تر باشد، کسب‌وکار دچار ضرر و زیان می‌شود، در نتیجه کارآفرین تلاش می‌کند با افزایش درآمد و کاهش هزینه‌ها از وضعیت زیان دوری کند. کارآفرین ممکن است با صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری، مثل پرهیز از استخدام نیروی کار غیرلازم یا صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی یا جلوگیری از ریخت‌وپاش‌ها، هزینه‌های تولید را بدون این‌که از میزان تولید کم کند، کاهش دهد. از سوی دیگر می‌تواند برای محصولات خود بازار خوبی فراهم کند و کالاهایش را با قیمت مناسب به فروش برساند.

ب) کارآفرینان بینشی برای دیدن فرصت‌های کسب‌وکار دارند که دیگران از مشاهدهٔ آن ناتوان‌اند و یا به ذهنشان خطور نمی‌کند. آن‌ها شجاعتی برای شروع یک سرمایه‌گذاری جدید دارند که دیگران فاقد آن هستند. آن‌ها ایده‌های خود را امیدوارانه به کسب‌وکارهای سودآور تبدیل می‌کنند.

ج) کسی که می‌خواهد کارآفرین باشد، باید مهارت ابتکار عمل را داشته باشد تا بتواند با جمع‌کردن عوامل مختلف در کنار هم، کالا یا خدمتی را تولید کند. به همین دلیل کارآفرینی به تلاش و کار زیادی نیاز دارد تا کسب‌وکار را زنده نگه دارد.

د) روزانه هزاران کسب‌وکار جدید در دنیا متولد می‌شود و هزاران کسب‌وکار می‌میرد. در ایران سالانه بیش از صد هزار شرکت ثبت می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) درست؛ افزایش بهره‌وری می‌تواند یکی از راهکارهای کاهش هزینه‌ها باشد.

ب) نادرست؛ کارآفرینان ایده‌های خود را امیدوارانه به کسب‌وکارهای سودآور تبدیل می‌کنند، نه منابع خود را.

ج) نادرست؛ کارآفرینان باید مهارت ابتکار عمل داشته باشند تا بتوانند با جمع‌کردن عوامل مختلف در کنار هم، کالا و یا خدمات تولید کنند، نه این‌که منابع را به خوبی مدیریت کنند.

د) نادرست؛ در ایران سالانه بیش از صد هزار شرکت ثبت می‌شود، نه در دنیا.

نکته

الف) کارآفرین برای این‌که درآمد خود را افزایش دهد، می‌تواند این کار را از طریق: ۱) پیداکردن بازار خوب برای محصولات خود ۲) فروش کالاهای خود، با قیمت مناسب، انجام دهد.

ج) کارآفرینان از منابع در جهت بهبود کسب‌وکار خود استفاده می‌کنند.

۸۸ چه تعداد از عبارت‌های زیر درست است؟

الف) هنگامی که کارآفرین خود را با شرایط بازار وفق می‌دهد، نشانی از ریسک‌پذیربودن او است.

ب) کسانی که فعالیت‌های غیرقانونی انجام می‌دهند، معمولاً در شهرهای کوچک دست به اقدام می‌زنند.

ج) یک کارآفرین فرایند کارآفرین‌شدن را با حرکت با چشم باز و بر مبنای شناخت ظرفیت‌های خود و اتفاقات اطراف را به صورت تدریجی سپری می‌کند.

د) راه‌اندازی یک مؤسسهٔ آموزش موسیقی می‌تواند یک نوع کارآفرینی محسوب شود.

۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی‌ماه ۱۴۰۱ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

الف) **ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق:**

تیزبین	فرصت‌های کسب‌وکار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می‌بینند.
نوآور	ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند.
ریسک‌پذیر	پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.
خوش‌بین	کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی‌اند.
پرانگیزه	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
یادگیرنده	از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.
سازمان‌دهنده	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

ب) کسب‌وکارهایی که در مسیر تولید کالا و خدمات مشروع نباشند، غارتگرانه و حرام هستند. از آن‌جا که معمولاً دست افرادی که به این کسب‌وکارها اشتغال دارند، در روستاها و محله‌های کوچک زود رو می‌شود، آن‌ها ترجیح می‌دهند به شهرهای بزرگ کوچ کنند تا آسان‌تر به فعالیت‌های خود بپردازند. این افراد نه‌تنها با فعالیت‌های غیرقانونی و غیرشرعی به هم‌نوعانشان ظلم می‌کنند، بلکه از مزایای کسب درآمد حلال نیز محروم مانده و اقتصاد خود و جامعه را در سراشیبی سقوط قرار می‌دهند.

ج) یک کارآفرین موفق ضرورتاً از ابتدا حتی کارآفرین نبوده است، اما حرکت با چشم باز و بر مبنای شناخت ظرفیت‌های خود و اتفاقات اطراف، او را قدم‌به‌قدم از سطوح ابتدایی کار به درجه‌های بالای آن می‌رساند.

د) کارآفرین کسی است که با نوآوری و خطرپذیری، محصولات جدیدی تولید و عرضه می‌کند یا راه‌های جدیدی برای تولید کشف می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست؛ هنگامی که کارآفرین خود را با شرایط بازار وفق می‌دهد، نشانی از **یادگیرنده‌بودن** او است، نه ریسک‌پذیربودن.

ب) نادرست؛ کسانی که فعالیت غیرقانونی انجام می‌دهند، معمولاً در **شهرهای بزرگ** دست به اقدام می‌زنند، نه شهرهای کوچک.

ج) درست؛ یک کارآفرین فرایند حرکت با چشم باز و بر مبنای شناخت ظرفیت‌های خود و اتفاقات اطراف را به صورت تدریجی سپری می‌کند.

د) درست؛ راه‌اندازی یک مؤسسهٔ آموزش موسیقی می‌تواند نوعی کارآفرینی باشد.

نکته

- زمانی که فردی برای خود یک کسب‌وکار راه‌اندازی می‌کند نوعی کارآفرینی است، چراکه در آن می‌تواند نوآوری و خطرپذیری داشته باشد تا راه‌های جدیدی برای تولید کشف کند یا محصولات یا خدمات جدیدی را ارائه دهد.
- شخصی که در یک شرکت استخدام می‌شود و به عنوان کارمند و یا کارگر مجموعه است، کارآفرین محسوب نمی‌شود.

۸۹ تولیدکننده‌ای طی فرایند تولیدی، با هزینه‌هایی مطابق جدول زیر روبه‌رو است. اگر قیمت اولیهٔ هر واحد کالای فروش‌رفته ۴۰,۰۰۰ تومان باشد و مدیریت تصمیم بگیرد ۱۲ درصد قیمت فروش را افزایش دهد، الف) میزان سود (زیان) او بعد از افزایش قیمت کدام است؟ ب) سود (زیان) متوسط هر واحد محصول فروش‌رفته کدام است؟

۱	هزینهٔ خرید مواد اولیهٔ مورد نیاز سالیانه	۶۰۰ میلیون تومان
۲	هزینه و دستمزد سالیانهٔ کارکنان	۳۰۰ میلیون تومان
۳	هزینهٔ ملزومات مرتبط با تولید	۳/۵ برابر هزینهٔ حقوق و دستمزد سالیانه
۴	عوارض شهرداری سالیانه	۲۲ درصد هزینهٔ خرید مواد اولیهٔ سالیانه
۵	تعداد کالای فروش‌رفته	۲۰۰,۰۰۰ واحد
۶	تعداد کالای تولیدشده	۲۶۰,۰۰۰ واحد

۱) الف) ۶,۸۸۷,۰۰۰,۰۰۰ زیان ب) ۳۳,۹۴۰
۲) الف) ۶,۸۸۷,۰۰۰,۰۰۰ سود ب) ۳۴,۳۹۰
۳) الف) ۶,۸۷۸,۰۰۰,۰۰۰ زیان ب) ۳۹,۳۴۰
۴) الف) ۶,۸۷۸,۰۰۰,۰۰۰ سود ب) ۳۴,۳۹۰

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث مسائل سود یا زیان دقت لازم را داشته باشند که در کنکورهای دی‌ماه ۱۴۰۱، تیرماه ۱۴۰۲، خارج از کشور ۱۴۰۲ و تیرماه ۱۴۰۴ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

ابتدا درآمد را با قیمت جدید محاسبه می‌کنیم. درآمد بعد از این‌که قیمت ۱۲ درصد افزایش یافت:

$$\text{قیمت جدید بعد از ۱۲ درصد افزایش} \quad ۴۰,۰۰۰ + \left(۴۰,۰۰۰ \times \frac{۱۲}{۱۰۰}\right) = ۴۰,۰۰۰ + ۴,۸۰۰ = ۴۴,۸۰۰$$

$$\text{درآمد} = \underbrace{۲۰۰,۰۰۰}_{\text{تعداد محصول فروخته‌شده}} \times \underbrace{۴۴,۸۰۰}_{\text{قیمت هر واحد محصول}} = ۸,۹۶۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{هزینهٔ ملزومات مرتبط با تولید} \quad \underbrace{۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰}_{\text{هزینهٔ حقوق و دستمزد}} \times ۳/۵ = ۱,۰۵۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{عوارض شهرداری} \quad \underbrace{۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰}_{\text{هزینهٔ خرید مواد اولیهٔ سالیانه}} \times \frac{۲۲}{۱۰۰} = ۱۳۲,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{مجموع هزینه‌ها} \quad ۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۱,۰۵۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۳۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۲,۰۸۲,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{سود یا زیان} = ۸,۹۶۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۲,۰۸۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۶,۸۷۸,۰۰۰,۰۰۰ \quad \text{سود}$$

ب) برای پیداکردن سود متوسط کافی است سود را بر تعداد محصول فروش‌رفته تقسیم کنیم:

$$\text{سود متوسط هر واحد محصول فروش‌رفته} = \frac{۶,۸۷۸,۰۰۰,۰۰۰}{۲۰۰,۰۰۰} = ۳۴,۳۹۰$$

نکته برای به دست آوردن درآمد باید محصولات فروش‌رفته را در نظر بگیریم نه محصولات تولیدشده، اما اگر در صورت مسئله فقط تعداد محصولات تولیدشده را داشتیم با همان تعداد محصولات تولیدشده، درآمد را به دست می‌آوریم.

کنکور

با توجه به اطلاعات مربوط به یک کارگاه تولیدی، نتیجهٔ عملکرد این کارگاه در طی یک سال گذشته، چگونه بوده است؟

(سؤال ۱۴۸ کنکور انسانی ۱۴۰۲ ـ نوبت اول)

الف) اجارهٔ کارگاه ۳۰ میلیون ریال در سال
ب) خرید ماشین‌آلات ده برابر اجارهٔ کارگاه
ج) خرید ماشین فرزند مدیر کارخانه ۲۰ میلیون ریال
د) خرید مادهٔ اولیه دو برابر اجارهٔ کارگاه
ه) درآمد حاصل از فروش محصولات ۱۰ برابر خرید مواد اولیه
و) پرداخت حقوق ۱۵۰ میلیون ریال در سال

۱) ۶۰ میلیون ریال سود
۲) ۸۰ میلیون ریال سود
۳) ۶۰ میلیون ریال ضرر
۴) ۸۰ میلیون ریال ضرر

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۹۰ **تولیدکننده‌ای در یک سال هزینه‌هایی معادل ۱۵۴,۶۰۰,۰۰۰ را متحمل شده است. با توجه به کدام عملکرد، این بنگاه می‌تواند سود سالیانه‌ای معادل ۱۱۵,۴۰۰,۰۰۰ تومان را داشته باشد؟**

۱) تولید و فروش ۳۵۰ عدد کالا هر کدام به مبلغ ۵۲۰,۰۰۰ تومان

۲) تولید و فروش ۲۰۰ عدد کالا هر کدام به مبلغ ۳۵۰,۰۰۰ تومان

۳) تولید و فروش ۶۰۰ عدد کالا هر کدام به مبلغ ۴۵۰,۰۰۰ تومان

۴) تولید و فروش ۱۲۰ عدد کالا هر کدام به مبلغ ۲۱۰,۰۰۰ تومان

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث سود یا زیان دقت لازم را داشته باشند که در کنکورهای دی‌ماه ۱۴۰۱، تیرماه ۱۴۰۲، خارج از کشور ۱۴۰۲ و تیرماه ۱۴۰۴ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

مجموع هزینه‌های بنگاه = ۱۵۴,۶۰۰,۰۰۰ تومان

سود = درآمد − مجموع هزینه‌ها

۱۱۵,۴۰۰,۰۰۰ = درآمد − ۱۵۴,۶۰۰,۰۰۰

⇒ درآمد = ۱۱۵,۴۰۰,۰۰۰ + ۱۵۴,۶۰۰,۰۰۰ = ۲۷۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان

می‌دانیم:

درآمد = قیمت هر واحد محصول × کل محصول فروخته‌شده

حال باید بررسی کنیم در کدام گزینه از حاصل‌ضرب تعداد کالای تولیدشده و فروخته‌شده در قیمت آن، درآمدی معادل ۲۷۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان حاصل می‌شود:

گزینهٔ (۱):

درآمد = ۳۵۰ × ۵۲۰,۰۰۰ = ۱۸۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان

گزینهٔ (۲):

درآمد = ۲۰۰ × ۳۵۰,۰۰۰ = ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان

گزینهٔ (۳):

درآمد = ۶۰۰ × ۴۵۰,۰۰۰ = ۲۷۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان

گزینهٔ (۴):

درآمد = ۱۲۰ × ۲۱۰,۰۰۰ = ۲۵,۲۰۰,۰۰۰ تومان

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت